

ИЗВЈЕШТАЈ

о стању у банкарском
систему Републике Српске

12/22

АГЕНЦИЈА ЗА БАНКАРСТВО
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

АГЕНЦИЈА ЗА БАНКАРСТВО РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

Извјештај о стању у банкарском систему Републике Српске
за период 01.01.2022 – 31.12.2022. године

Бања Лука, мај 2023. године

Садржај

Скраћенице	1
Списак табела	2
Списак графикана	3
САЖЕТАК РЕГУЛАТОРНИХ ЗАХТЈЕВА	4
РЕЗИМЕ	6
УВОД	12
I МАКРОЕКОНОМСКО ОКРУЖЕЊЕ И ПРЕГЛЕД ПОСЛОВАЊА БАНКАРСКОГ СЕКТОРА	13
1. МАКРОЕКОНОМСКО ОКРУЖЕЊЕ И ПРЕГЛЕД ПОСЛОВАЊА БАНКАРСКОГ СЕКТОРА	14
1.1. Међународно економско окружење и пословање банака у ЕУ	14
1.2. Макроекономска кретања у Републици Српској	18
1.3. Утицај макроекономских кретања на банкарски сектор	18
1.4. Регулаторни оквир банкарског сектора	21
II БАНКАРСКИ СЕКТОР	23
1. ОСНОВНИ ПОДАЦИ О БАНКАРСКОМ СЕКТОРУ	24
1.1. Организациона структура	24
1.2. Власничка структура	24
1.3. Кадровска структура	25
2. ФИНАНСИЈСКИ ПОКАЗАТЕЉИ ПОСЛОВАЊА БАНАКА	27
2.1. Биланс стања	27
2.2. Профитабилност	44
2.3. Ризици пословања банака	46
3. КАПИТАЛ И АДЕКВАТНОСТ КАПИТАЛА	53
3.1. Адекватност капитала	54
3.2. Финансијска полуга	55
4. ЛИКВИДНОСТ	56
5. ПЛАТНИ ПРОМЕТ	60
6. ПРЕПОРУКЕ ЗА БАНКАРСКИ СЕКТОР	62
III СЕКТОР МИКРОКРЕДИТНИХ ОРГАНИЗАЦИЈА (МКО)	64
1. СТРУКТУРА МКО	65
1.1. Кадрови	65
2. ФИНАНСИЈСКИ ПОКАЗАТЕЉИ ПОСЛОВАЊА МКО	66
2.1. Биланс стања МКО	66
2.2. Капитал МКО (капитал МКД и улози МКФ)	68
2.3. Квалитет кредитног портфолија	70
2.4. Пондерисане номиналне и ефективне каматне стопе	74
2.5. Биланс успјеха	75
2.6. Препоруке за микрокредитни сектор Републике Српске	78
IV СЕКТОР ДАВАЛАЦА ЛИЗИНГА	79
V СПРЕЧАВАЊЕ ПРАЊА НОВЦА И ФИНАНСИРАЊА ТЕРОРИСТИЧКИХ АКТИВНОСТИ	82
ПРИЛОЗИ	85

Скраћенице

Агенција	Агенција за банкарство Републике Српске
БиХ	Босна и Херцеговина
ДЛ	Даваоци лизинга
ДЛБ	Даваоци финансијског лизинга - Пословна јединица у саставу банке
ЕВА	Европско регулаторно тијело за банкарство (енгл. <i>European Banking Authority</i>)
ЕКС	Ефективна каматна стопа
ESCB	Европски систем централних банака (енгл. <i>European System of Central Banks</i>)
ЕУ	Европска унија
ECB	Европска централна банка (енгл. <i>European Central Bank</i>)
ECL	Очекивани кредитни губитак (енгл. <i>Expected Credit Loss</i>)
ICAAP	Поступак интерне процјене адекватности капитала у банкама (Internal Capital Adequacy Assessment Process)
ILAAP	Поступак интерне процјене адекватности ликвидности у банкама (Internal Liquidity Adequacy Assessment Process)
КМ	Конвертибилна марка
LCR	Коефицијент покрића ликвидности (енгл. <i>Liquidity Coverage Ratio</i>)
NSFR	Коефицијент нето стабилних извора финансирања (енгл. <i>Net Stable Funding Ratio</i>)
МКД	Микрокредитно друштво
МКО	Микрокредитна организација
МКФ	Микрокредитна фондација
МРС	Међународни рачуноводствени стандарди
МСФИ	Међународни стандарди финансијског извјештавања
NPL	Неквалитетни кредити (енгл. <i>Non-performing Loans</i>)
POS	Терминал за картично плаћање (енгл. <i>Point of Sale</i>)
ROAA	Поврат на просјечну активу (енгл. <i>Return on Average Assets</i>)
ROAE	Поврат на просјечан капитал (енгл. <i>Return on Average Equity</i>)
SREP	Поступак надзорног прегледа и оцјене банака (енгл. <i>Supervisory Review and Evaluation Process</i>)
FED	Америчке федералне резерве (енгл. <i>Federal Reserve District</i>)
ХоВ	Хартије од вриједности
HHI	Herfindahl–Hirschman index
CR	Концентрацијска стопа (енгл. <i>Concentration Ratio</i>)

Списак табела

Табела 1: Одабрани макроекономски показатељи	17
Табела 2: Основни макроекономски показатељи – Република Српска	18
Табела 3: Однос макроекономских и показатеља банкарског сектора Републике Српске.....	20
Табела 4: Банке Републике Српске и организациони дијелови банака из Федерације БиХ у Републици Српској	24
Табела 5: Структура акционарског капитала	24
Табела 6: Тржишно учешће банака у укупној активи, капиталу и депозитима	25
Табела 7: Биланс стања	27
Табела 8: Структура ванбилансне активе	27
Табела 9: Структура пасиве.....	30
Табела 10: Структура укупног билансног капитала.....	30
Табела 11: Секторска структура депозита	31
Табела 12: Рочна структура депозита	32
Табела 13: Кредити и штедња становништва.....	33
Табела 14: Структура билансне активе (брuto)	34
Табела 15: Структура ванбилансне активе	35
Табела 16: Структура новчаних средстава.....	36
Табела 17: ХОВ према врсти	37
Табела 18: ХОВ према емитенту и поријеклу емитента	37
Табела 19: Секторска структура укупних кредита.....	38
Табела 20: Рочна структура кредита	39
Табела 21: Задуженост становништва по кредитима (осим кредита за обављање дјелатности*).....	43
Табела 22: Прикупљени депозити и пласирани кредити	43
Табела 23: Биланс успјеха банкарског сектора Републике Српске.....	44
Табела 24: Укупна финансијска имовина према начину вредновања и ECL.....	46
Табела 25: Укупна финансијска имовина према нивоима кредитног ризика	47
Табела 26: Преглед кредита правним и физичким лицима према нивоу кред. ризика и припадајући ECL	48
Табела 27: Показатељи кредитног ризика.....	49
Табела 28: Нето пондерисана позиција банкарске књиге по валути	50
Табела 29: Просјечне пондерисане каматне стопе на кредите.....	51
Табела 30: Просјечне пондерисане каматне стопе на депозите	51
Табела 31: Просјечне пондерисане каматне стопе на прекорачења и депозите по виђењу.....	52
Табела 32: Структура капитала	53
Табела 33: Показатељи адекватности капитала.....	55
Табела 34: Стопа финансијске полуге	55
Табела 35: Рочна структура депозита по преосталом доспијећу.....	57
Табела 36: Заштитни слој ликвидности	58
Табела 37: Нето ликвидносни одливи	59
Табела 38: Показатељи ликвидности.....	59
Табела 39: Унутрашњи платни промет	60
Табела 40: Девизни платни промет (противвриједност у КМ).....	61
Табела 41: Мјењачки послови банака (противвриједност у КМ).....	61
Табела 42: Биланс стања МКО.....	66
Табела 43: Рочна структура узетих кредита/зајмова МКО.....	67
Табела 44: Структура капитала / улога МКО.....	68
Табела 45: Нето кредити МКО Републике Српске.....	70
Табела 46: Секторска и рочна структура кредита МКО	70
Табела 47: Секторска и рочна структура укупних кредита организационих дијелова МКО са сједиштем у Федерацији БиХ, а које послују у Републици Српској	71
Табела 48: Укупан износ микрокредита пласираних физичким лицима	72
Табела 49: Потраживања МКО и одговарајућа резервисања према данима кашњења у отплати	72
Табела 50: Просјечне пондерисане каматне стопе МКО.....	74
Табела 51: Биланс успјеха МКО сектора Републике Српске.....	76
Табела 52: Структура потраживања по основу лизинга	80
Табела 53: Просјечне пондерисане каматне стопе лизинг накнаде	81
Табела 54: Пријављене трансакције	84
Табела 55: Пријављене сумњиве трансакције	84
Табела 56: Пријављени сумњиви клијенти	84

Списак графикана

Графикон 1: Кључни показатељи пословања банака из Републике Српске	9
Графикон 2: Главне каматне стопе водећих централних банака (ECB и FED)	15
Графикон 3: NPL и стопе регулаторног капитала банака у ЕУ	16
Графикон 4: Профитабилност банкарског сектора Републике Српске	19
Графикон 5: Кредитни раст банкарског сектора Републике Српске	19
Графикон 6: Однос бруто кредита и депозита	21
Графикон 7: Структура акционарског капитала према земљама поријекла	25
Графикон 8: Квалификациона структура запослених	26
Графикон 9: Актива по запосленом	26
Графикон 10: Укупна актива банкарског сектора Републике Српске	28
Графикон 11: Учешће група банака у укупној активи, капиталу, депозитима и броју запослених	28
Графикон 12: HHI (Hirschmann-Herfindahl индекс)	29
Графикон 13: CR ₃ концентрацијска стопа	29
Графикон 14: Структура пасиве	30
Графикон 15: Структура депозита по валути	32
Графикон 16: Кредити и штедња становништва	33
Графикон 17: Секторска структура укупно прикупљених депозита	34
Графикон 18: Структура билансне активе	35
Графикон 19: Гранска структура кредита правних лица	38
Графикон 20: Нето кредити	39
Графикон 21: Рочна структура кредита	40
Графикон 22: Однос доспјелих кредитних потраживања и укупних кредита	40
Графикон 23: Секторска структура кредита банака Републике Српске и пословних јединица банака из Федерације БиХ	41
Графикон 24: Структура кредита становништва	42
Графикон 25: Намјенска структура кредита становништву за општу потрошњу	42
Графикон 26: Коефицијенти профитабилности	45
Графикон 27: Кредити по нивоима кредитног ризика са припадајућим стопама покривености	48
Графикон 28: Учешће NPL-а у кредитима	49
Графикон 29: Преглед дуге и кратке позиције за ЕУР	50
Графикон 30: Укупна изложеност банкарског сектора ризику	54
Графикон 31: Укупна новчана средства банака	56
Графикон 32: Рочна усклађеност финансијске активе и пасиве мјерена по преосталом року доспијећа	57
Графикон 33: Коефицијент покрића ликвидности - LCR	58
Графикон 34: Коефицијент нето стабилних извора финансирања - NSFR	59
Графикон 35: Квалификациона структура запослених у МКО Републике Српске (2018. – 2022.)	65
Графикон 36: Позиције биланса стања МКО Републике Српске (2018. – 2022.)	67
Графикон 37: Укупни капитал и улог МКО Републике Српске (2018. – 2022.)	69
Графикон 38: Кретање просјечне пондерисане ЕКС МКО Републике Српске (2013 – 2022)	75
Графикон 39: Позиције биланса успјеха МКО сектора Републике Српске (2018. – 2022.)	77

САЖЕТАК РЕГУЛАТОРНИХ ЗАХТЈЕВА

Минимални износ уплаћеног оснивачког капитала - 15 милиона КМ	Члан 34. став (1) Закона о банкама Републике Српске ¹
Стопа редовног основног капитала - 6,75%	Члан 34. став (1), тачка 1) Одлуке о израчунавању капитала банака ²
Стопа основног капитала - 9%	Члан 34. став (1), тачка 2) Одлуке о израчунавању капитала банака
Стопа регулаторног капитала - 12%	Члан 34. став (1), тачка 3) Одлуке о израчунавању капитала банака
Заштитни слој за очување капитала у облику редовног основног капитала - 2,5% укупног износа изложености ризику	Члан 39. став (1) Одлуке о израчунавању капитала банака
Стопа финансијске полуге - 6%	Члан 37. став (2) и (9) Одлуке о израчунавању капитала банака
Коефицијент покрића ликвидности (LCR) $\geq 100\%$	Члан 17. став (2), Одлуке о управљању ризиком ликвидности ³
Коефицијент нето стабилних извора финансирања (NSFR) $\geq 100\%$	Члан 47. став (2), Одлуке о управљању ризиком ликвидности
Ограничење за индивидуалну девизну позицију преко-ноћи банке, осим у ЕУР-има - највише до 20% признатог капитала банке	Члан 7. став (2) тачка 1) Одлуке о минималним стандардима за управљање девизним ризиком банака ⁴
Ограничење за индивидуалну девизну позицију преко-ноћи у ЕУР-има - највише до 40% признатог капитала банке	Члан 7. став (2) тачка 2) Одлуке о минималним стандардима за управљање девизним ризиком банака
Ограничење за укупну девизну позицију - највише до 40% признатог капитала банке	Члан 7. став (2) тачка 3) Одлуке о минималним стандардима за управљање девизним ризиком банака
Однос промјене економске вриједности банкарске књиге и регулаторног капитала $\leq 20\%$	Члан 7. Одлуке о управљању каматним ризиком у банкарској књизи ⁵
Herfindahl-Hirschman индекс - ННН	Представља најчешће коришћену мјеру концентрације у европском и америчком економском систему. ННН је збир квадрата процентних удјела конкретне величине (нпр. активе, депозита, кредита) свих тржишних учесника у систему. Ако је вриједност ННН мања од 1000, сматра се да на тржишту није присутна

¹ „Службени гласник Републике Српске“ бр. 4/17, 19/18 и 54/19² „Службени гласник Републике Српске“ бр. 74/17, 114/17 и 48/19³ „Службени гласник Републике Српске“ бр. 62/21, 65/21 и 117/22⁴ „Службени гласник Републике Српске“ бр. 12/03, 53/03, 85/04, 74/17 и 56/20⁵ „Службени гласник Републике Српске“ број 75/17

	концентрација, за вриједност индекса између 1000 и 1800 јединица на тржишту је присутна умјерена концентрација, ако је вриједност ННН изнад 1800, то је показатељ постојања високе концентрације.
Концентрацијска стопа - CR	CR је показатељ концентрације у банкарском сектору и представља укупно учешће највећих банака у сектору у одабраним релевантним категоријама: у активи, кредитима и депозитима. Означава се према броју банака које се укључују у израчунавање, нпр. CR 3. Не постоји јединствен и општеприхваћен став о интерпретацији добивених резултата концентрацијског омјера. Ако је већа вриједност, већа је концентрација тржишта.
Однос кредити/(депозити и узети кредити)	Показује однос најважнијих банкарских агрегата, кредита, на страни активе и депозита и узетих кредита, на страни извора средстава. Што је стопа већа, то је слабија позиција ликвидности банке. Искусвени стандарди су: мањи од 70% - низак, 70%-79,9% - средње низак, 80%-110% - средње висок, изнад 110% висок.
Минималан износ основног капитала МКД - 500.000 КМ	Члан 27. став (1) Закона о микрокредитним организацијама ⁶
Минималан износ основног капитала МКФ - 50.000 КМ	Члан 37. Став (1) Закона о микрокредитним организацијама
Укупан износ донација додјељених од стране МКО у току године не може бити већи од 10% од остварене нето добити, односно нето вишка прихода над расходима по ревидираним финансијским извјештајима.	Члан 16а. став (2) Закона о микрокредитним организацијама
МКО не може додјељивати донације повезаним лицима.	Члан 16а. став (3) Закона о микрокредитним организацијама
Укупна улагања МКО у грађевинске објекте, опрему, софтвер, удјеле у друга правна лица и хартије од вриједности које се држе до рока доспијећа не могу износити више од 50% њеног капитала.	Члан 16б. Закона о микрокредитним организацијама
МКФ не може давати микрокредите повезаним лицима.	Члан 39. став (2) Закона о микрокредитним организацијама

⁶ „Службени гласник Републике Српске“ бр. 64/06 и 116/11

РЕЗИМЕ

Основни показатељи пословања банкарског сектора Републике Српске са 31.12.2022. године

Банкарски сектор Републике Српске чини осам банака, са мрежом од 280 организационих јединица и 2.946 запослених.

10,1
млрд.
КМ

Бруто билансна актива биљежи раст од 177,7 милиона КМ или 2% у односу на крај 2021. године.

9,8
млрд.
КМ

Нето билансна актива већа је за 205,9 милиона КМ или 2% у односу на крај 2021. године. Нето билансна актива је имала већи раст од бруто билансне активе због пада исправки вриједности.

1,5
млрд.
КМ

Укупни ванбиланс већи је за 90,6 милиона КМ или 6% у односу на крај 2021. године. У структури ризичног ванбиланса скоро све категорије су имале раст, изузев непокривених акредитива који су мањи за 4,8 милиона КМ или 87%.

1,2
млрд.
КМ

Укупни билансни капитал чини 12,5% укупне пасиве и већи је за 99,5 милиона КМ или 9% у односу на крај 2021. године, због повећања позиције нераспоређене добити у износу од 85,3 милиона КМ, повећања емисионих ажија за 10,2 милиона КМ и смањења одбитне ставке осталог капитала за 14,1 милион КМ.

1,1
млрд.
КМ

Регулаторни капитал већи је за 83,5 милиона КМ или 8% у односу на крај 2021. године, а чини га основни капитал у износу од 1.043,4 милиона КМ (раст од 81,4 милиона КМ или 8%) и допунски капитал у износу од 45,9 милиона КМ (раст од 2,1 милион КМ или 5%). На промјене у структури и висини основног капитала највећи утицај имао је раст задржане добити од 45,8 милиона КМ, признате добити текуће године за 50,3 милиона КМ и осталих резерви за 3,3 милиона КМ, а на смањење је утицала позиција остали укупни резултат која

представља одбитну ставку капитала у износу од 8,7 милиона КМ (укупно смањење је 13,5 милиона КМ због промјене вриједности ХОВ преко ревалоризационих резерви) и раст позиције осталих одбитака за 9,9 милиона КМ.

20,2
%

Стопа регулаторног капитала већа је за 1 процентни поен у односу на крај 2021. године и за 8,2 процентна поена од законом прописаног минимума. Стопа основног капитала је 19,4%, редовног основног капитала 19,3% и обе су имале раст за 1,1 процентни поен.

10,3
%

Стопа финансијске полуге већа је за 0,6 процентних поена у односу на крај 2021. године.

11,2
млрд.
КМ

Укупна изложеност банака или укупна финансијска имовина већа је за 292,1 милион КМ или 2,9% у односу на крај 2021. године (због раста позиција кредита, издатих гаранција и новчаних средстава). Билансне изложености износе 9,9 милијарди КМ (2% веће), а ванбилансне изложености износе 1,3 милијарде КМ (7,9% веће).

2,9
%

Стопа ECL на укупну финансијску имовину мања је за 0,4 процентна поена у односу на крај 2021. године. Уколико посматрамо финансијску имовину разврстану према нивоима кредитног ризика, покривеност ECL за изложености распоређене у ниво кредитног ризика 1 износи 0,7% и налази се на истом нивоу као и 2021. године, покривеност за изложености распоређене у ниво кредитног ризика 2 повећана је са 10,5% на 11%, а за изложености распоређене у ниво кредитног ризика 3 имамо смањење са 81,9% на 74,6%, у односу на крај 2021. године.

5,8
млрд.
КМ

Укупни кредити већи су за 87,8 милиона КМ или 1,5% у односу на крај 2021. године. **Највеће учешће** у укупним кредитима од 50,5% и даље имају кредити дати становништву, те кредити дати приватним предузећима и друштвима који чине 32,8% укупних кредита. Раст кредита забиљежен је код кредита датих становништву за 131,5 милиона КМ или 5%, јавним и државним предузећима за 88 милиона КМ или 37%, небанкарским финансијским институцијама за 3,7 милиона КМ или 7%, кредита датих непрофитним организацијама за 6,7 милиона КМ или 139% и осталих кредита за 14,8 милиона КМ или 204%. Пад кредита биљеже кредити дати Влади и владиним институцијама за 83,6 милиона КМ или 13%, кредити дати приватним предузећима и друштвима за 73,5 милиона КМ или 4% у односу на крај 2021. године.

У структури кредита становништва кредити за финансирање опште потрошње становништва чине 63,2% укупних кредита становништва, док кредити за стамбене потребе чине 29,5% укупних кредита становништва.

213,5
мил.
КМ

Неквалитетни кредити (NPL) мањи су за 13,3 милиона КМ или 5,9% у односу на крај 2021. године. **Учешће NPL** у укупним кредитима је **смањено са 4% на 3,7%** у односу на крај 2021. године.

5,05
%

Стопа покривености укупних кредита ECL мања је за 0,6 процентних поена у односу на крај 2021. године.

73,5
%

Стопа покривености укупних NPL са ECL мања је за 8,1 процентни поен у односу на крај 2021. године.

6,03
%

Укупна просјечна пондерисана ефективна каматна стопа на новодобрене кредите банака из Републике Српске у овом извјештајном периоду већа је за 0,35 процентних поена у односу на 2021. годину.

2,6
млрд.
КМ

Новчана средства мања су за 180,8 милиона КМ или 4% у односу на крај 2021. године. На пад новчаних средстава значајно је утицало улагање банака у ХОВ, као и у мањем дијелу раст позиције кредита. **Најзначајнији дио** новчаних средстава у износу од **1,8 милијарди КМ** или 68,5% укупних новчаних средстава **се налази на рачунима резерви код Централне банке БиХ**, при чему средства изнад обавезне резерве износе 1.013,5 милиона КМ или 56,1% укупних новчаних средстава на рачуну резерви, док средства обавезне резерве износе 793,2 милиона КМ или 43,9% укупних новчаних средстава на рачуну резерви.

1,3
млрд.
КМ

Улагања у хартије од вриједности већа су за 193,1 милион КМ или 17,5% у односу на крај 2021. године. У структури дужничких ХОВ доминантно учешће имају ХОВ које су емитовале државе и владе од 94,9%. Дужничке ХОВ износе 1,3 милијарде КМ и веће су за 181,9 милиона КМ или 17%. У структури дужничких ХОВ које су емитовале државе и владе доминантно учешће имају ХОВ које је емитовала Република Српска са учешћем од 75,1% (у износу од 954,8 милиона КМ и стопом раста од 12%) и државе чланице ЕУ са учешћем од 17,9% (у износу од 227,3 милиона КМ и растом од 48%).

7,6
млрд.
КМ

Депозити биљеже раст од 96,6 милиона КМ или 1% у односу на крај 2021. године. Значајно смањење депозита десило се у првом кварталу 2022. године због геополитичких дешавања и посљедица на пословање „Sberbank” а.д. Бања Лука, раста инфлације (која дестимулише штедњу), као и медијских натписа везано за судски спор једне банке и повећање њеног репутационог ризика. Даље у току 2022. године (посматрано кроз други и трећи квартал) на нивоу банкарског сектора евидентно је заустављање тренда пада депозита у односу на дешавања у првом кварталу 2022. године. Међутим, депозити банкарског сектора са 31.12.2022. године биљеже благи раст од 1% у односу на крај 2021. године. Према секторској структури, **пад депозита** имали су сектори који чине **58,1%** у укупној структури

депозита, а то су: депозити становништва (2%), депозити небанкарских финансијских институција (6%) и остали депозити (24%).

Раст депозита имамо код сектора који чине **41,9%** укупних депозита, а то су депозити приватних предузећа и друштава (11%), депозити јавних и државних предузећа (9%), депозити Владе и владиних институција (2%), депозити непрофитних организација (13%), депозити банака и банкарских институција (2%). Депозити у домаћој валути чине 68,9% укупних депозита док депозити у **страној валути** чине 31,1%. **Дугорочни депозити** чине 26,6% укупних депозита (смањени су за 12%), док **краткорочни депозити** чине 73,4% (расли су за 7%).

3,9**млрд.
КМ**

Штедња становништва, укључујући и текуће рачуне, мања је за 118,5 милиона КМ или 3% у односу на крај 2021. године. Орочена штедња чини 71,8% укупне штедње становништва и мања је за 138,7 милиона КМ или 8%, а штедња по виђењу без текућих рачуна становништва чини 28,2% укупне штедње становништва и мања је за 77,3 милиона КМ или 10%. Текући рачуни грађана су повећани за 97,5 милиона КМ или 7%.

704,7**мл.
КМ**

Укупне обавезе по узетим кредитима веће су за 23,2 милиона КМ или 3% у односу на крај 2021. године и чине 7,2% укупне пасиве.

221,3**%
LCR**

LCR на нивоу банкарског сектора је већи за 19 процентних поена у односу на крај 2021. године (посматрано појединачно по банкама LCR се креће у распону од 158,9% до 362,5%). Поред већ горе поменутих дешавања (у дијелу депозита) банкарски сектор Републике Српске је током 2022. године одржао ликвидност на задовољавајућем нивоу, а што је и утицало на одржавање коефицијента покрића ликвидности (LCR) на високом нивоу.

167,2**%****NSFR**

NSFR на нивоу банкарског сектора износи 167,2% (посматрано појединачно по банкама NSFR се креће у распону од 148,2% до 210,5%).

139,3**мл.
КМ**

Финансијски резултат банкарског сектора је позитиван и нето добит је већа за 16,5 милиона или 13% у односу на крај 2021. године. У овом извјештајном периоду све банке су исказале позитиван финансијски резултат.

50**орг.
јед.**

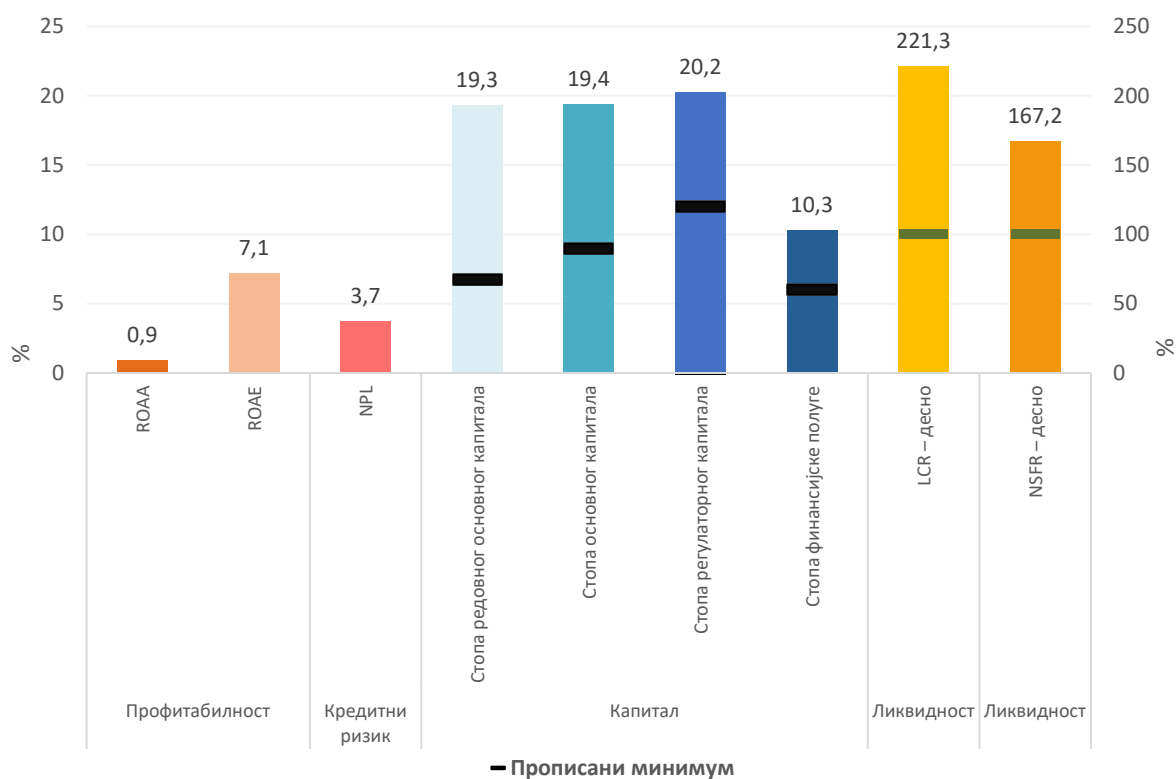
Седам банака са сједиштем у Федерацији БиХ које имају 50 организационих дијелова у Републици Српској имају 1,9 милијарди КМ кредита који чине 24,7% укупних кредита пласираних у Републици Српској (раст од 12,4%) и 1,2 милијарде КМ депозита који чине 13,5% укупних депозита прикупљених у Републици Српској (раст од 6% у односу на крај 2021. године).

27**орг.
јед.**

Три банке из Републике Српске које имају 27 организационих дијелова у Федерацији БиХ, имају 280,2 милиона КМ кредита са растом од 3,9% и 454,6 милиона КМ депозита који су имали раст од 1,5% у односу на крај 2021. године.

На следећем графикону дајемо приказ кључних показатеља пословања банкарског сектора банака из Републике Српске:

Графикон 1: Кључни показатељи пословања банака из Републике Српске

Сви сегменти банкарског сектора обрађени су детаљно у поглављу II.

* * * *

Основни показатељи пословања микрокредитног сектора Републике Српске са 31.12.2022. године

Микрокредитни сектор Републике Српске са стањем на дан 31.12.2022. године чини 14 МКО, од чега 12 МКД које као профитне организације могу пласирати микрокредите максимално до 50 хиљада КМ и 2 МКФ, које као непрофитне организације могу пласирати микрокредите максимално до 10 хиљада КМ. МКО Републике Српске су пословале из сједишта и преко 189 организационих дијелова, те су запошљавале укупно 660 радника, што је више за 45 радника или за 7% у односу на крај 2021. године.

Такође, у Републици Српској је пословало и 112 организационих дијелова МКО у оквиру 9 МКО (7 МКФ и 2 МКД) чије је сједиште у Федерацији БиХ, те су запошљавали укупно 340 радника (са 31.12.2021. године исти су запошљавали 339 радника). Финансијски показатељи ових организационих дијелова су укључени у билансе матичних МКО.

545,5
мил.
КМ

Укупна актива (брuto) МКО са сједиштем у Републици Српској већа је за 15% или за 69,4 милиона КМ у односу на стање са крајем 2021. године.

450,6
мил.
КМ

Бруто кредити чине 83% укупне активе и расли су по стопи од 13% или у износу од 51,3 милиона КМ, од чега кредити без кашњења у отплати износе 438,6 милиона КМ или 97% укупних кредита.

2,1
мил.
КМ

Доспјела потраживања чине 0,46% укупних кредита са растом по стопи од 2% у односу на крај 2021. године.

33,65
%
22,32*

Просјечна пондерисана ефективна каматна стопа за 2022. годину на укупне кредите МКО, мања је за 0,75 процентних поена у односу на исту за 2021. годину (*када се из обрачуна просјечне пондерисане ЕКС искључе краткорочни кредити једног МКД са појединачним износом кредита до 400 КМ и са роком отплате до 3 мјесеца).

174,9
мил.
КМ

Капитал МКО (капитал МКД и улози МКФ) чини 32% пасиве са растом по стопи од 14% или у износу од 21,6 милиона КМ у односу на крај 2021. године, а односи се на капитал МКД у износу од 173,3 милион КМ и улоге МКФ у износу од 1,6 милиона КМ.

329,5
мил.
КМ

Укупне обавезе МКО по узетим кредитима/зајмовима чине 61% пасиве са растом по стопи од 18% или у износу од 50,1 милион КМ у односу на крај 2021. године (279,4 милиона КМ или 60% пасиве).

24,1
мил.
КМ

МКО су исказале позитиван **финансијски резултат** који је већи за 30% или за 5,6 милиона КМ у односу на исти исказан са 31.12.2021. године.

Са 31.12.2022. године стање кредита организационих дијелова МКО са сједиштем у Федерацији БиХ који послују у Републици Српској износило је укупно 200,7 милиона КМ са растом по стопи од 10% или у износу од 18,6 милиона КМ у односу на крај 2021. године, од чега кредити без кашњења износе 196 милиона КМ или 97,7% укупних кредита ових организационих дијелова.

Сви сегменти пословања микрокредитног сектора детаљније су обрађени у поглављу III.

* * *

У периоду јануар – децембар 2022. године у Републици Српској нису пословале штедно-кредитне организације.

* * *

Основни показатељи пословања ДЛ и ДЛБ Републике Српске са 31.12.2022. године

Пословне јединице ДЛ (три организациона дијела) чије је сједиште у Федерацији БиХ, а које послују у Републици Српској запошљавале су укупно 7 радника.

147,3
мил.
КМ

Потраживања по основу финансијског и оперативног лизинга пословних јединица ДЛ и финансијског лизинга ДЛБ су већа за 12% или за 15,8 милиона КМ у односу на стање са 31.12.2021. године.

Потраживања према примаоцу укупног лизинга најзначајнија су код правних лица у укупном износу од 134,3 милиона КМ или 91% укупног лизинга са растом по стопи од 13% или у износу од 15,8 милиона КМ у односу на стање са 31.12.2021. године.

15,9
мил.
КМ

Оперативни лизинг пословних јединица ДЛ, чини 11% укупног лизинга са растом по стопи од 14% или у износу од 2 милиона КМ у односу на стање са 31.12.2021. године.

године.

131,4
мил.
КМ

Финансијски лизинг пословних јединица ДЛ и ДЛБ чини 89% укупног лизинга са стопом раста од 12% или у износу од 13,8 милиона КМ у односу на стање са 31.12.2021. године.

7,6%

Просјечна пондерисана ефективна каматна стопа лизинг накнаде (ЕЛИН) по основу финансијског лизинга пословних јединица ДЛ и ДЛБ мања је за 1,72 процентна поена у односу на крај 2021. године.

Сви сегменти пословања сектора давалаца лизинга детаљније су обрађени у поглављу IV.

* * *

На нивоу банкарског система Републике Српске укупне кредите становништву чине кредити банкарског сектора, микрокредитног сектора и потраживања по основу финансијског лизинга, који су са стањем на дан 31.12.2022. године укупно износили 3.894,7 милиона КМ⁷ или 3.451,8 КМ по становнику Републике Српске. Према објави Завода за статистику Републике Српске број становника је 1.128.309⁸.

⁷ Због измијењеног начина праћења кредита становништву за потребе израчунавања кредитне задужености по становнику, од 31.12.2019. године показатељ је умањен за кредите који су дати самосталним радњама за обављање дјелатности.

⁸ Од 31.12.2021. године умјесто броја становника по попису из 2013. године, узима се број становника из објаве Завода за статистику РС: [https://www.rzs.rs.ba/static/uploads/saopstenia/stanovnistvo/procene_stanovnistva/2013-2021/Procjene_stanovnistva_2013_2021.pdf](https://www.rzs.rs.ba/static/uploads/saopštenia/stanovnistvo/procene_stanovnistva/2013-2021/Procjene_stanovnistva_2013_2021.pdf)

УВОД

Банкарски систем Републике Српске у смислу Закона о Агенцији за банкарство Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“ бр. 59/13 и 04/17) обухвата банке, микрокредитне организације, даваоце лизинга и друге финансијске организације чије се оснивање и пословање уређује посебним законима у којима је прописано да Агенција издаје дозволе или одобрења за рад, надзире пословање и врши друге послове у вези са њима.

У оквиру редовног извршавања законом прописаних надлежности Агенција сачињава и на интернет страници објављује кварталне информације о стању у банкарском систему које претходно усваја Управни одбор Агенције.

Извјештај о стању у банкарском систему Републике Српске са 31.12.2022. године обухвата извјештај о стању у банкарском сектору, сектору микрокредитних организација и сектору давалаца лизинга, као и посебан сегмент спречавања прања новца и финансирања терористичких активности који се односи на све секторе, а сачињен је на основу извјештаја који су достављени у форми коју је прописала Агенција и на основу других информација које су доступне Агенцији кроз редовни надзор.

Овај извјештај обухвата детаљан извјештај о финансијским показатељима пословања на извјештајни датум 31.12.2022. године.

Агенција за банкарство Републике Српске

Извјештај о стању у банкарском систему
Републике Српске
за период 01.01.2022 – 31.12.2022. године

I Макроекономско окружење и преглед пословања банкарског сектора

1. МАКРОЕКОНОМСКО ОКРУЖЕЊЕ И ПРЕГЛЕД ПОСЛОВАЊА БАНКАРСКОГ СЕКТОРА

Пословање банкарског сектора Републике Српске у току 2022. године обиљежено је дешавањима на геополитичкој сцени, посебно у првој половини године (сукоби у Украјини), а што је посљедишно имало негативан утицај на банке у руском власништву и самим тим на "Sberbank" а.д. Бања Лука. Економски ризици су нагло порасли у многим земљама, као и инфлација, чији је раст подстакнут комбинацијом раста цијена енергије, хране и роба широке потрошње.

Међународни монетарни фонд (ММФ) у ажурираном економском прегледу (*World Economic Outlook*) предвиђа да ће глобални економски раст са процијењених 3,4% у 2022. години пасти на 2,9% у 2023. години, а да ће затим расти на 3,1% у 2024. години. Овим документом се предвиђа и пад глобалне инфлације у 2023. и 2024. години (2023. година: 6,6%, 2024. година: 4,3%) услјед економског раста, међутим, то би још увијек било изнад нивоа инфлације која је забиљежена прије пандемије (2017-19. година: 3,5%).⁹

Банкарски сектор Републике Српске је током 2022. године одржао ликвидност на задовољавајућем нивоу, што се посебно одражава високим коефицијентом покрића ликвидности (LCR), као и високим коефицијентом нето стабилних извора финансирања (NSFR) који су одржавани изнад законски прописаних минимума.

Такође, стабилност Сектора се огледа и у повољним вриједностима осталих показатеља пословања, прије свега коефицијената ROAA, ROAE, стопе адекватности капитала, раста износа бруто кредита и других показатеља пословања банкарског сектора.

Током 2022. године укупна билансна сума банкарског сектора је повећана за 2% у поређењу са крајем 2021. године уз задржан висок квалитет активе, што се првенствено односи на смањење учешћа неквалитетних кредита у укупним бруто кредитима. Банкарски сектор Републике Српске у 2022. године такође одликује и значајан раст нето добити у поређењу са остварењем на крају 2021. године.

1.1. Међународно економско окружење и пословање банака у ЕУ

Глобални економски опоравак, који је започео након пандемије COVID-19, заустављен је због повећане геополитичке неизвјесности, високе (и даље растуће) инфлације, као и пооштравања услова финансирања. На крају 2022. године и даље постоји негативан утицај успоравања привредне активности која се прелила и на привреду у Републици Српској.

Почетком сукоба у Украјини долази до наглог успоравања раста привреде, након чега је услједио снажан раст инфлације потрошачких цијена, која је у многим земљама достигла ниво који није забиљежен у задњих неколико десенија. Наведено је подстакло пооштравање монетарних политика, уз смањење склоности ризику, што је довело до отежаних услова финансирања. Брзином пооштравања истиче се амерички FED који је од почетка 2022. године подигао референтну каматну стопу укупно за 3 процентна поена.

FED је након периода ниске каматне стопе током 2021. године и првог квартала 2022. године започео са подизањем каматних стопа, односно иста је у јуну 2022. године имала вриједност од 1,21%, а у децембру 2022. године вриједност од 4,10%, уз тенденцију даљег раста.¹⁰ Наведена активност се сматра инструментом монетарних власти за сузбијање растуће инфлације.

Крајем 2022. године ЕЦБ је одлучила повећати каматне стопе, чиме је настављен притисак на каматне стопе у земљама ЕВРО зоне, те у земљама окружења, као и код нас.

⁹ [World economic outlook](#)

¹⁰ <https://fred.stlouisfed.org/series/FEDFUNDS>

Шестомјесечни *EURIBOR* почетком јула 2022. године био је позитиван и износио је 0,238% (почетак 2022. године: -0,539%),¹¹ док је на крају 2022. године износио 2,693%¹², а према најавама и пројекцијама ЕЦБ ће наставити са рестриктивном монетарном политиком.

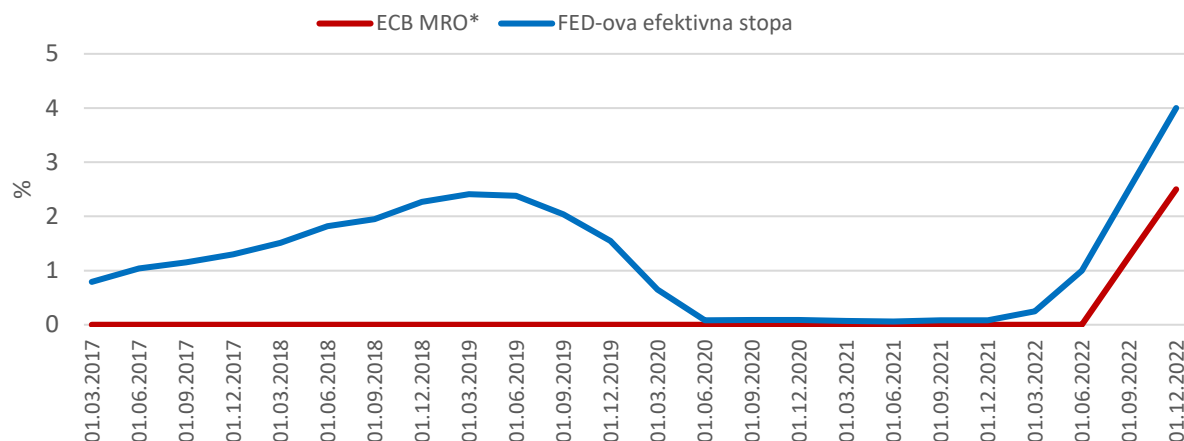
Управни одбор ЕЦБ-а утврђује кључне каматне стопе за ЕВРО зону, а које се односе на каматну стопу за главне операције рефинансирања (*MRO- Eurozone main refinancing operations rate*) којом се обезбјеђује највећи дио ликвидности банкарског система, стопу на депозитну линију коју банке могу користити за преконоћне депозите код Евросистема и стопу на гранични кредит који банкама из Евросистема нуди преконоћне кредите.

У области монетарне политике, ЕЦБ у првој половини 2022. године није мијењала каматне стопе, те је каматна стопа на депозите износила -0,5%, док је главна стопа за операције рефинансирања износила 0%.

Управни одбор ЕЦБ-а је јулу 2022. године повећао кључне каматне стопе више од најављеног, односно исте је повећао за 50 базних поена, да би сљедеће повећање у 2022. години било у септембру за исту вриједност (50 базних поена), те у новембру за 75 базних поена. Такође, Управни одбор ЕЦБ-а је донио одлуку да горе поменуте кључне каматне стопе у децембру 2022. године додатно увећа за 50 базних поена, напомињемо да је главна стопа за операције рефинансирања у децембру 2022. године износила 2,5%.

Наиме, ЕЦБ предвиђа наставак повећања кључних каматних стопа за ЕВРО зону и у првој половини 2023. године.

Графикон 2: Главне каматне стопе водећих централних банака (ЕЦБ и ФЕД)

Извори: [United States Fed Funds Rate - 2023 Data - 1971-2022 Historical - 2024 Forecast \(tradingeconomics.com\)](https://tradingeconomics.com/fed/funds-rate)
[Key ECB interest rates \(europa.eu\)](https://www.ecb.europa.eu/press/pr/interest-rates/html/index.en.html)

У ванредним (пандемијским) условима централне банке широм свијета су увеле додатне мјере за ублажавање посљедица које је изазвала пандемија, а које су биле на снази током 2022. године, уз напомену да су програми ЕЦБ-а укинати, у марту 2022. године (*PEPP- Pandemic Emergency Purchase Programme*), те у јуну 2022. године када је укинут и редовни програм (*APP- Asset Purchase Programme*).

ЕВА је провела стрес тестове банака у 2021. години чији је неповољан сценарио подразумијевао наставак пословања у условима пандемије уз ниске каматне стопе. Неповољан сценарио је као претпоставку имао кумулативни пад БДП-а у трогодишњем периоду од 3,6% у ЕУ, те негативни кумулативни пад БДП-а сваке државе чланице. Према овом сценарију, банкарски систем у ЕУ у цјелини би доживио смањење стопе редовног основног капитала (*СЕТ1*) за 485 базних поена на бази пуног оптерећења након три године, уз задржавање стопе изнад 10%.

Резултати такође показују и дисперзију по банкама, тако да банке које су више усмјерене на домаће активности или оне са нижим нето каматним приходом показују лошије резултате стрес теста.

¹¹ <http://www.global-rates.com/interest-rates/euribor/2021.aspx>

¹² [Euribor interest rates 2022 \(global-rates.com\)](https://www.global-rates.com/euribor-interest-rates-2022/)

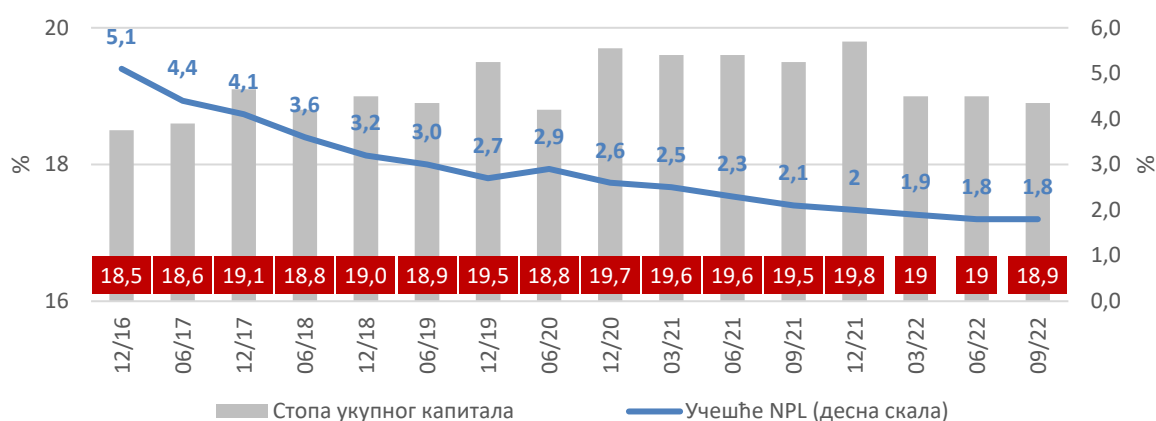
Извјештајем је обухваћено 50 банака из 15 земаља, што чини нешто више од 70% укупне активе банкарског сектора ЕУ.¹³ Сљедећи стрес тест банака у ЕУ је планиран у 2023. години.¹⁴

Стопе адекватности капитала банака у ЕУ се већ дужи вријеме држе на релативно високом просјечном нивоу. Према посљедњем Извјештају о ризику ЕБА-е¹⁵, стопа редовног основног капитала банака (*CET1 ratio*) у ЕУ је благо смањена са 15,9% (крај 2021. године) на 14,8% (крај трећег квартала 2022. године).

Стопа укупног капитала-регулаторног (*Total capital ratio*) банака у ЕУ на крају трећег квартала 2022. године износи 18,9% и такође је незнатно нижа у поређењу са крајем 2021. године (19,8%), док је учешће некавалитетних кредита (*NPL ratio*) у константном паду и у поређењу са крајем 2021. године је смањено са 2,0% на 1,8%. Оперативни ризик код банака је висок због изазова дигитализације и кибернетичког ризика. Ослањање банака на дигитална рјешења за обављање свакодневних послова, пружање дигиталних услуга, резултирало је повећаној изложености овим ризицима. Тржишни ризик код банака у ЕУ је повећан због волатилности тржишта усљед растућих каматних стопа.

Према посљедњим расположивим подацима из земаља у региону, на дан 31.12.2022. године, учешће некавалитетних кредита у укупним кредитима банака у Србији је износило 3,0%¹⁶, а у Хрватској је износило исто 3,0%¹⁷.

Графикон 3: NPL и стопе регулаторног капитала банака у ЕУ

Извор: [EBA Dashboard - Q3 2022.pdf \(europa.eu\)](#)

Према истом извјештају, однос кредита и депозита крајем трећег квартала 2022. године износио је 109,2% (децембар 2021. године: 108,6%), LCR 162,5% (децембар 2021. године: 174,8%), NSFR 126,9%, а стопа поврата на капитал у банкама које су под надзором ЕЦБ-е износила је 7,7% (децембар 2021. године: 7,3%).

Привреда еуроподручја стагнирала је у четвртном кварталу 2022. године, јер је дошло до смањења потрошње, првенствено због високе инфлације, постојеће неизвјесности, високих цијена енергије и других фактора који су утицали на нарушавање повјерења и смањење потрошње. У ЕУ раст економске активности износи 3,7% у 2022. години, а што је слично и у земљама ЕВРО зоне са растом бруто домаћег производа од 3,5%.¹⁸ Раст БДП-а у 2022. години у САД-а, као највећој свјетској економији, износио је 2,0% уз негативан предзнак у првом и другом кварталу.¹⁹

Према извјештајима ММФ-а, глобални економски раст за 2022. годину процијењен је на 3,4%, што представља значајан пад у односу на претходну годину првенствено усљед већ споменутих фактора.

¹³ <https://www.eba.europa.eu/eba-publishes-results-its-2021-eu-wide-stress-test>

¹⁴ <https://www.eba.europa.eu/eba-will-run-its-next-eu-wide-stress-test-2023>

¹⁵ [EBA Dashboard - Q3 2022.pdf \(europa.eu\)](#)

¹⁶ Народна банка Србије (податак за децембар 2022. године)

¹⁷ Хрватска народна банка (податак за децембар 2022. године)

¹⁸ [World economic outlook](#)

¹⁹ [U.S. Bureau of Economic Analysis \(BEA\)](#)

Табела 1: Одабрани макроекономски показатељи

ОПИС	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.
Раст бруто домаћег производа (БДП)					
Свијет	3,6	2,9	-3,1	6,1	3,4
Развијене економије	2,3	1,7	-4,5	5,4	2,7
САД	2,9	2,3	-3,4	5,9	2,1
ЕВРО зона	1,8	1,6	-6,3	5,3	3,5
Европска унија ²⁰	2,2	2,0	-5,8	5,5	3,7
Словенија	4,4	3,3	-4,2	8,1	5,4
Хрватска	2,8	3,4	-8,6	13,1	6,3
Земље у развоју	4,6	3,7	-2,0	6,7	3,9
Европске земље у развоју ²¹	3,4	2,5	-1,8	6,9	0,8
Србија ²²	4,5	4,3	-0,9	7,4	2,3
Босна и Херцеговина	3,7	2,8	-3,1	5,8	3,8
Република Српска ²³	3,9	2,5	-2,5	6,9	3,5
Промјене потрошачких цијена (CPI), годишњи просјек					
Развијене земље	2,0	1,4	0,7	3,1	7,3
Европске земље у развоју	6,4	6,6	5,3	9,4	6,6
ЕВРО зона	1,8	1,2	0,3	2,6	8,3
Босна и Херцеговина	1,4	0,6	-1,1	2,0	14,0
Најважније каматне стопе					
6M EURIBOR ²⁴	-0,3	-0,2	-0,3	-0,5	2,7
FED Effective Rate	2,4	1,6	0,1	0,1	4,1

Извори: [International Monetary Fund \(април 2023. године\)](#)
[Euribor interest rates 2022 \(global-rates.com\)](#)
[Federal Funds Effective Rate \(FEDFUNDS\) | FRED | St. Louis Fed \(stlouisfed.org\)](#)
<https://bhas.gov.ba/Calendar/Category/10?lang=sr>
[BDP in gospodarska rast \(stat.si\)](#)
[Glavni makroekonomski indikatori - HNB](#)

Изгледи за глобалну привреду погоршали су се у условима повећане геополитичке неизвјесности, високе и растуће инфлације, као и успоравања економског раста у Кини. Према пројекцијама ММФ-а из децембра 2022. године раст глобалног БДП-а (не укључујући ЕВРО зону) требао би се успорити и износити 2,9% у 2023. години, што је испод дугорочног просјека, те би се исти требао постепено повећавати на 3,1% у 2024. години, односно 3,3% у 2025. години. Глобални цијеновни притисци и даље су раширени и повишени због још релативно снажне потражње, оштрих услова на тржишту рада и високих цијена хране. У окружењу високе неизвјесности равнотежа ризика у основним пројекцијама је негативна за глобални раст и позитивна за глобалне цијеновне притиске.

²⁰ Од извјештаја WEO из априла 2020. године, Велика Британија је искључена из групе Европска унија

²¹ Под термином "Европске земље у развоју и економије у настајању" (енг. *Emerging and Developing Europe*) подразумевају се Албанија, Босна и Херцеговина, Бугарска, Хрватска, Мађарска, Косово*, Црна Гора, Сјеверна Македонија, Пољска, Румунија, Србија и Турска.

²² Републички завод за статистику, [Q4 2022](#)

²³ Републички Завод за статистику Републике Српске, изведени подаци на основу [Тромјесечни бруто домаћи производ, четврто тромјесечје 2022.](#)

²⁴ [Euribor interest rates 2022 \(global-rates.com\)](#)

1.2. Макроекономска кретања у Републици Српској

Глобални финансијски услови су донекле ублажени тржишним очекивањима, упркос огромној економској неизвјесности, те наставком поштравања монетарне политике у борби против инфлације која је и даље на високом нивоу. На основу наведеног, односно тржишне неизвјесности у четвртом кварталу 2022. године у Републици Српској остварен је просјечан тромјесечни бруто домаћи производ од 3,5%.

Табела 2: Основни макроекономски показатељи – Република Српска

ОПИС	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.
Раст БДП – реално**	3,9	2,5	-2,5	6,9	3,5
Индекс потрошачких цијена*	101,2	100,5	98,8	101,7	113,6
Увоз (индекс)*	106,6	91,6	93,5	124,8	128,6
Извоз (индекс)*	107,6	96,5	94,0	130,5	122,7
Покривеност увоза извозом*	71,7	75,5	75,9	79,4	75,7
Стопа незапослености (LFS)***	17,2	11,7	12,9	14,3	11,2
Просјечне нето плате (КМ, нето)****	857	906	956	1.005	1.144
БДП per capita (КМ)	9.304	9.848	9.797	11.078	---

*Републички Завод за статистику Републике Српске, саопштење број: [12/23](#)

** Републички Завод за статистику Републике Српске, изведени подаци на основу [Тромјесечни бруто домаћи производ, четврто тромјесечје 2022.](#)

*** Републички завод за статистику [Анкета о радној снази](#)

**** Републички завод за статистику, податак за цијелу 2022. годину [Републички завод за статистику - Република Српска \(rzs.rs.ba\)](#)

Коришћени су посљедњи расположиви подаци

Реални раст бруто домаћег производа (БДП) у четвртом тромјесечју 2022. године, у односу на четврто тромјесечје 2021. године, износио је 1,8%. Прерађивачка индустрија представља једно од најзначајнијих подручја економије Републике Српске, са становишта њеног учешћа у укупној бруто додатој вриједности, учешћа у извозу, те броја запослених радника.

Укупан индекс потрошачких цијена у Републици Српској, у децембру 2022. године у односу на претходни мјесец, нижи је за 0,4%. У односу на децембар 2021. године, укупан индекс потрошачких цијена у просјеку је виши за 13,6%.

Просјечна нето плата исплаћена у децембру 2022. године износила је 1 217 КМ и номинално је већа за 0,5%, а реално за 0,9% у односу на претходни мјесец. У односу на исти мјесец прошле године, просјечна нето плата номинално је већа за 17,2%, а реално за 3,2%. Просјечна бруто плата исплаћена у децембру 2022. године износила је 1.843 КМ.

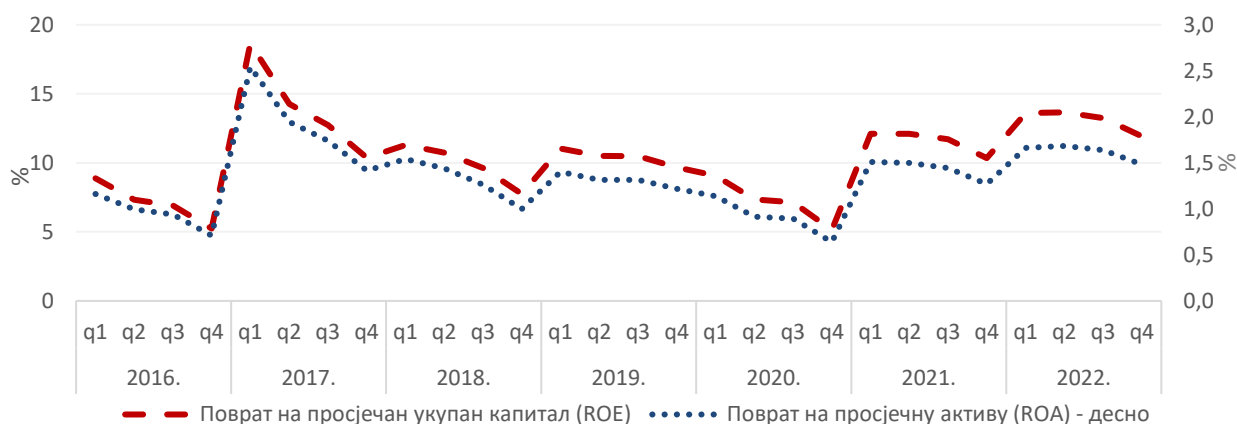
1.3. Утицај макроекономских кретања на банкарски сектор

Банкарски сектор Републике Српске у 2022. години има укупну финансијску имовину у износу од 11,1 милијарду КМ.

Према расположивим подацима, током посматраног периода (2018-2022. година), БДП Републике Српске је имао сложену годишњу стопу раста (CAGR) од 7,03%,²⁵ док је укупна актива (нето актива, ризични ванбиланс и комисиони послови) за осам банака Републике Српске имала стопу раста од 6,07%, а кредити раст од 4,81% (раст кредита становништву: 6,09%).

²⁵ Програм економских реформи Републике Српске за период 2023-2025 године, пројекција за 2022. годину

Графикон 4: Профитабилност банкарског сектора Републике Српске

Профитабилност банкарског сектора Републике Српске током 2022. године биљежи раст. Међутим, коефицијенти ROA и ROE су, након иницијалног раста у првом и другом кварталу, током другог и трећег квартала остварили благи пад, задржавајући вриједности изнад остварених претходне године.

Анализирајући пословање банкарског сектора Републике Српске, евидентно је да је након периода обиљеженог пандемијом и геополитичким дешавањима, у другој половини 2022. године дошло до опоравка кредитног раста. Међутим, поређењем раста пласмана по кварталима у односу на квартал из претходне године, може се закључити да је раст пласмана у одређеној мјери успорен, док код кредита приватних предузећа у другом и трећем кварталу имамо пад пласмана у поређењу са истим периодом претходне године.

Графикон 5: Кредитни раст банкарског сектора Републике Српске

Кредити становништва имају већу просјечну стопу раста од укупних кредита, што даје закључак да кредити становништва највећим дијелом представљају покретач раста укупних кредита.

Кредити пословних банака ФБиХ у Републици Српској чине 25,7% укупних кредита, те биљеже раст од 1,9%, док кредити банака Републике Српске у ФБиХ имају учешће од 3,8% у укупним кредитима (задржали су исти ниво у односу крај 2021. године).

Табела 3: Однос макроекономских и показатеља банкарског сектора Републике Српске

ОПИС	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	CAGR (%)
Бруто домаћи производ (мил. КМ)	10.680	11.251	11.132	12.499	14.016 ²⁶	7,03%
Укупна финансијска имовина (мил. КМ)	8.781,8	9.433,8	9.721,2	10.823,5	11.117,1	6,07%
Кредити (мил. КМ)*	6.145,1	6.721,3	6.814,6	7.129,1	7.416,8	4,81%
од чега кредити - становништво (мил. КМ)**	2.724,4	2.970,4	2.997,6	3.251,0	3.451,6	6,09%
Број становника	1,15	1,14	1,14	1,13	1,12 ²⁷	-0,66%
Просјечна нето плата (КМ)	857,0	906,0	956,0	1.005,0	1.144,0	7,49%
Укупно депозити (мил. КМ)***	6.512,7	7.016,1	7.158,3	8.165,5	8.322,1	6,32%
од чега депозити - становништво (мил. КМ)	3.608,6	3.966,0	4.149,5	4.497,2	4.426,9	5,24%
Укупна актива/ БДП (%)	82,2	83,8	87,3	86,6	79,3	-0,90%
Кредити/ БДП (%)	57,5	59,7	61,2	57,0	52,92	-2,07%
Кредити стан./ број стан. (кред. стан. <i>per capita</i> , (КМ))	2.373,3	2.600,0	2.638,1	2.881,3	3.081,8	6,80%
Кредити <i>per capita</i> / просј. нето плата	2,8	2,9	2,8	2,9	2,69	-0,64%
Укупни депозити/ БДП (%)	61,0	62,4	64,3	65,3	59,38	-0,66%
Депозити стан./ број стан. (деп. стан. <i>per capita</i> , (КМ))	3.143,6	3.471,3	3.651,9	3.985,8	3.953	5,94%
Депозити стан. <i>per capita</i> / просј. нето плата	3,7	3,8	3,8	4,0	3,46	-1,44%

Извори: Републички завод за статистику Републике Српске – разне публикације (становништво, зараде, БДП, запослени)

Подаци банкарског сектора: Годишњи извјештаји о стању у банкарском систему Републике Српске за 2018, 2019, 2020. и 2021. годину, Агенција за банкарство Републике Српске

Властите калкулације

Напомена:

* Под укупним кредитима се подразумевају кредити које су банке из Републике Српске пласирале у Републици Српској умањено за њихове пласмане у ФБиХ и увећано за пласмане банака са сједиштем у ФБиХ које послују у Републици Српској.

** Износ кредита становништву је исказан без кредита за обављање дјелатности

*** Под укупним депозитима се подразумевају депозити банака из Републике Српске, умањени за њихове депозите у ФБиХ и увећани за депозите банака са сједиштем у ФБиХ које послују у Републици Српској.

CAGR – Сложена годишња стопа раста

Током посматраног периода (2018-2022. године), укупни депозити на нивоу банкарског сектора Републике Српске су имали нешто вишу просјечну годишњу стопу раста од просјечне годишње стопе раста кредита (4,81%) која је износила 6,32% (становништво 5,24%). Међутим, овдје је евидентан негативан утицај свих претходно наведених фактора са глобалним импликацијама на Републику Српску, имајући у виду да су у 2021. години укупни депозити расли за 14,0%, док је током 2022. године забиљежен раст од 1,0%.

Уколико посматрамо релативне показатеље, може се оцијенити да је током периода 2018-2022. године однос укупне aktive и БДП-а смањен по просјечној годишњој стопи од 0,9%, те је и однос кредита и БДП-а током истог периода имао пад по просјечној стопи од 2,07%, уз нагласак да је у 2022. години кориштена пројекција БДП-а, с обзиром да податак није расположив, тако да ће поменути показатељи сигурно имати промјену са званичним податком БДП-а. Као и претходних година, а на основу наведеног, можемо закључити да привредни раст није у потпуности био генерисан кредитним задужењима, већ дијелом и на друге начине (нпр. залихе ликвидних средстава).

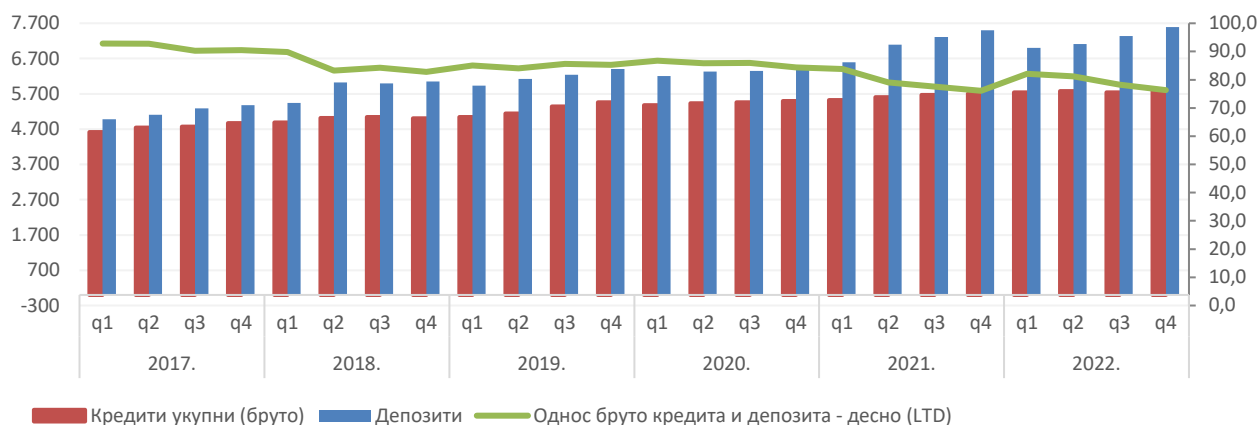
С друге стране, однос кредита пласираних становништву и укупног броја становника Републике Српске говори о просјечној задужености становника Републике Српске код банкарског сектора, односно о износу кредита становништву *per capita*. Током посматраног периода уочљив је раст овог показатеља и то по просјечној стопи од 6,80% и крајем 2021. године износи 2.881,3 КМ, да би у 2022. години додатно порастао на 3.081,8 КМ.

Уколико ставимо у однос депозите грађана и број становника, видимо да овај показатељ има нижу просјечну стопу раста (5,94%) од стопе раста кредита становништву *per capita* (6,80%), дакле, депозити становништва расту спорије од раста његове задужености.

²⁶ Програм економских реформи Републике Српске за период 2023-2025 године, пројектоване вриједности [„Службени гласник Републике Српске“ број 112](#)

²⁷ Ibid.

Графикон 6: Однос бруто кредита и депозита

Додатни раст депозита и пласмана захтијева прилагођавање банкарских производа новонасталим околностима, те подразумијева диверзификацију постојеће понуде, њихово константно и активно прилагођавање новим тржишним условима односно креирање нових производа или понуду постојећих производа по повољнијим условима, чиме би се привукао већи износ депозита, те усмјерио ка пласманима.

1.4. Регулаторни оквир банкарског сектора

Активности реформе регулаторног оквира за пословање и надзор банака са циљем унапређења постојећег регулаторног оквира и усклађивања са најбољим европским и међународним праксама настављене су и у 2022. години кроз израду сљедећих подзаконских прописа из области надзора банака:

- Одлука о измјенама и допунама одлуке о плановима опоравка банке и банкарске групе²⁸,
- Одлука о измјенама и допунама одлуке о условима и поступку издавања дозвола, одобрења и сагласности банкама које обављају дјелатност у Републици Српској²⁹,
- Одлука о стављању ван снаге Одлуке о привременим мјерама банкама за ублажавање негативних економских посљедица узрокованих вирусним обољењем "COVID-19"³⁰,
- Одлука о измјенама и допунама одлуке о управљању екстернализацијом³¹,
- Одлука о измјенама и допунама одлуке о систему управљања у банци³²,
- Одлука о измјени Одлуке о израчунавању капитала банака³³,
- Одлука о допуни Одлуке о поступку интерне процјене адекватности ликвидности у банци³⁴,
- Одлука о измјенама и допунама Одлуке о облику и садржају извјештаја које банке достављају Агенцији за банкарство Републике Српске³⁵,
- Одлука о садржају, роковима и начину достављања података о међубанкарским накнадама³⁶,

²⁸ „Службени гласник Републике Српске“ број 26/22

²⁹ „Службени гласник Републике Српске“ бр. 26/22 и 117/22

³⁰ „Службени гласник Републике Српске“ број 26/22

³¹ Ibid.

³² Ibid.

³³ Ibid.

³⁴ „Службени гласник Републике Српске“ број 117/22

³⁵ „Службени гласник Републике Српске“ број 74/22

³⁶ Ibid.

- Одлука о утврђивању листе најрепрезентативнијих услуга повезаних са платним рачуном³⁷,
- Одлука о утврђивању садржаја информативног прегледа услуга и накнада повезаних са платним рачуном³⁸,
- Одлука о утврђивању форме и садржаја извјештаја о накнада за услуге повезане са платним рачуном³⁹,
- Одлука о привременим мјерама за ублажавање ризика раста каматних стопа⁴⁰,
- Одлука о стављању ван снаге Одлуке о привременим мјерама у погледу достављања извјештаја Агенцији за банкарство Републике Српске⁴¹,
- Одлука о измјенама Одлуке о управљању ризиком ликвидности⁴²,
- Упутство за укључивање добити текућег периода остварене током или на крају пословне године у ставку редовног основног капитала⁴³,
- Упутство о измјенама и допунама Упутства за процјену вриједности колатерала⁴⁴,
- Инструкција за финансијско извјештавање (FINREP),
- Инструкција о стављању ван снаге Инструкције за сачињавање планова опоравка банке и банкарске групе у 2020. години,
- Упутство за сачињавање додатних извјештаја за праћење ликвидности,
- Инструкција о привременој мјери која се односи на израчунавање регулаторног капитала банке,
- Упутство за извјештавање о примјени Одлуке о привременим мјерама за ублажавање ризика раста каматних стопа,
- Измјена Упутства за извјештавање о коефицијенту покрића ликвидности.

Такође, у 2022. години вођене су активности на изради ревидираних прописа о управљању каматним ризиком у банкарској књизи, те су започете активности на изради ревидираних прописа о израчунавању капитала банака и извјештавању са циљем унапређења супервизорске контроле увођењем нових захтјева и преузимањем извјештајних пракси које се користе у Европској унији.

³⁷ Ibid.

³⁸ Ibid.

³⁹ Ibid.

⁴⁰ „Службени гласник Републике Српске“ број 98/22

⁴¹ „Службени гласник Републике Српске“ број 26/22

⁴² „Службени гласник Републике Српске“ број 117/22

⁴³ „Службени гласник Републике Српске“ број 33/22

⁴⁴ „Службени гласник Републике Српске“ број 25/22

Агенција за банкарство Републике Српске

Извјештај о стању у банкарском систему
Републике Српске
за период 01.01.2022 – 31.12.2022. године

II Банкарски сектор

2. ОСНОВНИ ПОДАЦИ О БАНКАРСКОМ СЕКТОРУ

1.1. Организациона структура

Банкарски сектор Републике Српске, на извјештајни датум 31.12.2022. године, гледајући укупан број банака које су пословале у Републици Српској, није се мијењао у односу на крај 2021. године. Осам банака са сједиштем у Републици Српској пословало је посредством мреже од 280 организационих јединица, док је седам банака са сједиштем у Федерацији БиХ пословало путем 50 организационих јединица у Републици Српској.

У односу на крај 2021. године банке са сједиштем у Републици Српској смањиле су своју организациону структуру за пет организационих дијелова, док су банке са сједиштем у Федерацији БиХ смањиле своју организациону структуру за два организациона дијела у Републици Српској. Три банке са сједиштем у Републици Српској имају 27 организационих дијелова који послују на подручју Федерације БиХ. Број „POS“ уређаја смањен је код банака које имају сједиште у Републици Српској за 31, а код организационих дијелова банака из Федерације БиХ у Републици Српској повећао се за 1.012, у односу на крај 2021. године. Број банкомата је већи за 2 (код банака са сједиштем у Републици Српској је мањи за 3, а код организационих дијелова банака из Федерације БиХ је већи за 5).

Табела 4: Банке Републике Српске и организациони дијелови банака из Федерације БиХ у Републици Српској

Опис	Пословне јединице/ Филијале	Остали организациони дијелови	POS уређаји	Банкомати
31.12.2021				
I Банке са сједиштем у Републици Српској	131	154	5.929	405
II Орг. дијелови банака из Федерације БиХ у Републици Српској	29	23	3.088	116
Укупно	160	177	9.017	521
31.12.2022				
I Банке са сједиштем у Републици Српској	127	153	5.898	402
II Орг. дијелови банака из Федерације БиХ у Републици Српској	28	22	4.100	121
Укупно	155	175	9.998	523

* Пословна јединица је виши облик организовања, укључујући и централу

1.2. Власничка структура

Власничку структуру карактерише већинско приватно власништво у свим банкама, са већинским учешћем домаћег акционарског капитала у четири банке и већинским страним акционарским капиталом у четири банке у Републици Српској.

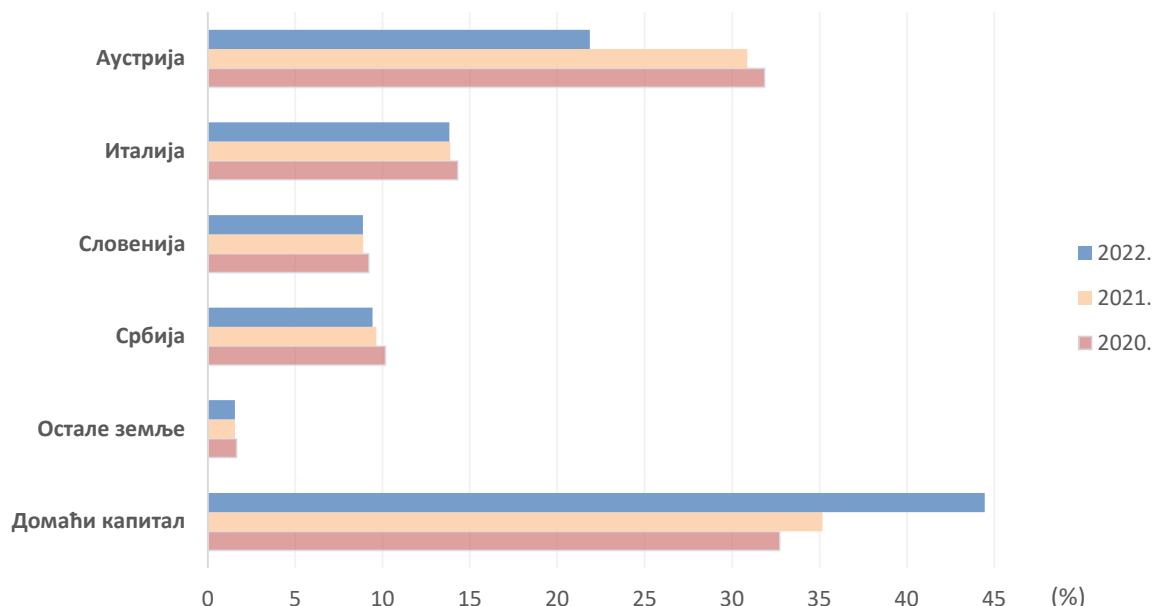
Табела 5: Структура акционарског капитала

ОПИС	2020.		2021.		2022.		Индекс 2022/2021.
	Износ	%	Износ	%	Износ	%	
Приватни капитал (домаћи)	215,5	32,0	239,7	34,4	310,9	44,5	130
Страни капитал	453,3	67,3	451,2	64,8	388,4	55,5	86
Државни капитал	5,0	0,7	5,0	0,7	0,0	0,0	0
Задружни капитал	0,2	0,0	0,1	0,0	0,1	0,0	100
УКУПНО	674,0	100	696,0	100	699,4	100	100

Укупни акционарски капитал износи 699,4 милиона КМ и углавном се састоји од приватног акционарског капитала, и незнатног учешћа задружног и државног капитала.

У односу на крај 2021. године дошло је до промјене у структури приватног акционарског капитала. Повећало се учешће приватног домаћег акционарског капитала за 10,1 процентни поен, док је учешће приватног страног акционарског капитала смањено за 9,3 процентна поена. У структури укупног приватног акционарског капитала, приватни страни акционарски капитал има учешће од 55,5%, а приватни домаћи акционарски капитал 44,5%.

Графикон 7: Структура акционарског капитала према земљама поријекла

У структури акционарског капитала према земљама поријекла, дошло је до повећања учешћа домаћег акционарског капитала и смањења учешћа државе Аустрије због власничке трансформације „Sberbank“ а.д. Бања Лука. У структури акционарског капитала, домаћи капитал има највеће учешће од 44,5%, затим слиједе Аустрија са 21,9%, Италија са 13,8%, Србија са 9,4%, Словенија са 8,9% и остале земље са 1,5%.

Табела 6: Тржишно учешће банака у укупној активи, капиталу и депозитима

%

Структура капитала	2021.				2022.			
	Учешће			Број банака	Учешће			Број банака
	у укупној активи	у укупном капиталу	у депозитима		у укупној активи	у укупном капиталу	у депозитима	
Већински домаћи капитал	37,0	28,1	36,3	3	50,0	42,8	49,6	4
Већински страни капитал	63,0	71,9	63,7	5	50,0	57,2	50,4	4

Четири банке са већинским домаћим капиталом имају 50,0% учешћа у укупној активи (повећање учешћа за 13 процентних поена у односу на крај 2021. године), 42,8% у укупном капиталу (повећање учешћа за 14,7 процентних поена у односу на крај 2021. године) и 49,6% у укупним депозитима (повећање учешћа за 13,3 процентна поена у односу на крај 2021. године).

Четири банке са већинским страним капиталом имају 50,0% учешћа у укупној активи, 57,2% у укупном капиталу и 50,4% у укупним депозитима.

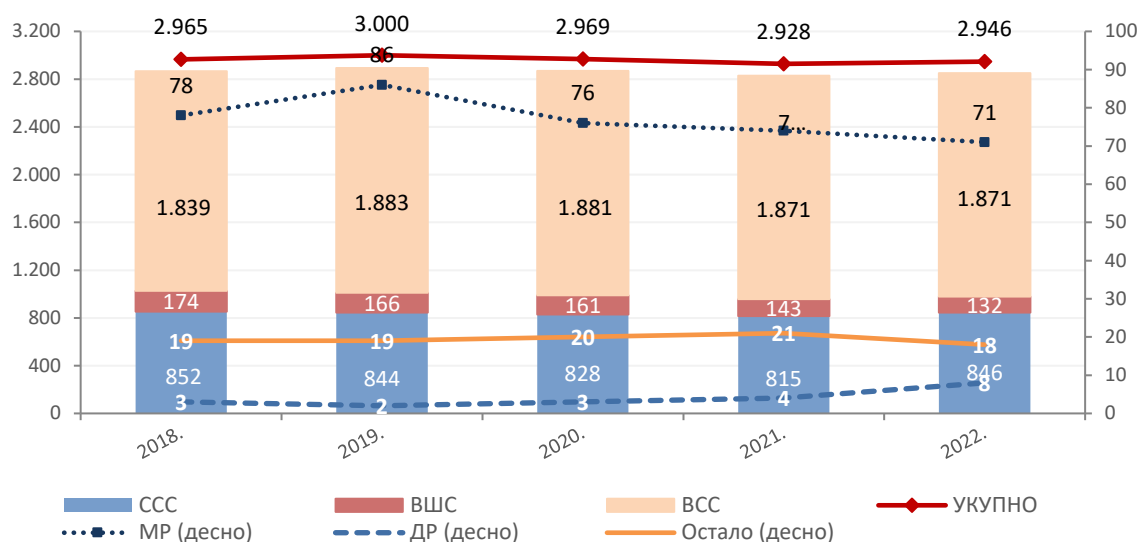
1.3. Кадровска структура

На дан 31.12.2022. године укупан број запослених у банкарском сектору износио је 2.946 и већи је за 18 у односу на крај 2021. године. Три банке имале су раст, а пет банака смањење броја запослених.

1.3.1. Квалификациона структура запослених

Кад посматрамо квалификациону структуру у овом извјештајном периоду, највеће учешће имају запослени са ВСС од 63,5% (чији је број остао на истом нивоу у односу на крај 2021. године), а пораст броја запослених имамо код ССС за 31 и ДР за 4, док смањење имамо код ВШС за 11 запослених, МР за 3, КВ за 2 и НС за 1.

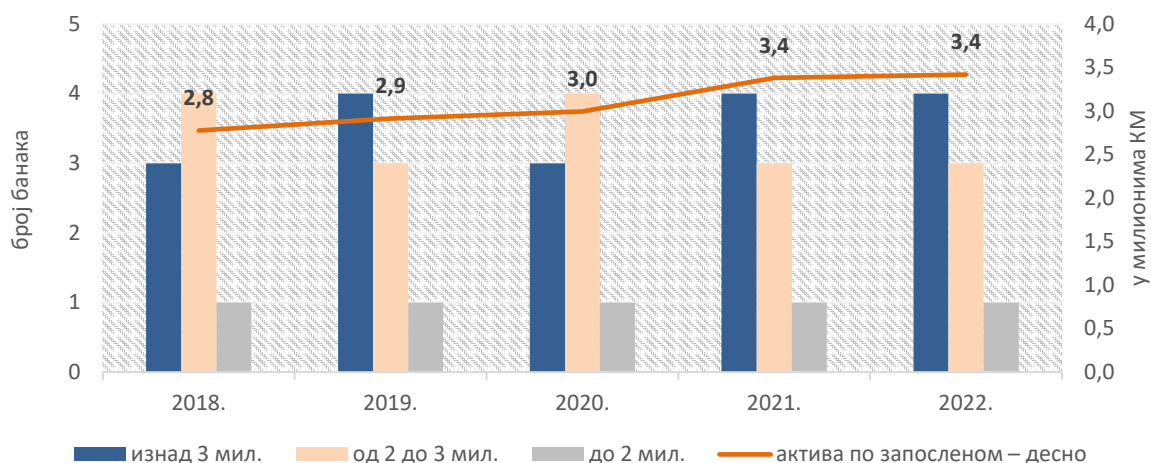
Графикон 8: Квалификациона структура запослених

1.3.2. Актива по запосленом

Један од индикатора успјешности пословања банкарског сектора и сваке банке појединачно је ефикасност запослених исказана као однос укупне aktive и броја запослених, при чему је већи износ по правилу показатељ боље ефикасности пословања банке и укупног сектора. Након континуираног раста кроз четири упоредна периода, који се види на наредном графикону, у овом извјештајном периоду active по запосленом је остала на истом нивоу у односу на 2021. годину (3,4 милиона КМ).

Графикон 9: Актива по запосленом

Појединачно, три банке су имале раст active по запосленом, три банке су задржале приближно исти ниво, а двије банке су имале пад active по запосленом.

3. ФИНАНСИЈСКИ ПОКАЗАТЕЉИ ПОСЛОВАЊА БАНАКА

2.1. Биланс стања

Биланс стања банака са сједиштем у Републици Српској, приказан кроз три упоредна периода, показује раст бруто и нето билансне активе за 2% на дан 31.12.2022. године у односу на крај 2021. године.

Табела 7: Биланс стања							мил. КМ
ОПИС	2020.		2021.		2022.		Индекс 2022/ 2021.
	Износ	%	Износ	%	Износ	%	
АКТИВА (ИМОВИНА)							
1. Новчана средства	1.920,2	21,6	2.745,4	27,8	2.636,6	26,2	96
2. Хартије од вриједности	1.071,8	12,1	1.101,6	11,1	1.283,9	12,7	117
3. Пласмани другим банкама	44,8	0,5	16,7	0,2	40,4	0,4	242
4. Кредити (бруто)	5.493,8	61,8	5.705,1	57,7	5.792,9	57,5	102
5. Пословни простор и остала фиксна актива	202,8	2,3	192,7	1,9	186,8	1,9	97
6. Остала актива	155,8	1,8	130,7	1,3	129,4	1,3	99
БРУТО БИЛАНСНА АКТИВА	8.889,2	100	9.892,3	100	10.070,0	100	102
8. Исправке вриједности	380,6		341,0		312,9		92
8.1. Исправке вриједности за ставке кредита	357,4		322,5		292,4		91
8.2. Исправке вријед. за ставке активе осим кредита	23,2		18,5		20,4		110
НЕТО БИЛАНСНА АКТИВА	8.508,6		9.551,3		9.757,2		102
ОБАВЕЗЕ							
10. Депозити	6.515,2	76,6	7.498,6	78,5	7.595,2	77,8	101
11. Обавезе по узетим кредитима	678,3	8,0	681,5	7,1	704,7	7,2	103
12. Субординисани дугови	52,3	0,6	52,3	0,5	52,3	0,5	100
13. Резервисања за ванбилансне ставке	11,2	0,1	12,7	0,1	12,8	0,1	101
14. Остале обавезе	197,2	2,3	189,7	2,0	176,2	1,8	93
КАПИТАЛ							
15. Капитал	1.054,3	12,4	1.116,5	11,7	1.216,0	12,5	109
ПАСИВА (ОБАВЕЗЕ И КАПИТАЛ)	8.508,6	100	9.551,3	100	9.757,2	100	102

Бруто билансна актива износи 10,1 милијарду КМ и већа је за 177,7 милиона КМ или 2% у односу на крај 2021. године. Шест банака су имале раст од 1,6% до 18,1%, а двије банке су имале пад бруто билансне активе у распону од 3,8% до 13,8%.

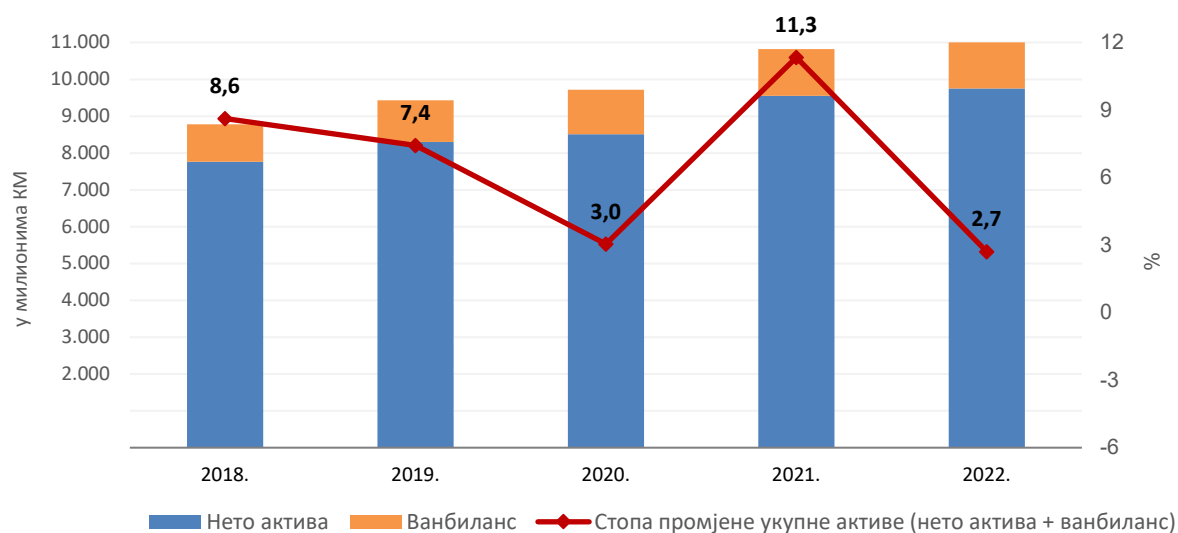
Нето билансна актива (бруто билансна актива умањена за исправке вриједности) износи 9,8 милијарди КМ и већа је за 205,9 милиона КМ или 2% у односу на крај 2021. године. Нето актива је имала већи раст од бруто активе у апсолутном износу, због смањења исправки вриједности на укупну активу за 8% у односу на крај 2021. године.

Табела 8: Структура ванбилансне активе							мил. КМ
ОПИС	2020.		2021.		2022.		Индекс 2022/2021.
	Износ	%	Износ	%	Износ	%	
Ризични ванбиланс	1.129,3	100,0	1.183,7	100,0	1.277,2	100,0	108
1. Неопозиво одобрени, а неискоришћени кредити	610,5	54,1	628,3	53,1	634,2	49,7	101
2. Непокривени акредитиви	2,7	0,2	5,6	0,5	0,8	0,1	13
3. Издате гаранције	514,7	45,6	549,4	46,4	641,5	50,2	117
3.1. Плативе гаранције	175,6	15,6	191,3	16,2	204,5	16,0	107
3.2. Чинидбене гаранције	339,1	30,0	358,0	30,2	437,0	34,2	122
4. Остале ванбилансне ставке	1,3	0,1	0,5	0,0	0,7	0,1	151
Опозиве кредитне обавезе	109,6		125,5		128,4		102
Комисиони послови	83,4		88,6		82,7		93
УКУПНО ВАНБИЛАНС	1.322,3		1.397,8		1.488,4		106

Ризични ванбиланс износи 1,3 милијарде КМ и већи је за 93,5 милиона КМ или 8% у односу на крај 2021. године. Све ставке ризичног ванбиланса имале су пораст (највећи раст биљеже чинидбене гаранције од 79 милиона КМ или 22%), изузев непокривених акредитива који су мањи за 4,8 милиона КМ или 87%. Неопозиво одобрени, а неискоришћени кредити имају највеће учешће у структури од 49,7% укупног ризичног ванбиланса и порасли су за 5,9 милиона КМ или 1% у односу на крај 2021. године.

Кретање нето активе, ванбиланса и стопе промјене укупне активе кроз посљедњих пет извјештајних периода приказани су у наредном графикону:

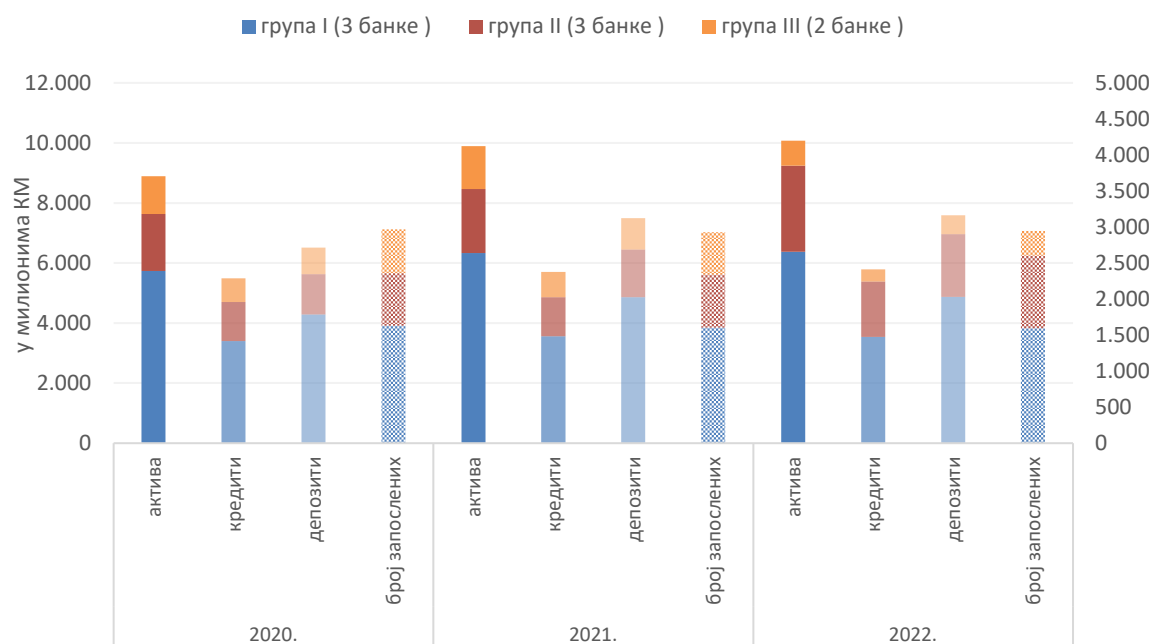
Графикон 10: Укупна актива банкарског сектора Републике Српске

Стопа промјене нето активе са ванбилансом у односу на крај 2021. године показује раст од 2,7 процентних поена.

Банке у Републици Српској можемо подијелити у три групе према величини бруто билансне активе.

Графикон 11: Учешће група банака у укупној активи, капиталу, депозитима и броју запослених

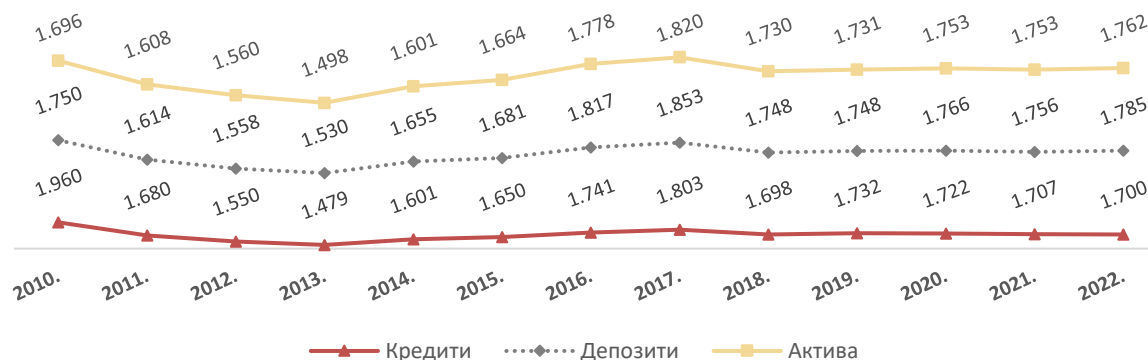
група I (преко 1400 милиона КМ бруто активе) група II (700 до 1400 милиона КМ бруто активе)
група III (до 700 милиона КМ бруто активе)

Групи банака са бруто активом преко 1.400 милиона КМ припадају три банке које имају учешће од 63,3% у укупној активи, 61,2% у укупним кредитима, 64,1% у укупним депозитима и 54,1% у укупно запосленим.

У групи банака са бруто активом од 700 до 1.400 милиона КМ у току 2022. године дошло је до повећања броја банака на три, а њихово учешће у укупној активи на дан 31.12.2022. године износи 28,5%, у укупним кредитима 31,7%, у укупним депозитима 27,6% и у укупно запосленим 34,2%.

У групи банака са бруто активом испод 700 милиона КМ дошло је до смањења са три на двије банке, које у укупној бруто активи учествују са 8,2%, у укупним кредитима са 7,1%, у укупним депозитима 8,3%, те запошљавају 11,7% од укупног броја запослених у банкарском сектору.

Графикон 12: ННН (Hirschmann-Herfindahlov индекс)

Тржишна концентрација на банкарском тржишту Републике Српске мјерена Herfindahl-Hirschman индексом (HHI)⁴⁵ зависи од учешћа сваке банке у конкретној билансној позицији банкарског сектора. За три основна елемента (кредити, депозити и нето актива) вриједност ННН индекса са 31.12.2022. године указује на постојање умјерене концентрације код сва три елемента, који су близу горње границе која дијели умјерену и високу концентрацију.

Други показатељ тржишне концентрације у банкарском сектору Републике Српске је концентрацијска стопа (CR₃)⁴⁶ за три највеће банке:

Графикон 13: CR₃ концентрацијска стопа

Концентрацијска стопа (CR₃) код три највеће банке: за кредите биљежи пад од 1,2 процентна поена, за депозите пад од 0,8 процентних поена и за активу пад од 1 процентни поен, у односу на крај 2021. године.

⁴⁵ Ако је вриједност ННН мања од 1.000, сматра се да на тржишту није присутна концентрација, за вриједност индекса између 1.000 и 1.800 јединица на тржишту је присутна умјерена концентрација, а ако је вриједност ННН изнад 1.800, то је показатељ постојања високе концентрације.

⁴⁶ Енгл.: *concentration ratio* (CR) означава се према броју институција које се укључују у обрачун.

2.1.1. Пасива

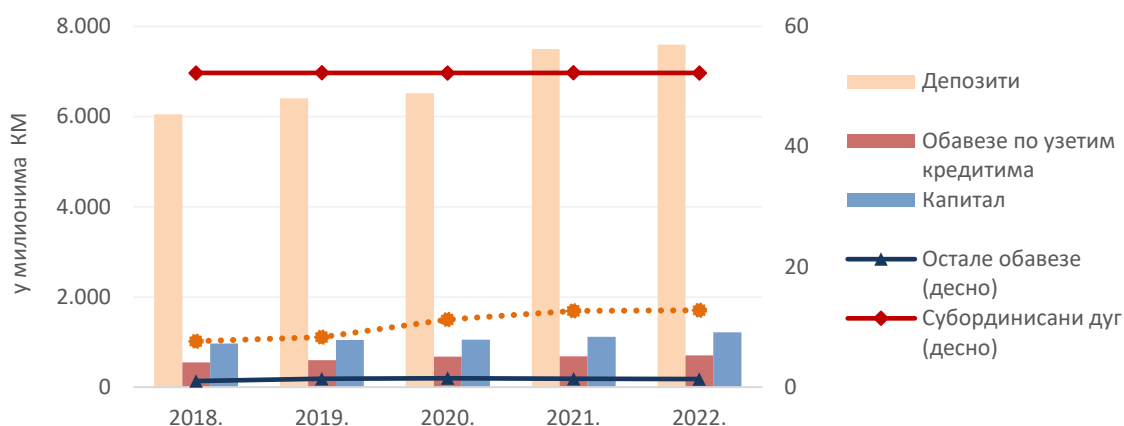
Структура пасиве за три извјештајна периода и индекси између два задња упоредна периода приказани су у сљедећој табели:

Табела 9: Структура пасиве							мил. КМ
ОПИС	2020.		2021.		2022.		Индекс 2022/2021.
	Износ	%	Износ	%	Износ	%	
Депозити	6.515,2	76,6	7.498,6	78,5	7.595,2	77,8	101
Обавезе по узетим кредитима	678,3	8,0	681,5	7,1	704,7	7,2	103
Субординисани дуг	52,3	0,6	52,3	0,5	52,3	0,5	100
Остале обавезе	197,2	2,3	189,7	2,0	176,2	1,8	93
Резерве на ставке ванбиланса	11,2	0,1	12,7	0,1	12,8	0,1	101
Капитал	1.054,3	12,4	1.116,5	11,7	1.216,0	12,5	109
УКУПНО	8.508,6	100	9.551,3	100	9.757,2	100	102

Укупна билансна пасива износи 9,8 милијарди КМ и већа је за 205,9 милиона КМ или 2% у односу на крај 2021. године. Највеће учешће од 77,8% у пасиве имају депозити, који износе 7,6 милијарди КМ и биљеже раст за 96,6 милиона КМ или 1% у односу на крај 2021. године. Капитал чини 12,5% укупне билансне пасиве и већи је за 99,5 милиона КМ или 9% у односу на крај 2021. године. Обавезе по узетим кредитима такође биљеже раст за 23,2 милиона КМ или 3%. Резерве за ставке ванбиланса биљеже незнатно повећање од 1%, док су остале обавезе мање за 13,5 милиона КМ или 7% у односу на крај 2021. године.

Кретање ставки које чине билансну пасиву, кроз последњих пет упоредних периода приказано је у наредном графикону:

Графикон 14: Структура пасиве

2.1.1.1. Капитал

Укупни билансни капитал износи 1,2 милијарде КМ и већи је за 99,5 милиона КМ или 9% у односу на крај 2021. године.

Табела 10: Структура укупног билансног капитала				мил. КМ
ОПИС	2020.	2021.	2022.	Индекс 2022/2021.
Трајне приоритетне акције	6,0	6,0	6,0	100
Обичне акције	668,0	690,0	693,1	100
Емисиона ажиа	10,1	7,1	17,3	244
Нераспоређена добит	239,2	294,0	379,2	129
Резерве капитала	171,5	144,5	131,3	91
Остали капитал	-40,5	-25,0	-10,9	44
УКУПНО	1.054,3	1.116,5	1.216,0	109

На повећање укупног билансног капитала утицало је: повећање позиције нераспоређене добити за 85,3 милиона КМ, повећање емисионе ажије за 10,2 милиона или 144% и мање негативне позиције осталог капитала за 14,1 милион КМ или 56% (услијед покрића недостајућих резерви) у односу на крај 2021. године.

2.1.1.2. Депозити

Депозити износе 7,6 милијарди КМ и биљеже раст од 96,6 милиона КМ или 1% у односу на крај 2021. године. Значајно смањење депозита десило се у првом кварталу 2022. године због геополитичких дешавања и посљедица на пословање „Sberbank” а.д. Бања Лука, раста инфлације (која дестимулише штедњу), као и медијских натписа везано за судски спор једне банке и повећање њеног репутационог ризика. Даље у току 2022. године (посматрано кроз други и трећи квартал) на нивоу банкарског сектора евидентно је заустављање тренда пада депозита у односу на дешавања у првом кварталу 2022. године. Међутим, депозити банкарског сектора са 31.12.2022. године биљеже благи раст од 1% у односу на крај 2021. године.

Секторска структура депозита

Према приказаној секторској структури, пад депозита имали су сектори који чине 58,1% у укупној структури депозита. Депозити становништва чине 53,8% укупних депозита и мањи су за 95 милиона КМ или 2%, депозити небанкарских финансијских институција чине 4,1% укупних депозита и мањи су за 21,2 милиона КМ у односу на крај 2021. године.

Табела 11: Секторска структура депозита

мил. КМ

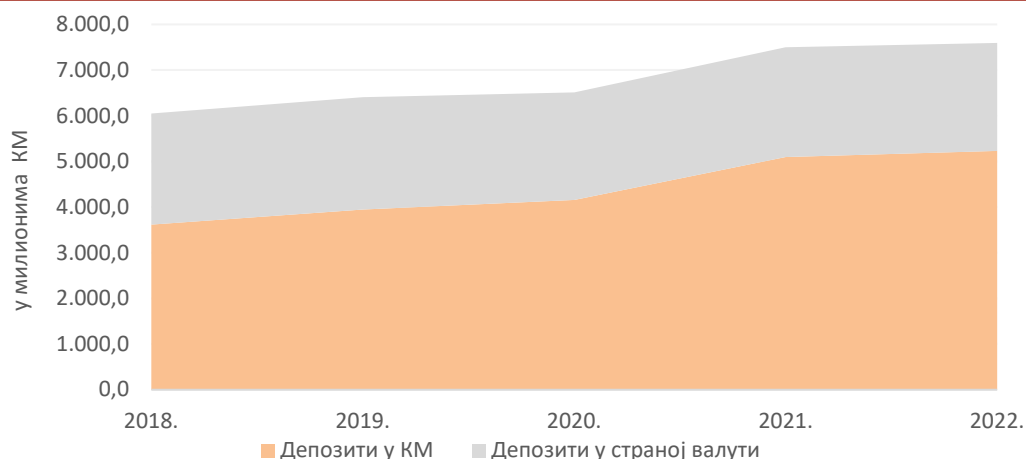
ОПИС	2020.		2021.		2022.		Индекс 2022/2021.
	Износ	%	Износ	%	Износ	%	
Влада и владине институције	622,5	9,6	973,2	13,0	995,7	13,1	102
Јавна и државна предузећа	324,1	5,0	455,7	6,1	498,6	6,6	109
Приватна предузећа и друштва	943,7	14,5	1.180,4	15,7	1.313,2	17,3	111
Непрофитне организације	105,7	1,6	125,5	1,7	141,9	1,9	113
Банке и банкарске институције	361,3	5,5	228,1	3,0	232,1	3,1	102
Небанкарске фин. институције	285,8	4,4	331,2	4,4	310,0	4,1	94
Становништво	3.855,5	59,2	4.179,7	55,7	4.084,7	53,8	98
Остало	16,7	0,3	24,8	0,3	18,9	0,2	76
УКУПНО	6.515,2	100	7.498,6	100	7.595,2	100	101

Раст депозита имамо код сектора који чине 41,9% укупних депозита. Највише су порасли депозити приватних предузећа и друштава (чине 17,3% укупних депозита) и већи су за 132,8 милиона КМ, депозити јавних и државних предузећа (чине 6,6% укупних депозита) и већи су за 42,9 милиона КМ, депозити Владе и владиних институција (чине 13,1% укупних депозита) и већи су за 22,5 милиона КМ, те депозити непрофитних организација (чине 1,9% укупних депозита) и већи су за 16,4 милиона КМ, у односу на крај 2021. године.

Структура депозита по валути

Депозити у иностраној валути биљеже смањење у односу на депозите у домаћој валути који биљеже раст. Депозити у домаћој валути повећали су своје учешће за 0,9 процентних поена и чине 68,9% укупних депозита, а што је приказано на наредном графикону, док су депозити у иностраној валути смањили своје учешће за 0,9 процентних поена и чине 31,1% укупних депозита.

Графикон 15: Структура депозита по валути

Депозити у домаћој валути износе 5,2 милијарде КМ и биљеже раст од 133,3 милиона КМ или 2,6%, док депозити у иностранној валути износе 2,4 милијарде КМ и биљеже пад од 36,8 милиона КМ или 1,5% у односу на крај 2021. године.

Рочна структура депозита

Према приказаној рочној структури депозита у наредној табели, дугорочни депозити су смањили своје учешће у укупним депозитима за 4 процентна поена у корист краткорочних депозита. Краткорочни депозити биљеже раст у износу од 365,4 милиона КМ или 7%, а дугорочни депозити биљеже пад у износу од 268,8 милиона КМ или 12% у односу на крај 2021. године.

Табела 12: Рочна структура депозита

ОПИС	2020.		2021.		2022.		Индекс 2022/2021.
	Износ	%	Износ	%	Износ	%	
Укупно кратк. депозити	4.082,7	62,7	5.206,1	69,4	5.571,5	73,4	107
Депозити по виђењу	3.739,4	57,4	4.803,4	64,1	5.147,8	67,8	107
До 3 мјесеца	136,4	2,1	177,8	2,4	84,9	1,1	48
До 1 године	206,9	3,2	224,9	3,0	338,8	4,5	151
Укупно дугор. депозити	2.432,6	37,3	2.292,4	30,6	2.023,6	26,6	88
До 3 године	2.094,6	32,1	1.979,8	26,4	1.747,1	23,0	88
Преко 3 године	338,0	5,2	312,6	4,2	276,5	3,6	88
Укупно депозити	6.515,2	100	7.498,6	100	7.595,2	100	101

У структури краткорочних депозита забиљежен је пад штедње до 3 мјесеца за 92,9 милиона КМ или 52%, те повећање депозита по виђењу за 344,4 милиона или 7% и штедње до 1 годину за 113,9 милиона КМ или 51%, а све у односу на крај 2021. године. У структури дугорочних депозита дошло је до смањења депозита до 3 године за 232,7 милиона КМ или 12% и депозита преко 3 године за 36,1 милион КМ или 12%, у односу на крај 2021. године.

Кредити и штедња становништва

У следећој табели приказана је структура и кретање штедње становништва и кредита датих становништву, као и степен покривености кредита датих становништву са штедњом становништва.

Табела 13: Кредити и штедња становништва

мил. КМ

ОПИС	2020.	2021.	2022.	Индекс 2022/2021.
1. Кредити становништва	2.572,8	2.793,1	2.924,6	105
2. Штедња становништва	2.490,5	2.581,8	2.365,8	92
2.1. орочена штедња	1.838,4	1.837,9	1.699,2	92
2.2. штедња по виђењу	652,2	743,9	666,6	90
3. Кредити/Штедња	103,3	108,2	123,6	114
4. Текући рачуни становништва	1.162,6	1.460,3	1.557,8	107
5. Укупно депозити (2+4)	3.653,1	4.042,2	3.923,6	97
6. Кредити/Укупни депозити	70,4	69,1	74,5	108

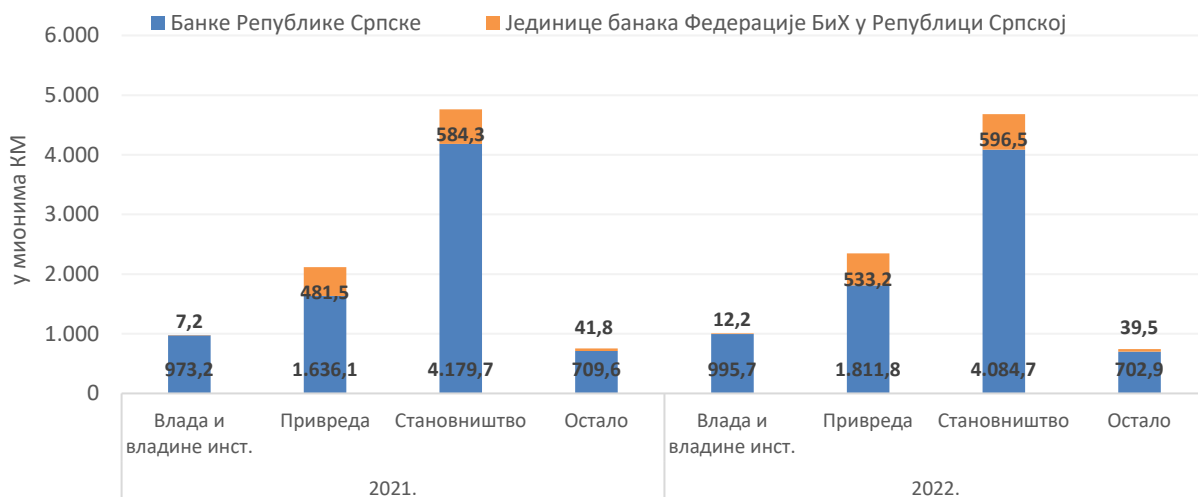
У овом извјештајном периоду кредити дати становништву наставили су да расту, док штедња становништва и укупни депозити становништва биљеже смањење. Кредити дати становништву већи су за 131,5 милиона КМ или 5%, док је штедња становништва мања за 216 милиона КМ или 8%, у односу на крај 2021. године. Орочена штедња чини 71,8% (крајем 2021. године 71,2%) укупне штедње становништва и мања је за 138,7 милиона КМ или 8%, а штедња по виђењу без текућих рачуна становништва чини 28,2% укупне штедње становништва и мања је за 77,3 милиона КМ или 10% у односу на крај 2021. године. Међутим, и поред тога када се додају текући рачуни становништва који су већи за 97,5 милиона КМ или 7%, видимо да су укупни депозити становништва мањи за 118,6 милиона КМ или 3% у односу на крај 2021. године. Стопа која се добије када се кредити становништва подијеле са укупним депозитима становништва износи 74,5% и већа је за 5,4 процентна поена у односу на крај 2021. године.

Графикон 16: Кредити и штедња становништва

Од 2016-2019. године кретање штедње становништва (без укључених текућих рачуна) и кредита датих становништву је приближно једнако и кредити становништву су готово у потпуности покривени штедњом становништва. У 2020. години кредити дати становништву су расли, а штедња становништва је забиљежила благи пад, тако да је стопа покривености кредита становништву штедњом становништва мања за 3 процентна поена у односу на крај 2019. године, тј. штедња становништва је мања од кредита датих становништву. У овом извјештајном периоду, кредити становништву су порасли за 4,7%, а штедња становништва је смањена за 8,4%, што је довело до пада стопе покривености кредита датих становништву са штедњом становништва за 15,4 процентна поена у односу на крај 2021. године. Кредити дати становништву већи су за 558,8 милиона КМ од штедње становништва.

Укупно прикупљени депозити у Републици Српској

Секторска структура укупно прикупљених депозита банака са сједиштем у Републици Српској и пословних јединица банака из Федерације БиХ дата је у следећем графикону:

Графикон 17: Секторска структура укупно прикупљених депозита

Укупно прикупљени депозити износе 8,8 милијарди КМ и већи су за 163,4 милиона КМ или 2% у односу на крај 2021. године.

Краткорочни депозити износе 6,6 милијарди КМ и већи су за 490,8 милиона КМ или 8%, а дугорочни депозити износе 2,2 милијарде КМ и мањи су за 327,4 милиона КМ или 13% у односу на крај 2021. године.

Код краткорочних депозита највећи проценат у структури истих имају депозити становништва који износе 3 милијарде КМ и већи су за 148,6 милиона КМ или 5%.

У структури дугорочних депозита највећи проценат се односи на депозите становништва који износе 1,7 милијарди КМ и мањи су за 231,3 милиона КМ или 12% у односу на крај 2021. године.

2.1.2. Актива

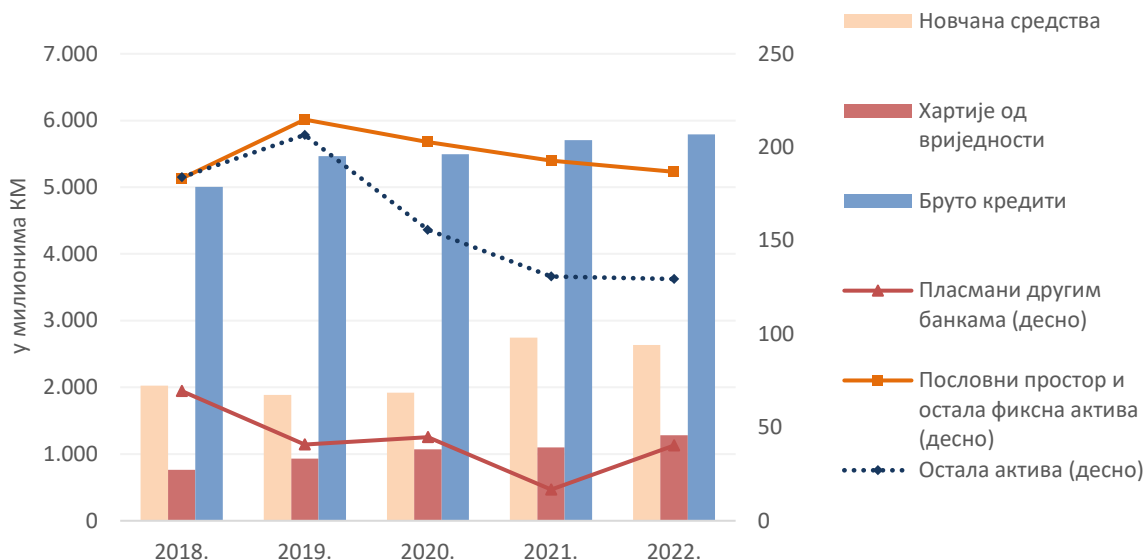
Бруто билансна актива износи 10,1 милијарду КМ и већа је за 177,7 милиона КМ или 2% у односу на крај 2021. године. Бруто кредити и новчана средства чине 83,7% укупне aktive. Новчана средства биљеже смањење за 108,8 милиона КМ или 4%, док бруто кредити биљеже раст за 87,8 милиона КМ или 2% у односу на крај 2021. године. Највећи раст биљеже хартије од вриједности (за трговање и до доспијећа) које су расле за 182,3 милиона КМ или 16,5% у односу на крај 2021. године.

Табела 14: Структура билансне aktive (бруто)

ОПИС	2020.		2021.		2022.		Индекс 2022/ 2021.
	Износ	%	Износ	%	Износ	%	
АКТИВА (ИМОВИНА)							
Новчана средства	1.920,2	21,6	2.745,4	27,8	2.636,6	26,2	96
Хартије од вриједности за трговање	1.050,6	11,8	1.075,7	10,9	1.197,5	11,9	111
Пласмани другим банкама	44,8	0,5	16,7	0,2	40,4	0,4	242
Кредити (бруто)	5.493,8	61,8	5.705,1	57,7	5.792,9	57,5	102
ХОВ које се држе до доспијећа	21,2	0,2	25,9	0,3	86,4	0,9	334
Пословни простор и остала фиксна актива	202,8	2,3	192,7	1,9	186,8	1,9	97
Остала актива	155,8	1,8	130,7	1,3	129,4	1,3	99
УКУПНО	8.889,2	100	9.892,3	100	10.070,0	100	102

Кретање ставки које чине активу банкарског сектора кроз последњих пет упоредних периода приказано је у наредном графикону. Од 2019. године до овог извјештајног периода имамо континуирани раст бруто кредита и ХОВ, а континуирани пад биљеже пословни простор и остала фиксна актива, те остала актива. Међутим, новчана средства од 2019. године су имала континуирани раст, до овог извјештајног периода када иста биљеже пад у односу на крај 2021. године.

Графикон 18: Структура билансне активе

Укупни активни ванбиланс са стањем на дан 31.12.2022. године износи 1,5 милијарди КМ и биљежи раст од 90,6 милиона КМ или 6% у односу на крај 2021. године.

Табела 15: Структура ванбилансне активе

ОПИС	2020.		2021.		2022.		Индекс 2022/2021
	Износ	%	Износ	%	Износ	%	
Ризични ванбиланс	1.129,3	100,0	1.183,7	100,0	1.277,2	100,0	108
1. Неопозиво одобрени, а неискоришћени кредити	610,5	54,1	628,3	53,1	634,2	49,7	101
2. Непокривени акредитиви	2,7	0,2	5,6	0,5	0,8	0,1	13
3. Издате гаранције	514,7	45,6	549,4	46,4	641,5	50,2	117
3.1. Плативе гаранције	175,6	15,6	191,3	16,2	204,5	16,0	107
3.2. Чинидбене гаранције	339,1	30,0	358,0	30,2	437,0	34,2	122
4. Остале ванбилансне ставке	1,3	0,1	0,5	0,0	0,7	0,1	151
Опозиве кредитне обавезе	109,6		125,5		128,4		102
Комисиони послови	83,4		88,6		82,7		93
УКУПНО ВАНБИЛАНС	1.322,3		1.397,8		1.488,4		106

У структури ризичног ванбиланса углавном све позиције су имале раст, а најзначајније ставке се односе на неопозиве одобрене, а неискоришћене кредите и издате гаранције. Издате гаранције су веће за 92,1 милион КМ или 17%, а неопозиво одобрени, а неискоришћени кредити за 5,9 милиона КМ или 1%, у односу на крај 2021.године. У структури издатих гаранција, чинидбене гаранције су веће за 79 милиона КМ или 22%, а плативе гаранције за 13,2 милиона КМ или 7% у односу на крај 2021. године.

2.1.2.1. Новчана средства

Новчана средства укупно износе 2,6 милијарди КМ и мања су за 108,8 милиона КМ или 4% у односу на крај 2021. године. У сљедећој табели приказана је структура новчаних средстава.

Табела 16: Структура новчаних средстава							мил. КМ
опис	2020.		2021.		2022.		Индекс 2022/2021
	Износ	%	Износ	%	Износ	%	
Готов новац	264,8	13,8	319,0	11,6	352,6	13,4	111
КМ	169,1	8,8	182,6	6,7	210,4	8,0	115
девизе	95,6	5,0	136,4	5,0	142,2	5,4	104
Рачун резерви код ЦБ БиХ	1.324,7	69,0	1.901,2	69,2	1.806,8	68,5	95
КМ	1.324,7	69,0	1.901,2	69,2	1.806,8	68,5	95
девизе	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-
Рачуни депозита код депоз. инст. у БиХ	21,7	1,1	24,1	0,9	26,1	1,0	108
КМ	1,0	0,1	2,9	0,1	1,1	0,0	40
девизе	20,7	1,1	21,2	0,8	25,0	0,9	118
Рачуни депозита код депоз. инст. у иностр.	309,1	16,1	500,2	18,2	451,1	17,1	90
КМ	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-
девизе	309,1	16,1	500,2	18,2	451,1	17,1	90
Новчана средства у процесу наплате	0,0	0,0	1,0	0,0	0,0	0,0	0
КМ	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-
девизе	0,0	0,0	1,0	0,0	0,0	0,0	0
Неисплаћени дугови	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-
КМ	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-
девизе	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-
УКУПНО	1.920,2	100,0	2.745,4	100,0	2.636,6	100,0	96
КМ	1.494,8	77,8	2.086,6	76,0	2.018,3	76,5	97
девизе	425,4	22,2	658,8	24,0	618,3	23,5	94

Новчана средства у КМ чине 76,5% укупних новчаних средстава, износе 2 милијарде КМ и имају пад од 3% или 68,3 милиона КМ у односу на крај 2021. године. Новчана средства у девизама чине 23,5% укупних новчаних средстава, износе 618 милиона КМ и имају пад од 6% или 40,5 милиона КМ у односу на крај 2021. године.

Новчана средстава на рачуну резерви код ЦБ БиХ чине 68,5% укупних новчаних средстава и износе 1,8 милијарди КМ и мања су за 94,4 милиона КМ или 5% у односу на крај 2021. године.

Готов новац чини 13,4% укупних новчаних средстава, износи 352,6 милиона КМ, има раст од 33,6 милиона КМ или 11%, с тим да је готов новац у КМ је већи за 15%, а готов новац у девизама већи за 4%, а у односу на крај 2021. године.

Новчана средства на рачуну депозита код депозитних институција у иностранству чине 17,1% укупних новчаних средстава, износе 451,1 милион КМ и мања су за 49,1 милион КМ или 10% у односу на крај 2021. године.

Од укупних новчаних средстава (2,6 милијарди КМ) износ од 1,4 милијарде КМ или 52% су каматоносни рачуни депозита (са крајем 2021. године чинили су 52,2% укупних новчаних средстава), а износ од 1,3 милијарде КМ је позиција готовог новца и некаматоносних рачуна на које банке не остварују приходе, која чини 48% укупних новчаних средстава (са крајем 2021. године чинила је 47,8% укупних новчаних средстава). У овом извјештајном периоду дошло је до већег смањења каматоносних депозита (за 60,6 милиона КМ) у односу на некаматосне депозите (за 48,2 милиона).

2.1.2.2. Хартије од вриједности

Улагања у ХОВ укупно износе 1,3 милијарде КМ.

У сљедећој табели приказане су ХОВ према врсти:

Табела 17: ХОВ према врсти							мил. КМ
ПИС	2020.		2021.		2022.		Индекс 2022/2021
	Износ	%	Износ	%	Износ	%	
Власничке ХОВ	14,0	100,0	15,1	100,0	26,3	100,0	174
Акције	14,0	99,9	15,1	99,9	26,3	100,0	174
Остали власнички удјели	0,0	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0	138
Дужничке ХОВ	1.060,3	100	1.089,0	100	1.270,9	100	117
Обвезнице	946,8	89,3	960,5	88,2	1.045,2	82,2	109
Трезорски записи	113,5	10,7	128,5	11,8	225,7	17,8	176

Власничке ХОВ чине 2% укупних ХОВ, имају раст од 11,2 милиона КМ или 74% у односу на крај 2021. године и односе се на акције. Дужничке ХОВ веће су за 181,9 милиона КМ или 17% у односу на крај 2021. године. У структури дужничких ХОВ, обвезнице чине 82,2% укупних дужничких ХОВ и имају раст од 84,7 милиона КМ или за 9% у односу на крај 2021. године. Трезорски записи чине 17,8% укупних дужничких ХОВ и порасли су за 97,2 милиона КМ или 76% у односу на крај 2021. године.

У сљедећој табели приказане су ХОВ по емитенту и поријеклу емитента:

Табела 18: ХОВ према емитенту и поријеклу емитента							мил. КМ
ОПИС	2020.		2021.		2022.		Индекс 2022/2021
	Износ	%	Износ	%	Износ	%	
1. Власничке ХОВ	14,0	100,0	15,2	100,0	26,3	100,0	174
Домаћа власничка улагања	2,4	17,3	2,5	16,3	13,2	50,2	535
Страна власничка улагања	11,6	82,7	12,7	83,7	13,1	49,8	103
2. Дужничке ХОВ	1.060,3	100,0	1.089,0	100,0	1.270,9	100,0	117
Државе и владе	1.027,8	96,9	1.022,1	93,9	1.206,4	94,9	118
Република Српска	832,9	78,6	849,7	78,0	954,8	75,1	112
Федерација БиХ	0,0	0,0	10,0	0,9	0,0	0,0	0
Државе чланице ЕУ	190,1	17,9	153,7	14,1	227,3	17,9	148
Остале државе	4,8	0,5	8,6	0,8	24,3	1,9	282
Остали емитенти	32,5	3,1	66,9	6,1	64,5	5,1	96
Република Српска	8,3	0,8	35,7	3,3	36,6	2,9	102
Државе чланице ЕУ	24,3	2,3	31,2	2,9	27,9	2,2	89
Остале државе	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-

Уколико посматрамо структуру власничких ХОВ на домаћа власничка улагања односи се 50,2% или 13,2 милиона КМ, а на страна власничка улагања односи се 49,8% или 13,1 милион КМ.

У структури дужничких ХОВ доминантно учешће имају ХОВ које су емитовале државе и владе од 94,9% и биљеже раст од 184,3 милиона КМ или 18% односу на крај 2021. године. У структури дужничких ХОВ које су емитовале државе и владе доминантно учешће имају ХОВ које је емитовала Република Српска са учешћем од 75,1% и са стопом раста од 12%, односно исте су расле у износу од 105,1 милион КМ, затим државе чланице ЕУ са учешћем од 17,9% и растом од 73,6 милиона КМ или 48% у односу на крај 2021. године.

2.1.2.3. Кредити

Бруто кредити износе 5,8 милијарди КМ или 57,5% бруто билансне активе и већи су за 87,8 милиона КМ или 2% у односу на крају 2021. године.

У току 2022. године банке су извршиле рачуноводствени отпис главнице кредита у износу од 36,9 милиона КМ и трајни отпис главнице кредита у износу од 22,5 милиона КМ.

Секторска структура укупних кредита

Према приказаној секторској структури укупних кредита највеће учешће и даље имају кредити дати становништву и кредити дати приватним предузећима и друштвима.

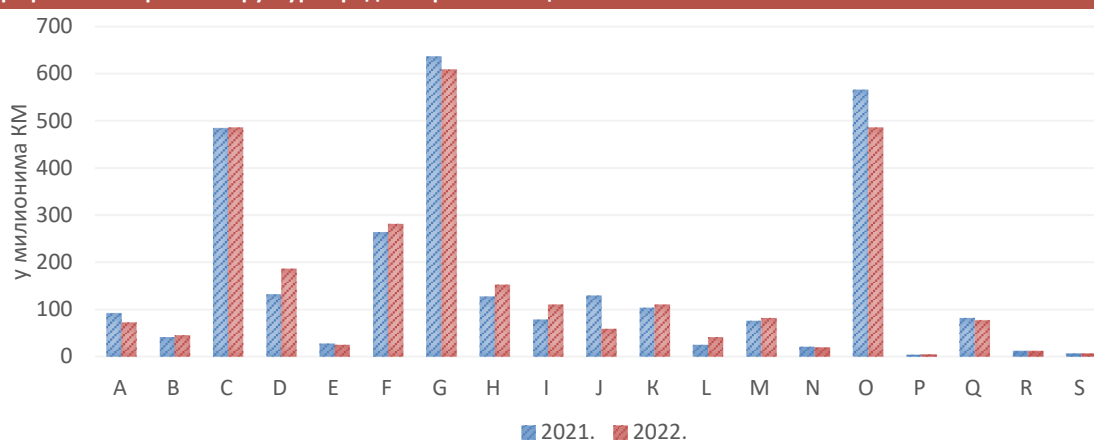
Табела 19: Секторска структура укупних кредита

мил. КМ

ОПИС	2020.		2021.		2022.		Индекс 2022/2021
	Износ	%	Износ	%	Износ	%	
Влада и владине институције	683,9	12,4	631,5	11,1	547,9	9,5	87
Јавна и државна предузећа	247,9	4,5	237,2	4,2	325,2	5,6	137
Приватна предузећа и друштва	1.916,6	34,9	1.976,2	34,6	1.902,7	32,8	96
Непрофитне организације	6,3	0,1	4,8	0,1	11,5	0,2	239
Банке и банкарске институције	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-
Небанкарске фин. институције	56,4	1,0	55,1	1,0	58,8	1,0	107
Становништво	2.572,8	46,8	2.793,1	49,0	2.924,6	50,5	105
Остало	9,9	0,2	7,3	0,1	22,1	0,4	304
УКУПНО	5.493,8	100	5.705,1	100	5.792,9	100	102

Раст кредита забиљежен је код кредита датих становништву за 131,5 милиона КМ или 5%, јавним и државним предузећима за 88 милиона КМ или 37%, небанкарским финансијским институцијама за 3,7 милиона КМ или 7%, кредита датих непрофитним организацијама за 6,7 милиона КМ или 139% и осталих кредита за 14,8 милиона КМ или 204%. Пад кредита биљеже кредити дати Влади и владиним институцијама за 83,6 милиона КМ или 13% и кредити дати приватним предузећима и друштвима за 73,5 милиона КМ или 4% у односу на крај 2021. године.

Детаљна гранска структура кредита правних лица и кретање кроз два упоредна периода приказано је у наредном графикону.

Графикон 19: Гранска структура кредита правних лица**ЛЕГЕНДА**

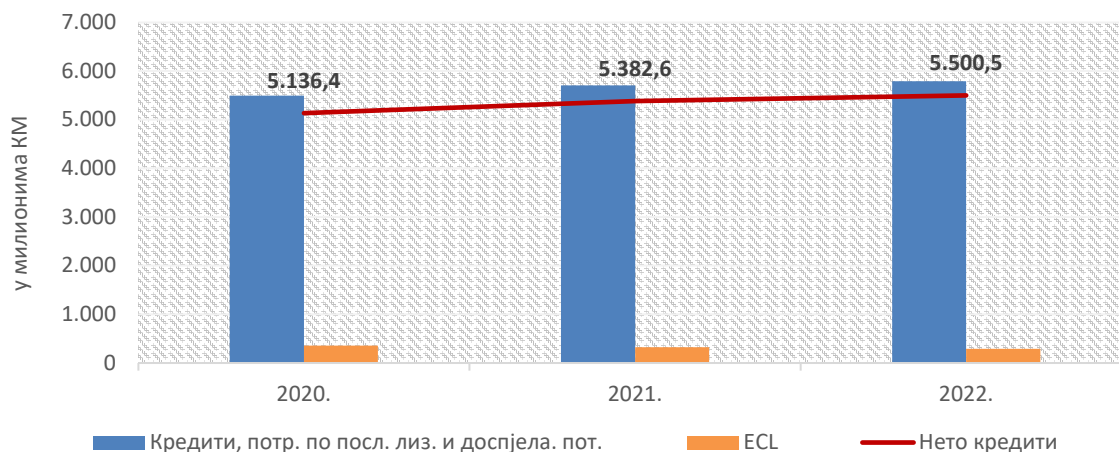
A Пољопривреда, шумарство и риболов	K Финансијске дјелатности и дјелатности осигурања
B Вађење руда и камена	L Пословање некретнинама
C Прерађивачка индустрија	M Стручне, научне и техничке дјелатности
D Производња и снабдијевање елект. енергијом, гасом, паром и климатизација	N Административне и помоћне услужне дјелатности
E Снабдијевање водом; канализација, управљање отпадом и дјелатности санације животне средине	O Јавна управа и одбрана; обавезно социјално осигурање
F Грађевинарство	P Образовање
G Трговина на велико и на мало; поправка моторних возила и мотоцикала	Q Дјелатности здравствене заштите и социјалног рада
H Саобраћај и складиштење	R Умјетност, забава и рекреација
I Дјелатности пружања смјештаја, припреме и послуживања хране; хотелијерство и угоститељство	S Остале услужне дјелатности
J Информације и комуникације	

У структури укупних кредита (правна лица и становништво) највећи проценат од 31,9% односи се на финансирање опште потрошње становништва, 14,9% се односи на финансирање стамбених потреба становништва, а затим слиједе: 10,5% трговина, 8,4% јавна управа, 8,4% прерађивачка индустрија, 4,9% грађевинарство, а 21% се односи на све остале секторе (Прилог бр. 2).

Нето кредити

Нето кредити представљају бруто кредите умањене за ECL по Одлуци о управљању кредитним ризиком и утврђивању очекиваних кредитних губитака. Стање и кретање нето кредита банака Републике Српске види се из сљедећег графика:

Графикон 20: Нето кредити

Нето кредити износе 5,5 милијарди КМ и већи су за 117,9 милиона КМ или 2% у односу на крај 2021. године. Кредити, потраживања по пословима лизинга и доспјела потраживања су већи за 87,8 милиона КМ или 2%, а ECL је мањи за 30,1 милион КМ или 9% у односу на крај 2021. године. Покривеност укупних кредита очекиваним кредитним губицима (ECL) износи 5% (на дан 31.12.2021. године је износила 5,7% укупних кредита).

Рочна структура кредита

Краткорочни кредити већи су за 37,6 милиона КМ или 4,9%, а дугорочни кредити су већи за 98,6 милиона КМ или 2,1% у односу на крај 2021. године. Дугорочни кредити у укупним кредитима учествују са 84,1% и повећали су своје учешће за 0,4 процентна поена у односу на крај 2021. године. Доспјела потраживања су мања за 48,5 милиона КМ или 30,7% у односу на крај 2021. године. Највеће смањење биљеже доспјела потраживања приватних предузећа и друштава (у износу од 35,9 милиона КМ или 37,9%), становништва (у износу од 9,9 милиона КМ или 16,7%), те јавних и државних предузећа (у износу од 2,3 милиона КМ или 88,5%), а у односу на крај 2021. године. Повећање доспјелих потраживања имају Влада и владине институције, али њихово учешће у структури укупних доспјелих потраживања није значајно (0,5%).

Табела 20: Рочна структура кредита

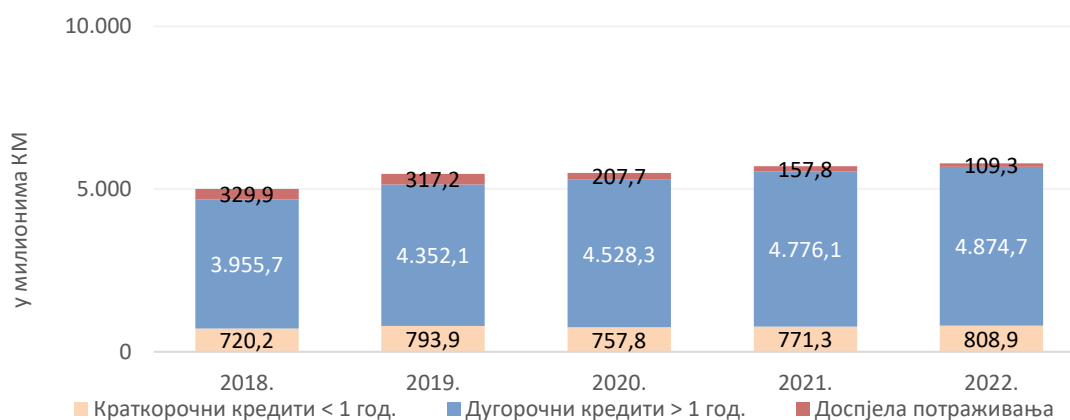
мил. КМ

ОПИС	Кратк. кредити < 1 год.			Дугор. кредити >1 год.			Доспјела потраживања		
	2021.	2022.	Индекс	2021.	2022.	Индекс	2021.	2022.	Индекс
Влада и владине институције	6,5	5,9	92	624,6	541,3	87	0,5	0,6	113
Јавна и државна предузећа	10,9	48,9	449	223,7	276,1	123	2,6	0,3	11
Приватна предузећа и друштва	568,4	563,4	99	1.313,1	1.280,5	98	94,7	58,8	62
Непрофитне организације	0,4	0,1	28	4,3	11,3	262	0,1	0,1	119
Банке и банкарске институције	0,0	0,0	-	0,0	0,0	-	0,0	0,0	-
Небанкарске фин. институције	7,5	4,9	65	47,2	54,0	114	0,4	0,0	0
Становништво	177,6	177,5	100	2.556,0	2.697,6	106	59,4	49,5	83
Остало	0,1	8,2	0	7,2	13,9	194	0,0	0,0	191
УКУПНО	771,3	808,9	105	4.776,1	4.874,7	102	157,8	109,3	69

У структури краткорочних и дугорочних кредита доминантно учешће имају кредити дати приватним предузећима и друштвима и становништву. Дугорочни кредити дати становништву порасли су за 6% у односу на крај 2021. године, а у укупним дугорочним кредитима учествују са 55,3%. Дугорочни кредити дати приватним предузећима и друштвима смањени су за 2% у односу на крај 2021. године, а у укупним дугорочним кредитима учествују са 26,3%.

Краткорочни кредити становништва се налазе на приближно истом нивоу у односу на крај 2021. године, а у укупним краткорочним кредитима учествују са 21,9%. Краткорочни кредити приватним предузећима и друштвима су мањи за 1% у односу на крај 2021. године, а у укупним краткорочним кредитима учествују са 69,6%.

Графикон 21: Рочна структура кредита

Промијене рочне структуре кредита приказане су претходним графиконом кроз серију од пет упоредних периода, почев од 2018. године.

Доспјела потраживања по кредитима

Доспјела потраживања по кредитима приватних предузећа и друштава и доспјела потраживања по кредитима становништва заједно чине 99,1% укупних доспјелих потраживања.

Графикон 22: Однос доспјелих кредитних потраживања и укупних кредита

На дан 31.12.2022. године, стопа доспјелих кредита у односу на укупне кредите износи 1,9% (са 31.12.2021. године била је 2,8%), стопа доспјелих кредита приватних предузећа и друштава у односу на укупне кредите дате приватним предузећима и друштвима износи 3,1% (са 31.12.2021. године била је 4,8%) и стопа доспјелих кредита становништва у односу на укупне кредите становништва износи 1,7% (са 31.12.2021. године била је 2,1%).

Валутна структура кредита

Према валутној структури кредита, кредити одобрени са валутном клаузулом у укупним кредитима учествују са 54%, кредити одобрени у страниј валути (ЕУР) са 0,6%, те кредити у домаћој валути са 45,4%.

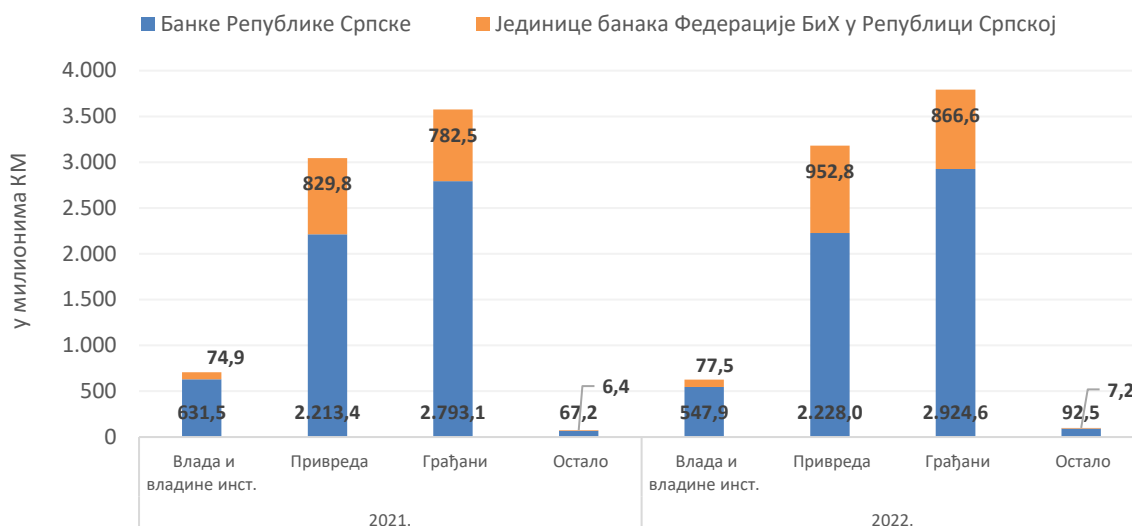
Рочна и секторска структура кредита банака Републике Српске и пословних јединица банака из Федерације БиХ

Рочна и секторска структура пласираних кредита банака са сједиштем из Републике Српске и филијала и пословних јединица банака са сједиштем из Федерације БиХ је врло слична. Односно, видимо да су најзаступљенији кредити пласирани привреди и становништву, те да су оријентисани на дугорочно кредитирање.

Укупно пласирани кредити у Републици Српској са 31.12.2022. године износе 7,7 милијарди КМ и већи су за 4% у односу на крај 2021. године, од чега кредити организационих дијелова банака чије је сједиште у Федерацији БиХ износе 1,9 милијарди КМ или 24,7% укупних кредита пласираних у Републици Српској и имају раст од 210,5 милиона КМ или 12% у односу на крај 2021. године. Организациони дијелови банака из Републике Српске (три банке) који послују на подручју Федерације БиХ пласирали су укупно 280,2 милиона КМ кредита, са растом у износу од 10,5 милиона КМ или 4% у односу на крај 2021. године.

Упоредни преглед најзаступљенијих грана из секторске структуре кредита банака из Републике Српске и пословних јединица банака из Федерације БиХ које послују на подручју Републике Српске приказан је у сљедећем графикону.

Графикон 23: Секторска структура кредита банака Републике Српске и пословних јединица банака из Федерације БиХ

Кредити становништву

Укупни кредити дати становништву које су пласирале банке из Републике Српске и организациони дијелови банака са сједиштем у Федерацији БиХ који послују на подручју Републике Српске са стањем на дан 31.12.2022. године износе 3,8 милијарди КМ и већи су за 215,6 милиона КМ или 6% у односу на крај 2021. године.

Од укупних кредита становништву, банке из Републике Српске пласирале су 2,9 милијарди КМ или 77,1% укупних кредита становништва, док су пословне јединице банака чије је сједиште у Федерацији БиХ пласирале 866,6 милиона КМ или 22,9% укупних кредита становништва.

Краткорочни кредити дати становништву мањи су за 8,8 милиона КМ или 3% у односу на крај 2021. године и чине 7% укупних кредита датих становништву.

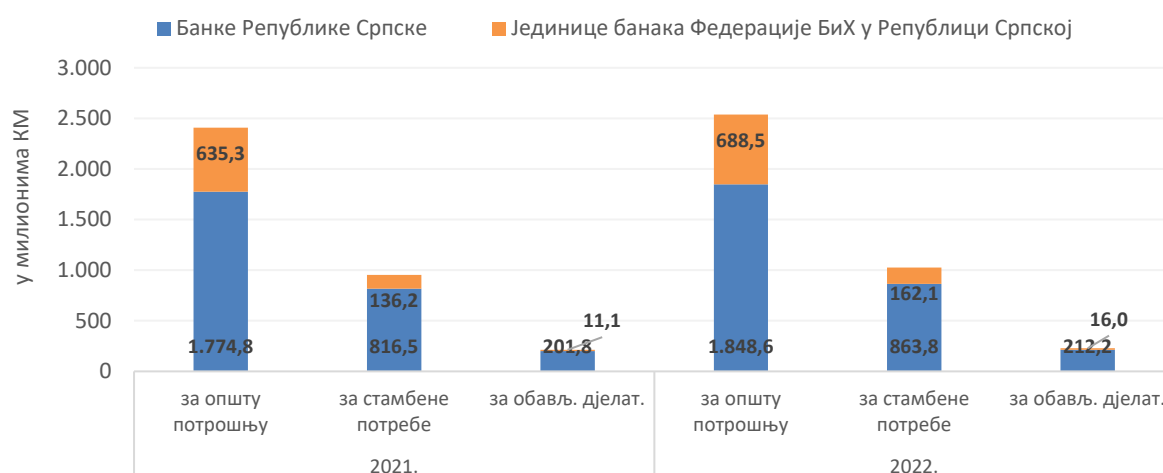
Дугорочни кредити дати становништву већи су за 224,5 милиона КМ или 7% у односу на крај 2021. године и чине 93% укупних кредита датих становништву.

У структури укупних кредита, краткорочни кредити за општу потрошњу чине 5,7% укупних кредита датих становништву и мањи су за 9,3 милиона КМ или 4% у односу на крај 2021. године. У структури укупних кредита, дугорочни кредити за општу потрошњу чине 61,3% укупних кредита датих становништву и већи су за 136,4 милиона КМ или 6%.

Кредити за стамбене потребе (краткорочни и дугорочни) чине 27,1% укупних кредита датих становништву и већи су за 73,3 милиона КМ или 7,7% у односу на крај 2021. године.

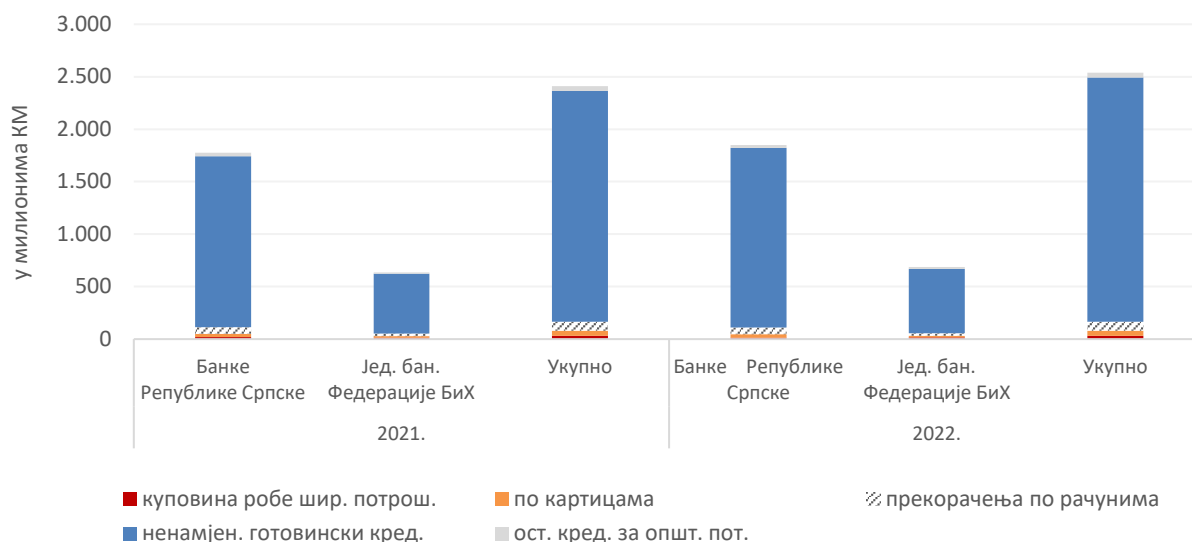
Кредити за обављање дјелатности (краткорочни и дугорочни) чине 6% укупних кредита датих становништву и већи су за 15,2 милиона КМ или 7,1% у односу на крај 2021. године.

Графикон 24: Структура кредита становништва

Претходни графикон приказује секторску структуру кредита становништва пласираних од стране банака из Републике Српске и пословних јединица банака из Федерације БиХ.

Графикон 25: Намјенска структура кредита становништву за општу потрошњу

Укупни кредити становништву за општу потрошњу износе 2,5 милијарди КМ и већи су за 127,1 милион КМ или 5,3%, у односу на крај 2021. године.

Према намјенској структури кредита пласираних становништву за општу потрошњу, ненамјенски готовински кредити чине 91,6% укупних кредита за општу потрошњу становништва и већи су за 126,1 милион КМ или 6%, док значајније смањење биљеже ломбардни кредити (за 1,8 милиона КМ или 23%) и кредити за куповину аутомобила (за 0,8 милиона КМ или 26%), у односу на крај 2021. године.

Задуженост становништва по кредитима банкарског сектора

У сљедећој табели приказано је кретање укупних кредита датих становништву од стране банака из Републике Српске и пословних јединица банака из ФБиХ:

Табела 21: Задуженост становништва по кредитима (осим кредита за обављање дјелатности*)				мил. КМ
ОПИС	2020.	2021.	2022.	Индекс 2022/2021
Кредити становништву				-
1. банке Републике Српске	2.387,9	2.591,3	2.712,5	105
2. пословне јединице банака Републике Српске у Федерацији БиХ	113,0	111,7	111,5	100
3. пословне јединице банака Федерације БиХ у Републици Српској	722,6	771,4	850,6	110
УКУПНО (1-2+3)	2.997,6	3.251,0	3.451,6	106
Број становника Републике Српске ⁴⁷	1.136.000	1.136.000	1.128.309	
Задуженост по становнику Републике Српске (у КМ)⁴⁸	2.638,7	2.861,8	3.059,1	107

Према посљедњој Објави Завода за статистику Републике Српске број становника у Републици Српској је 1.128.309, а укупан износ кредита датих становништву износи 3.451,6 милиона КМ, што даје кредитну задуженост по становнику у износу од 3.059,1 КМ (са 31.12.2021. године износила је 2.861,8 КМ).

Укупно прикупљени депозити и пласирани кредити у Републици Српској

Пословне јединице банака које имају сједиште у Федерацији БиХ, а послују у Републици Српској имају раст депозита од 6% и раст кредита од 12% у односу на крај 2021. године.

Табела 22: Прикупљени депозити и пласирани кредити					мил. КМ	
ОПИС	2021.		2022.		Индекс депозита	Индекс кредита
	Депозити	Кредити	Депозити	Кредити		
1. Банке Републике Српске	7.498,6	5.705,1	7.595,2	5.792,9	101	102
2. Пословне јединице банака Федерације БиХ	1.114,8	1.693,6	1.181,5	1.904,1	106	112
3. УКУПНО	8.613,3	7.398,8	8.776,7	7.697,0	102	104
4. Минус: Пословне јед. банака Републике Српске у Федерацији БиХ	447,9	269,7	454,6	280,2	102	104
5. УКУПНО	8.165,5	7.129,1	8.322,1	7.416,8	102	104

Пословне јединице банака које имају сједиште у Републици Српској, а послују на подручју Федерације БиХ имају раст депозита (2%) и раст кредита од 4%, у односу на крај 2021. године. На укупном нивоу, депозити су већи за 2%, а кредити су већи за 4% у односу на крај 2021. године.

⁴⁷ Од 31.12.2021. године уместо броја становника по попису из 2013. године, узима се број становника из објаве Завода за статистику Републике Српске:

https://www.rzs.rs.ba/static/uploads/saopstenja/stanovnistvo/procene_stanovnistva/20132021/Procjene_stanovnistva_2013_2021.pdf

⁴⁸ Због измијењеног начина праћења кредита становништву за потребе израчунавања кредитне задужености по становнику, од 31.12.2019. године показатељ је умањен за кредите који су дати самосталним радњама за обављање дјелатности.

2.2. Профитабилност

Структура биланса успјеха банкарског сектора Републике Српске са 31.12.2021. и 31.12.2022. године приказана је у сљедећој табели:

Табела 23: Биланс успјеха банкарског сектора Републике Српске					мил. КМ
ОПИС	31.12.2021.		31.12.2022.		Индекс
	Износ	%	Износ	%	
1. ПРИХОДИ ПО КАМАТАМА И СЛ. ПРИХОДИ					
а) Приходи од камата и слични приходи	308,2	61,9	329,6	60,0	107
б) Оперативни приходи	190,0	38,1	219,6	40,0	116
2. УКУПНИ ПРИХОДИ (1.а+1.б)	498,2	100	549,2	100	110
3. РАСХОДИ					
а) Расходи по каматама и слични расходи	57,9	15,5	50,3	12,7	87
б) Пословни и директни расходи	69,8	18,7	96,5	24,3	138
в) Оперативни расходи	245,7	65,8	249,4	62,9	102
4. УКУПНИ РАСХОДИ (3.а+3.б+3.в)	373,5	100	396,3	100	106
УКУПНИ ПРИХОДИ - РАСХОДИ (2.- 4.)	124,7		152,9		123
ДОБИТ ПРИЈЕ ОПОРЕЗИВАЊА	132,4		152,9		116
ГУБИТАК	7,7		0,0		0
ПОРЕЗИ	10,4		13,3		127
Добит по основу повећ.одл.пор.средст. и смањ.одл.пор.обав.	2,5		0,8		32
Губит. по основу смањ.одл.пор.средст. и повећ.одл.пор.обав.	1,3		1,1		87
НЕТО-ДОБИТ	122,8		139,3		113
НЕТО - ГУБИТАК	7,3		0,0		0

Укупни приходи банака за 2022. године износе 549,2 милиона КМ и већи су за 51 милион КМ или 10% у односу на крај 2021. године.

Приходи од камата и слични приходи износе 329,6 милиона КМ и већи су за 21,4 милиона КМ или 7%, а оперативни приходи износе 219,6 милиона КМ и већи су за 29,6 милиона КМ или 16% у односу на крај 2021. године.

У структури прихода од камата и сличних прихода и даље су најзначајнији приходи по каматама на кредите који износе 275 милиона КМ или 83,4% укупних прихода од камата са растом у износу од 16 милиона КМ или 6% у односу на крај 2021. године. Приход из пословања са хартијама од вриједности износи 25 милиона КМ или 7,6% укупних прихода од камата и сличних прихода са стопом раста од 3% у односу на крај 2021. године, док остали приходи од камата и слични приходи износе 28,1 милион КМ са учешћем од 8,5% и већи су за 3,4 милиона КМ или 14% (приходи од накнада по кредитним пословима, по пласманима другим банкама и каматоносним рачунима депозита код депозитних институција и слично).

Оперативни приходи износе 219,6 милиона КМ и чине 40% укупних прихода са растом у износу од 29,6 милиона КМ или 16% у односу на крај 2021. године. Структуру оперативних прихода чине: приходи по основу извршених услуга платног промета у износу од 148 милиона КМ или 67,4% укупних оперативних прихода са растом од 20,4 милиона КМ или 16% у односу на крај 2021. године, затим приходи по основу пословања са девизама у износу од 22,7 милиона КМ или 10,3% укупних оперативних прихода са растом од 4,7 милиона КМ или 26%, приходи по ванбилансним пословима у износу од 11,2 милиона КМ или 5,1% укупних оперативних прихода са растом од 1,3 милиона или 14%, приходи од накнада по кредитима у износу од 5,4 милиона КМ или 2,4% укупних оперативних прихода са растом од 1%, те остали оперативни приходи у укупном износу од 32,1 милион КМ или 14,6% укупних оперативних прихода са растом од 11% или у износу од 3,1 милион КМ (остале оперативне приходе чине приходи од послова трговања, нето позитивне курсне разлике, приходи по основу наплаћених отписаних потраживања, закупнина, продаје основних средстава и нематеријалних улагања, приходи по учешћу у капиталу других правних лица и други приходи), а све у односу на крај 2021. године.

Укупни расходи банкарског сектора износе 396,3 милиона КМ и већи су за 22,8 милиона КМ или 6% у односу на крај 2021. године.

Према структури укупних расхода банкарског сектора, расходи по каматама и слични расходи износе 50,3 милиона КМ или 12,7% укупних расхода и биљеже пад од 7,6 милиона КМ у односу на крај 2021. године.

Пословни и директни расходи износе 96,5 милиона КМ или 24,3% укупних расхода и већи су за 26,6 милиона КМ или 38%, а састоје се од: трошкова резерви за општи кредитни ризик и потенцијалне кредитне и друге губитке по билансу и резервисања по ванбилансу (формираних примјеном Одлуке о управљању кредитним ризиком и утврђивању очекиваних кредитних губитака) у износу од 44,8 милиона КМ или 46% укупних пословних и директних расхода са растом од 19,8 милиона КМ или 79%, те осталих пословних и директних трошкова (расходи по основу накнада и провизија и слично) у износу од 51,7 милиона КМ или 54% укупних пословних и директних трошкова са растом од 6,8 милиона КМ или 15% у односу на крај 2021. године.

Оперативни расходи износе 249,4 милиона КМ или 62,9% укупних расхода и већи су за 3,7 милиона КМ или 2% у односу на крај 2021. године. Ови расходи односе се на трошкове плата и доприноса у износу од 110,3 милиона КМ, а већи су за 6,3 милиона КМ или 6% у односу на крај 2021. године, затим на трошкове пословног простора, остале фиксне активе и режија у износу од 72,9 милиона КМ који су већи за 0,7 милиона КМ или 1%, те на остале оперативне трошкове у износу од 66,2 милиона КМ (већим дијелом се односе на нематеријалне трошкове, негативне курсне разлике, расходовање и отпис основних средстава и нематеријалних улагања, трошкове пореза и доприноса, трошкове резервисања за обавезе, губитке по основу продаје основних средстава и остале трошкове) који су мањи за 3,2 милиона КМ или 4,7% у односу на крај 2021. године.

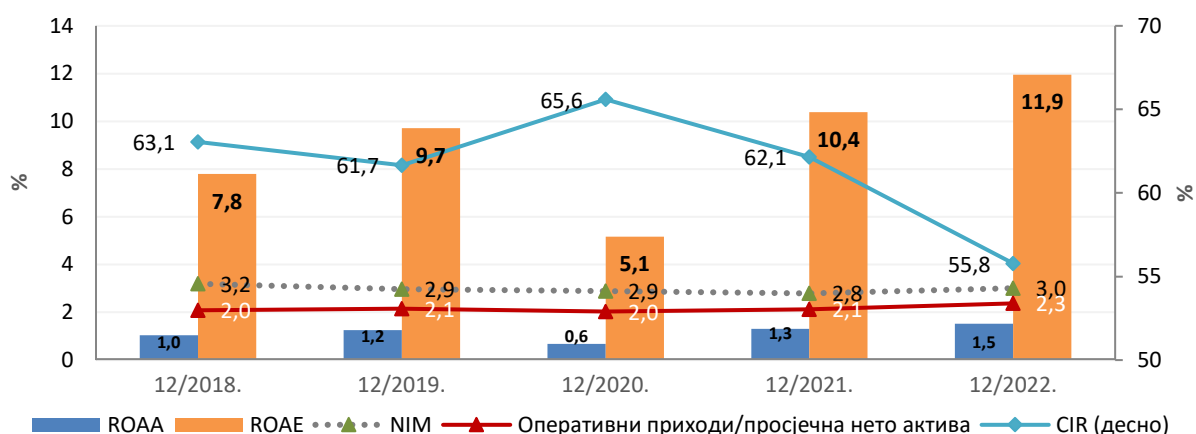
У овом извјештајном периоду банке су оствариле већи раст укупних прихода (10%) у односу на раст укупних расхода (6%).

На основу извјештаја банака банкарског сектора Републике Српске за 2022. годину, све банке су исказале нето добит у укупном износу од 139,3 милиона КМ која је већа за 16,5 милиона или 13,4% у односу на крај 2021. године.

Коефицијенти профитабилности

Коефицијенти профитабилности банкарског сектора мјерени на бази годишњег нивоа нето добити и просјечног стања aktive и капитала (13-мјесечни просјек) за пет извјештајних периода су приказани у сљедећој табели:

Графикон 26: Коефицијенти профитабилности

NIM (eng. Net Income Margin): Нето каматни приход/просјечна нето актива

CIR (eng. Cost-income Ratio): Оперативни расходи/Укупни приходи умањени за остале пословне и директне трош.

Преглед коефицијената профитабилности показује значајан раст профитабилности банака. Коефицијент ROAA износи 1,5% и већи је за 0,2 процентна поена, ROAE износи 11,9% и већи је за 1,5 процентних поена, NIM износи 3% и већи је за 0,2 процентна поена, док CIR износи 55,8% и мањи је за 6,3 процентна поена, у односу на крај 2021. године.

2.3. Ризици пословања банака

У складу са прописима Агенције, банке су дужне усвојити и проводити адекватне политике и поступке управљања ризицима, те успоставити адекватан ниво, обим и начин контроле и извјештавања о ризицима.

2.3.1. Кредитни ризик

Кредитни и други пласмани имају највеће учешће у укупној структури активе и њен су најризичнији дио. Кредитни портфолио чини 57,5% бруто билансне активе. Од квалитета кредита, односно степена наплативости кредита у највећој мјери зависи стабилност и успјешност пословања сваке банке и банкарског сектора у цјелини.

Обавеза банака је да финансијске извјештаје и вредновање активе раде сходно Одлуци о управљању кредитним ризиком и утврђивању очекиваних кредитних губитака.

2.3.2. Класификација активе

У сљедећој табели приказан је преглед билансних и ванбилансних изложености на нивоу банкарског сектора, и очекивани кредитни губитак за билансне изложености и резервисања за покриће очекиваних кредитних губитака за ванбилансне изложености (ECL) које банка књиговодствено евидентира кроз биланс успјеха.

Табела 24: Укупна финансијска имовина према начину вредновања и ECL									мил. KM
ФИНАНСИЈСКА ИМОВИНА	2020.			2021.			2022.		
	Износ	ECL	Стопа покр.	Износ	ECL	Стопа покр.	Износ	ECL	Стопа покр.
УКУПНО	9.773,3	391,8	4,0	10.861,4	353,7	3,3	11.153,5	325,7	2,9
Биланс	8.644,0	380,6	4,4	9.677,7	341,0	3,5	9.876,2	312,9	3,2
Финансијска имовина по амортизованом трошку	7.514,3	374,0	5,0	8.524,4	335,8	3,9	8.583,7	305,1	3,6
Новчана средства, новч. пот. и ост. депоз. по виђењу	1.965,0	3,3	0,2	2.762,1	3,2	0,1	2.677,1	6,0	0,2
Дужничке хартије од вриједности	21,2	0,0	0,1	25,9	0,0	0,1	86,4	0,1	0,1
Кредити	5.492,4	357,4	6,5	5.705,1	322,5	5,7	5.792,9	292,4	5,0
Остала актива	35,6	13,3	37,3	31,2	10,0	32,1	27,4	6,6	24,0
Финансијска имовина по фер вриједности кроз биланс успјеха	13,2	0,0	-	12,5	0,0	-	12,9	0,0	-
Финансијска имовина по фер вриједности кроз остали укупни резултат*	1.050,5	0,0	-	1.076,9	0,0	-	1.198,6	0,0	-
Остала финансијска потраживања	66,1	6,6	10,0	63,9	5,2	8,2	81,0	7,8	9,6
Ванбиланс	1.129,3	11,2	1,0	1.183,7	12,7	1,1	1.277,2	12,8	1,0
Издате гаранције	514,7	5,2	1,0	549,4	5,4	1,0	641,5	6,3	1,0
Непокривени акредитиви	2,7	0,0	0,5	5,6	0,0	0,5	0,8	0,0	0,5
Неопозиво одобрени, неискориштени кредити	610,5	6,0	1,0	628,3	7,2	1,2	634,2	6,5	1,0
Остале потенцијалне обавезе банке	1,3	0,0	1,0	0,5	0,0	0,9	0,7	0,0	0,9

*У складу са новом регулативом ECL на дужничке хартије од вриједности евидентиран је кроз остали ук. резултат као ставка капитала.

Укупна изложеност банака на дан 31.12.2022. године износи 11,2 милијарде KM, од чега се 9,9 милијарди KM односи на билансне изложености, а 1,3 милијарде KM на ванбилансне изложености. У овом извјештајном периоду дошло је до раста билансних изложености за 198,5 милиона KM или 2% и раста ванбилансних изложености за 93,5 милиона KM или 8% у односу на крај 2021. године. Највеће учешће у укупној финансијској имовини има финансијска имовина која се вреднује по амортизованом трошку која има раст од 59,3 милиона KM или 1% (кредити чине 67,5% и имају раст

од 87,8 милиона КМ или 1,5%, док новчана средства чине 31,2% и имају пад од 85 милиона КМ или 3,1% у односу на крај 2021. године).

Стопа ECL на укупну финансијску имовину износи 2,9% и мања је за 0,4 процентна поена у односу на крај 2021. године.

У сљедећој табели приказан је преглед билансних и ванбилансних изложености на нивоу банкарског сектора, разврстаних према нивоима кредитног ризика са припадајућим ECL и стопом покривености:

Табела 25: Укупна финансијска имовина према нивоима кредитног ризика									мил. КМ
ФИНАНСИЈСКА ИМОВИНА	2020.			2021.			2022.		
	Износ	ECL	Стопа покрив.	Износ	ECL	Стопа покрив.	Износ	ECL	Стопа покрив.
УКУПНО	9.773,3	391,8	4,0	10.861,4	353,7	3,3	11.153,5	325,7	2,9
Ниво кредитног ризика 1	8.835,5	73,1	0,8	9.830,6	71,8	0,7	10.222,6	76,5	0,7
Ниво кредитног ризика 2	630,0	68,0	10,8	787,9	82,9	10,5	700,1	76,9	11,0
Ниво кредитног ризика 3	307,8	250,8	81,5	242,8	199,0	81,9	230,8	172,2	74,6
Биланс	8.644,0	380,6	4,4	9.677,7	341,0	3,5	9.876,2	312,9	3,2
Ниво кредитног ризика 1	7.766,8	66,3	0,9	8.720,0	64,7	0,7	9.037,7	68,4	0,8
Ниво кредитног ризика 2	570,4	64,0	11,2	715,6	77,6	10,8	608,8	72,6	11,9
Ниво кредитног ризика 3	306,7	250,3	81,6	242,1	198,8	82,1	229,7	171,9	74,8
Ванбиланс	1.129,3	11,2	1,0	1.183,7	12,7	1,1	1.277,2	12,8	1,0
Ниво кредитног ризика 1	1.068,7	6,8	0,6	1.110,6	7,1	0,6	1.184,8	8,1	0,7
Ниво кредитног ризика 2	59,5	4,0	6,7	72,3	5,3	7,3	91,4	4,3	4,8
Ниво кредитног ризика 3	1,0	0,5	46,9	0,8	0,2	31,5	1,0	0,3	27,7

Билансне изложености распоређене у нивоу кредитног ризика 1 на дан 31.12.2022. године износе 9 милијарди КМ и чине 91,5% укупних билансних изложености. У односу на крај 2021. године веће су за 317,7 милиона КМ или 3,6%.

Билансне изложености распоређене у нивоу кредитног ризика 2 на дан 31.12.2022. године износе 608,8 милиона КМ и чине 6,2% укупних билансних изложености. У односу на крај 2021. године мање су за 106,8 милиона КМ или 14,9%.

Билансне изложености распоређене у нивоу кредитног ризика 3 на дан 31.12.2022. године износе 229,7 милиона КМ и чине 2,3% укупних билансних изложености. У односу на крај 2021. године мање су за 12,4 милиона КМ или 5,1%.

Ванбилансне изложености распоређене у нивоу кредитног ризика 1 на дан 31.12.2022. године износе 1,2 милијарде КМ и чине 92,8% укупних ванбилансних изложености. Изложености распоређене у нивоу кредитног ризика 2 износе 91,4 милиона КМ или 7,2% укупних ванбилансних изложености, док је у нивоу кредитног ризика 3 распоређено 1 милион КМ или 0,1% укупних ванбилансних изложености.

За укупне изложености распоређене у нивоу кредитног ризика 1, ECL на дан 31.12.2022. године износи 76,5 милиона КМ и већи је за 4,7 милиона КМ или 6,5% у односу на крај 2021. године.

За укупне изложености распоређене у нивоу кредитног ризика 2, ECL на дан 31.12.2022. године износи 76,9 милиона КМ и мањи је за 6 милиона КМ или 7,2% у односу на крај 2021. године.

За укупне изложености распоређене у нивоу кредитног ризика 3, ECL на дан 31.12.2022. године износи 172,2 милиона КМ и мањи је за 26,8 милиона КМ или 13,5% у односу на крај 2021. године.

Стопа покривености ECL-ом на укупном нивоу износи 2,9% и мања је за 0,4 процентна поена у односу на крај 2021. године. Покривеност ECL-ом за изложености распоређене у нивоу кредитног ризика 1 износи 0,7% и на истом је нивоу у односу на крај 2021. године, покривеност за изложености распоређене у нивоу кредитног ризика 2 износи 11% и већа је за 0,5 процентних поена, а за изложености распоређене у нивоу кредитног ризика 3 стопа покривености је 74,6% и мања је за 7,3 процентна поена у односу на крај 2021. године.

У сљедећој табели приказан је преглед кредита правним и физичким лицима према нивоу кредитног ризика и припадајући ECL.

Табела 26: Преглед кредита правним и физичким лицима према нивоу кред. ризика и припадајући ECL мил. KM									
Кредити	2020.			2021.			2022.		
	Износ	ECL	Стопа покр.	Износ	ECL	Стопа покр.	Износ	ECL	Стопа покр.
Укупно кредити	5.493,8	357,4	6,51	5.705,1	322,5	5,65	5.792,9	292,4	5,05
Правна лица	2.921,0	192,1	6,58	2.912,1	171,5	5,89	2.868,3	140,9	4,91
Становништво	2.572,8	165,4	6,43	2.793,1	151,0	5,41	2.924,6	151,5	5,18
Ниво кредитног ризика 1	4.658,5	63,1	1,4	4.770,4	60,6	1,3	4.978,4	63,6	1,3
Правна лица	2.437,0	34,0	1,4	2.364,4	30,9	1,3	2.423,1	32,0	1,3
Становништво	2.221,5	29,1	1,3	2.405,9	29,7	1,2	2.555,3	31,6	1,2
Ниво кредитног ризика 2	547,8	62,1	11,3	708,0	76,8	10,9	601,0	71,9	12,0
Правна лица	324,3	34,7	10,7	431,1	48,3	11,2	329,8	36,1	10,9
Становништво	223,5	27,4	12,2	276,8	28,6	10,3	271,2	35,8	13,2
Ниво кредитног ризика 3	287,5	232,2	80,8	226,8	185,0	81,6	213,5	156,9	73,5
Правна лица	159,7	123,3	77,2	116,5	92,3	79,2	115,3	72,9	63,2
Становништво	127,7	108,9	85,3	110,3	92,7	84,1	98,2	84,1	85,6

Кредити распоређени у ниво кредитног ризика 1 на дан 31.12.2022. године износе 5 милијарди KM и чине 85,9% укупног кредитног портфолија. У односу на крај 2021. године већи су за 208 милиона KM или 4,4%. Стопа покривености ECL за кредите распоређене у ниво кредитног ризика 1 износи 1,3% (правна лица 1,3% и физичка лица 1,2%) и у односу на крај 2021. године задржала је исти ниво.

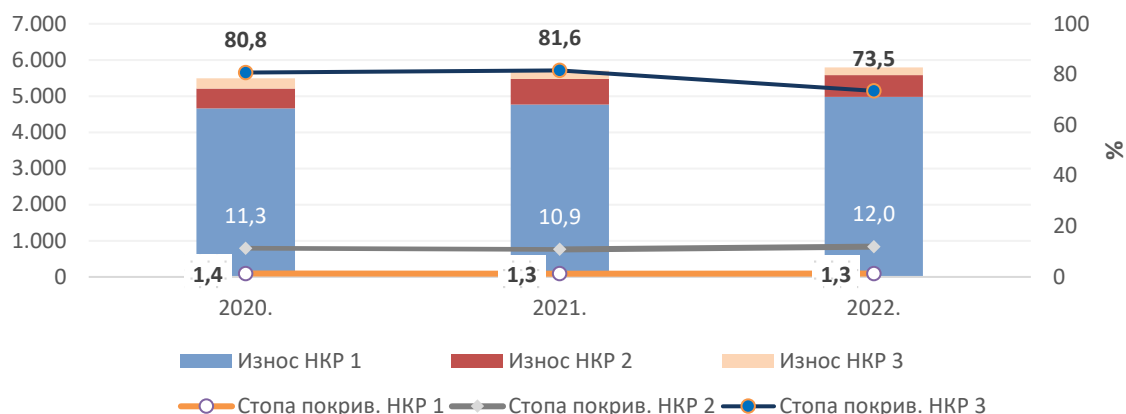
Кредити распоређени у ниво кредитног ризика 2 на дан 31.12.2022. године износе 601 милион KM и чине 10,4% укупног кредитног портфолија. У односу на крај 2021. године мањи су за 107 милиона KM или 15,1%. Стопа покривености ECL за ниво кредитног ризика 2 износи 12% (правна лица 10,9%, физичка лица 13,2%) и у односу на крај 2021. године већа је за 1,1 процентни поен.

Кредити распоређени у ниво кредитног ризика 3 (NPL) на дан 31.12.2022. године износе 213,5 милиона KM и чине 3,7% укупног кредитног портфолија. У односу на крај 2021. године мањи су за 13,3 милиона KM или 5,9%, највећим дијелом због извршеног отписа у складу са Одлуком о управљању кредитним ризиком и утврђивању очекиваних кредитних губитака. Стопа покривености ECL за ниво кредитног ризика 3 износи 73,5% (правна лица 63,2%, а физичка лица 85,6%) и у односу на крај 2021. године мања је за 8,1 процентни поен.

Од укупних кредита пласираних правним лицима који износе 2,9 милијарди KM, на NPL се односи 115,3 милиона KM или 4% (исто учешће NPL као и на крају 2021. године). Од укупних кредита физичким лицима који износе 2,9 милијарди KM, на NPL се односи 98,2 милиона KM или 3,4%, што је за 0,5 процентних поена мање у односу на крај 2021. године.

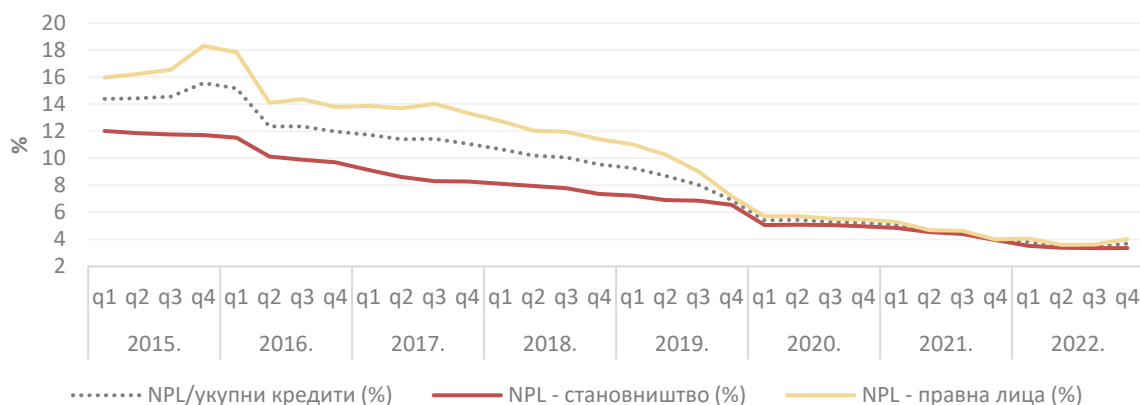
На сљедећем графикону приказано је кретање кредита распоређених у три нивоа кредитног ризика са припадајућом стопом покривености, односно ECL, кроз три упоредна периода:

Графикон 27: Кредити по нивоима кредитног ризика са припадајућим стопама покривености

Кретање NPL кроз више упоредних периода приказано је на следећем графикону:

Графикон 28: Учешће NPL-а у кредитима

У наредној табели приказани су показатељи кредитног ризика кроз три посљедња упоредна периода:

Табела 27: Показатељи кредитног ризика

ОПИС	2020.	2021.	2022.
1. Стопа NPA	3,1	2,2	2,1
2. Стопа покривености NPA са ECL	81,5	81,9	74,6
3. Стопа покривености укупне aktive са ECL	4,0	3,3	2,9
4. Стопа NPL	5,2	4,0	3,7
5. Стопа покривености NPL са ECL	80,8	81,6	73,5
6. Стопа покривености укупних кредита са ECL	6,5	5,7	5,0
7. Нови NPL*/укупни приходујући бруто кредити	-1,8	-1,1	-0,2
8. Тексашки коефицијент**	22,3	17,4	15,5

* Износ раста/пада NPL на извјештајни датум у односу на упоредни период

**Неквалитетни бруто кредити/ билансни капитал и ECL за неквалитетне кредитне

НКР 1,2,3 - нивои кредитног ризика

NPL - неквалитетни бруто кредити (НКР 3)

ECL - Очекивани кредитни губитак

NPA- неквалитетна актива (НКР 3)

Укупни приходујући бруто кредити (НКР1+НКР2)

2.3.3. Девизна усклађеност финансијске aktive и пасиве

Девизни ризик представља изложеност банке могућем утицају промјена девизних курсева у зависности од висине и дужине трајања изложености и степена девизне усклађености финансијске aktive, пасиве и ванбиланса, односно од степена усклађености девизних новчаних токова.

Због могућности негативног утицаја промјена девизних курсева на финансијску позицију банке, прописани су минимални стандарди којих се банке морају придржавати у обављању девизних активности, доношењу и спровођењу програма, политика и процедура за праћење, контролу и управљање девизним ризиком.

Разлика између ставки aktive и пасиве по појединим валутама је отворена индивидуална девизна позиција која може бити дуга или кратка, као и укупна позиција банке.

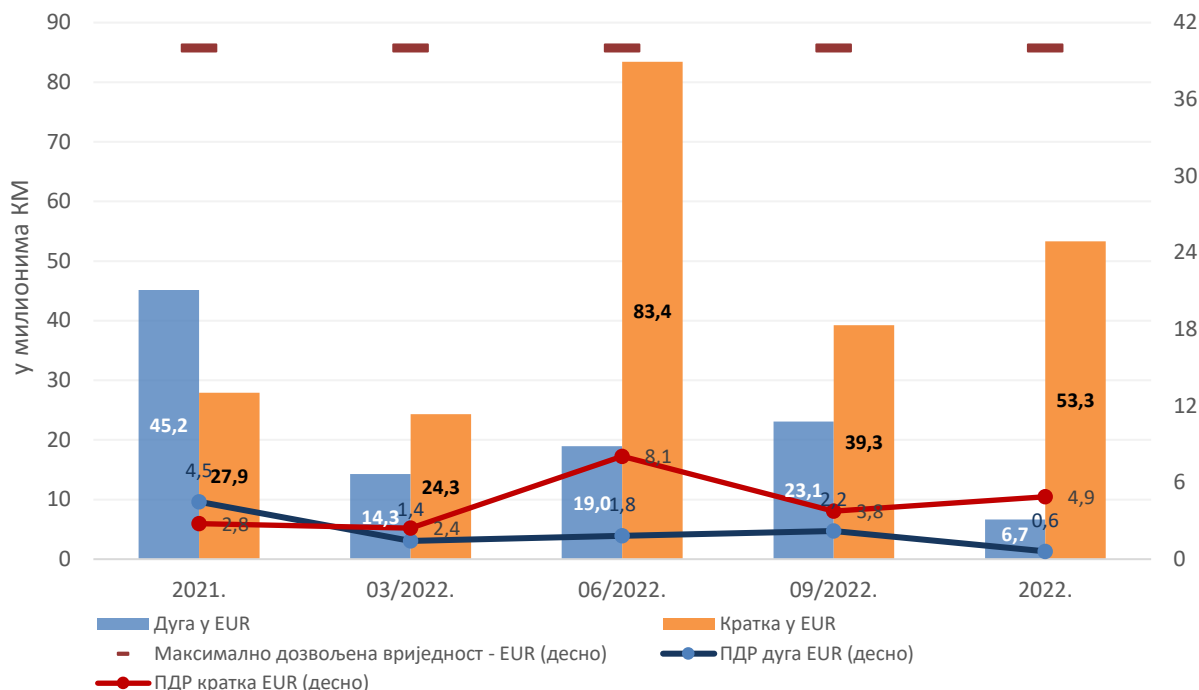
Укупна девизна финансијска актива износи 4,6 милијарди КМ и мања је за 188 милиона КМ или 4% у односу на крај 2021. године. У структури девизне aktive најзначајнија ставка су пласирани кредити са уговореном девизном клаузулом који износе 2,9 милијарди КМ, а који су мањи за 173,2 милиона КМ или 6% у односу на крај 2021. године.

Укупна девизна пасива износи 4,6 милијарди КМ и налази се на приближно истом нивоу у односу на крај 2021. године. У структури ових обавеза најзначајнија ставка су укупни девизни депозити који износе 2,4 милијарде КМ и мањи су за 36,8 милиона КМ или 1,5% у односу на крај 2021. године и депозити са девизном клаузулом који износе 2 милијарде КМ и налазе се на приближно истом нивоу у односу на крај 2021. године.

На нивоу банкарског сектора укупна дуга девизна позиција износи 9 милиона КМ и мања је за 38,8 милиона КМ или 81%, а укупна кратка позиција износи 41,4 милиона КМ, а већа је за 16,5 милиона КМ или 66% у односу на крај 2021. године.

Валута EUR учествује са 96,1% у укупној финансијској активи, 96,2% у укупним финансијским обавезама, 74,5% у укупној дугој позицији. Кретање девизне позиције у ЕУР-у приказано је на наредном графикону.

Графикон 29: Преглед дуге и кратке позиције за ЕУР

ПДР - показатељ девизног ризика

2.3.4. Управљање каматним ризиком

Одлуком Агенције о управљању каматним ризиком у банкарској књизи се, између осталог, регулише процес обрачуна процјене промјене економске вриједности банкарске књиге за сваку значајну валуту појединачно и за остале валуте укупно, нетирајући позиције имовине и обавеза са фиксном каматном стопом, промјенљивом каматном стопом и каматном стопом која се мијења на основу одлуке органа управљања банке, како би се добила укупна нето пондерисана позиција банкарске књиге која у апсолутном износу представља промјену економске вриједности банкарске књиге. Однос промјене економске вриједности банкарске књиге и регулаторног капитала не би требао да буде већи од 20%.

На нивоу банкарског сектора Републике Српске са стањем на дан 31.12.2022. године стопа промјене економске вриједности банкарске књиге и регулаторног капитала износи 8,7% и мања је за 0,6 процентних поена у односу на крај 2021. године, а како је приказано у сљедећој табели:

Табела 28: Нето пондерисана позиција банкарске књиге по валути

ОПИС	2020.	2021.	2022.	мил. КМ Индекс 2022/2021
1. Нето понд. поз. банк. књиге (ФКС+ПКС+КСОУ)				
1.1. По валути ВАР (дуга позиција)	18,4	34,3	52,6	153
1.2. По валути ЕУР (дуга позиција)	69,0	55,8	44,3	79
1.3. По осталим валутама (кратка позиција)	-1,7	-2,1	-1,8	-
2. Промјена ек. вриједности 1.1 + 1.2 + 1.3	85,7	93,0	95,2	102
3. Регулаторни капитал	1.018,1	1.005,8	1.089,3	108
ПРОМЈЕНА ЕКОН. ВР./РЕГ. КАПИТАЛ * 100 (%)	8,4	9,3	8,7	94,4

*ФКС-фиксна каматна стопа/ПКС-промјењива каматна стопа/КСОУ - каматна стопа која се мијења на основу одлуке органа управљања банке

Посматрајући појединачне банке коефицијент промјене економске вриједности се кретао од 1,3% до 18,3%.

2.3.5. Пондерисане номиналне и ефективне каматне стопе

Пондерисане номиналне и ефективне каматне стопе рачунају се на новоодобрене кредите, односно примљене депозите у извјештајном мјесецу. Ефективна каматна стопа је тржишна цијена банкарских производа, односно услуга.

Табела 29: Просјечне пондерисане каматне стопе на кредите

%

О П И С	2021				2022			
	Банке РС		Јед. банака ФБиХ		Банке РС		Јед. банака ФБиХ	
	НКС	ЕКС	НКС	ЕКС	НКС	ЕКС	НКС	ЕКС
Понд. кам. стопе на кратк. кредите	3,68	4,37	2,48	2,92	3,99	4,74	2,05	2,31
Кредити влади и влад. инст.	3,29	3,57	-	-	3,52	3,70		
Привреди	3,37	3,88	2,37	2,66	3,68	4,26	1,99	2,17
Кредити банакама и другим фин. инст.	3,87	4,78	-	-	3,54	4,35		
Становништву	8,78	12,25	8,28	17,34	9,05	12,56	7,74	15,66
Остали кредити	2,37	2,76	7,75	9,05	2,32	2,59	7,75	9,05
Понд. кам. стопе на дуг. кредите	5,16	6,16	4,84	5,84	5,53	6,52	4,47	5,45
Кредити влади и влад. инст.	3,41	3,54	2,48	2,54	4,58	4,74	2,68	2,84
Привреди	4,79	5,22	3,81	4,06	5,17	5,61	3,66	4,17
Кредити банакама и другим фин. инст.	3,49	3,69	-	-	4,24	4,51	2,85	2,96
Становништву	5,67	7,22	5,44	6,89	5,89	7,36	4,95	6,20
Стамбени кредити	3,75	4,21	3,19	4,01	3,92	4,35	3,27	3,93
Остали кредити	4,15	4,51	5,00	5,30	4,34	4,74		
Понд. кам. стопе на укупне кредите	4,76	5,68	4,25	5,12	5,10	6,03	3,63	4,35

НКС = номиналне каматне стопе; ЕКС = ефективне каматне стопе

Просјечна пондерисана номинална каматна стопа на укупне кредите банака из Републике Српске закључно са 31.12.2022. годину износи 5,10% и већа је за 0,34 процентна поена, а укупна просјечна ефективна каматна стопа износи 6,03% и већа је за 0,35 процентних поена у односу на 2021. годину.

Просјечна пондерисана ефективна каматна стопа на укупне кредите у посматраном периоду код јединица банака из Федерације БиХ које послују у Републици Српској је 4,35% и мања је за 0,77 процентних поена у односу на 2021. годину. Јединице банака из Федерације БиХ које послују у Републици Српској имају просјечну пондерисану ефективну каматну стопу нижу за 1,68 процентних поена у односу на просјечну пондерисану ефективну каматну стопу банака из Републике Српске.

Просјечне пондерисане номиналне и ефективне каматне стопе за 2021. и 2022. годину израчунате су на основу мјесечних извјештаја које достављају банке из Републике Српске и пословне јединице банака из Федерације БиХ, а које послују у Републици Српској.

Просјечне пондерисане номиналне и ефективне каматне стопе по ороченим депозитима за 2021. 2022. годину израчунате на основу мјесечних извјештаја, за банкарски сектор Републике Српске и за пословне јединице банака из Федерације БиХ које послују у Републици Српској, виде се из следеће табеле:

Табела 30: Просјечне пондерисане каматне стопе на депозите

%

О П И С	2021				2022			
	Банке Републике Српске		Јед. банака Федерације БиХ		Банке Републике Српске		Јед. банака Федерације БиХ	
	НКС	ЕКС	НКС	ЕКС	НКС	ЕКС	НКС	ЕКС
Понд. каматне стопе на кратк. депозите	0,11	0,11	0,37	0,37	0,64	0,64	0,26	0,26
Понд. каматне стопе на дугор. депозите	1,34	1,35	0,78	0,78	1,50	1,50	0,30	0,30
Понд. кам. стопе на укупне депозите	0,90	0,91	0,68	0,68	1,03	1,03	0,27	0,27

НКС = номиналне каматне стопе; ЕКС = ефективне каматне стопе

Просјечна пондерисана ефективна каматна стопа на укупне депозите банака са сједиштем у Републици Српској је 1,03% и већа је за 0,12 процентних поена у односу на 2021. године.

Просјечна пондерисана ефективна каматна стопа на укупне депозите јединица банака из Федерације БиХ је 0,27% и мања је за 0,41 процентни поен у односу на 2021. годину.

Код организационих јединица банака из Федерације БиХ, просјечна пондерисана ефективна каматна стопа на укупне депозите мања је од исте код банака са сједиштем у Републици Српској за 0,76 процентних поена.

Разлика између просјечне пондерисане ефективне каматне стопе на укупне кредите (6,03%) и просјечне пондерисане ефективне каматне стопе на укупне депозите (1,03%) износи 5 процентних поена и већа је за 0,23 процентна поена у односу на 2021. годину. Разлика између просјечне пондерисане ефективне каматне стопе на укупне кредите (4,35%) и просјечне пондерисане ефективне каматне стопе на укупне депозите (0,27%) код јединица банака из Федерације БиХ је 4,08 процентних поена и мања је за 0,36 процентних поена у односу на 2021. годину.

Табела 31: Просјечне пондерисане каматне стопе на прекорачења и депозите по виђењу

%

О П И С	2021				2022			
	Банке Републике Српске		Јед. банака Федерације БиХ		Банке Републике Српске		Јед. банака Федерације БиХ	
	НКС	ЕКС	НКС	ЕКС	НКС	ЕКС	НКС	ЕКС
Пондерисане каматне стопе на кредите (прекорачења по рачунима)								
укупно правна лица и становништво	7,31	8,47	6,39	6,67	7,10	8,04	6,63	6,92
прекорачења по рачун. становништва	13,31	15,92	12,71	13,26	13,05	15,20	13,67	14,31
Понд. кам. стопе на депозите по виђењу								
укупно правна лица и становништво	0,04	0,06	0,01	0,01	0,02	0,02	0,01	0,01
прекорачења по рачун. становништво	0,02	0,09	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02

НКС = номиналне каматне стопе; ЕКС = ефективне каматне стопе

4. КАПИТАЛ И АДЕКВАТНОСТ КАПИТАЛА

На дан 31.12.2022. године стопе капитала банкарског сектора Републике Српске су биле изнад прописаних минимума.

Структуру капитала банкарског сектора са стањем на дан 31.12.2020, 31.12.2021. и 31.12.2022. године дајемо у сљедећој табели:

Табела 32: Структура капитала				мил. КМ
ОПИС	2020.	2021.	2022	Индекс 2022/2021
РЕГУЛАТОРНИ КАПИТАЛ	1.018,2	1.005,8	1.089,3	108
ОСНОВНИ КАПИТАЛ	922,9	962,0	1.043,4	108
РЕДОВНИ ОСНОВНИ КАПИТАЛ	916,9	956,0	1.037,4	109
Ставке редовног основног капитала	949,2	993,2	1.082,6	109
Уплаћени инструменти капитала (акције)	653,0	690,0	693,4	100
Емисиона премија на акције	25,1	17,1	17,3	101
Задржана добит или губитак протеклих година	108,1	149,0	194,8	131
Призната добит или губитак текуће године	0,0	0,0	50,3	-
Остали укупни резултат	16,3	4,8	-8,7	-182
Остале резерве	146,7	132,3	135,6	103
(-) Одбитне ставке од редовног основног капитала	-32,3	-37,1	-45,2	-
(-) Нематеријала имовина	-28,8	-28,2	-24,8	-
(-) Одложена пореска имовина	-3,5	-5,0	-6,6	-
(-) Остали одбици од редовног основног капитала	0,0	-3,9	-13,8	-
ДОДАТНИ ОСНОВНИ КАПИТАЛ	6,0	6,0	6,0	100
Инструменти капитала који се признају као додатни основни капитал	6,0	6,0	6,0	100
(-) Одбици од додатног основног капитала	0,0	0,0	0,0	-
ДОПУНСКИ КАПИТАЛ	95,3	43,8	45,9	105
Инструменти капитала и субординисани кредити који се признају као допунски капитал	47,3	43,8	45,9	105
Опште исправке вриједности	48,0	0,0	0,0	-
(-) Одбици од допунског капитала	0,0	0,0	0,0	-

Регулаторни капитал банкарског сектора Републике Српске са стањем на дан 31.12.2022. године износи 1.089,3 милиона КМ и већи је за 83,5 милиона КМ или за 8% у односу на крај 2021. године.

Основни капитал износи 1.043,4 милиона КМ и већи је за 81,4 милиона КМ или 8%, а састоји се од редовног основног капитала у износу од 1.037,4 милиона КМ (већи је за 81,4 милиона КМ у односу на крај 2021. године) и додатног основног капитала у износу од 6 милиона КМ (на истом нивоу у односу на крај 2021. године).

На раст редовног основног капитала утицао је пораст ставке задржане добити за 45,8 милиона или 31%, позиције призната добит или губитак текуће године за 50,3 милиона КМ и осталих резерви за 3,3 милиона КМ или 3%. На смањење редовног основног капитала је утицала позиција остали укупни резултат која је укључена као одбитна ставка у износу од 8,7 милиона КМ (укупно смањење је 13,5 милиона КМ због промјене вриједности ХОВ преко ревалоризационих резерви) и позиција осталих одбитака за 9,9 милиона КМ.

Допунски капитал износи 45,9 милиона КМ и већи је за 2,1 милион КМ или 5% у односу на крај 2021. године (повећање субординисаног дуга код једне банке).

3.1. Адекватност капитала

Врло важни показатељи снаге капитала су показатељи адекватности капитала на основу којих се у континуитету врши оцјена квалитета регулаторног, основног и редовног основног капитала сходно Закону о банкама Републике Српске и подзаконским актима, а који представљају појединачан однос редовног основног капитала, основног капитала, регулаторног капитала и укупног износа изложености ризику.

Укупан износ изложености ризику представља збир изложености пондерисане ризиком за кредитни ризик, тржишни ризик (ризик позиције, девизни и робни ризик), оперативни ризик, ризик намирања/слободне испоруке и ризик повезан с великим изложеностима које произилазе из ставки у књизи трговања.

При израчунавању износа изложености кредитном ризику, изложеност пондерисана ризиком подразумева књиговодствену вриједност имовине умањену за ECL који је везан за иницијалну изложеност, на коју се примјењују технике смањења, те припадајући пондери ризика. У случају ванбилансних изложености исте се распоређују, те на њих примјењују одговарајући фактори конверзије, у зависности од тога да ли се исте класификују као ставке са високим ризиком, средњим ризиком, средње-ниским или ставке са ниским ризиком.

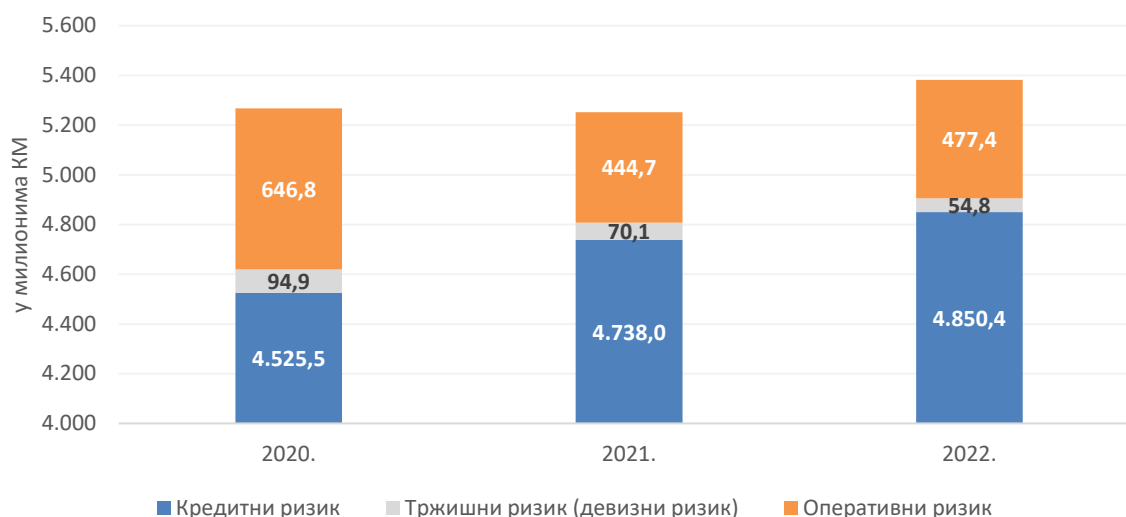
Укупна изложеност ризику банкарског сектора Републике Српске са стањем на дан 31.12.2022. године износи 5,4 милијарде КМ и већа је за 129,9 милиона КМ или 2% у односу на крај 2021. године.

Укупан износ изложености кредитном ризику је већи за 112,4 милиона КМ или 2% у односу на крај 2021. године.

Укупан износ изложености тржишном (девизном) ризику је мањи за 15,3 милиона КМ или 22% у односу на крај 2021. године.

Укупан износ изложености оперативном ризику је већи за 32,7 милиона КМ или 7% у односу на крај 2021. године.

Графикон 30: Укупна изложеност банкарског сектора ризику

Претходни графикон показује кретање износа изложености кредитном, тржишном и оперативном ризику кроз три посљедња упоредна периода.

Показатељи адекватности капитала са стањем на дан 31.12.2022. године приказани су у сљедећој табели:

Табела 33: Показатељи адекватности капитала				мил. КМ и %
ОПИС	2020.	2021.	2022.	Индекс 2022/2021
Укупан износ изложености ризику	5.267,2	5.252,7	5.382,6	102
Регулаторни капитал	1.018,2	1.005,8	1.089,3	108
Вишак (+) / мањак (-) регулаторног капитала	386,2	375,8	443,3	118
Стопа регулаторног капитала (мин. 12%)	19,3%	19,2%	20,2%	106
Основни капитал	922,9	962,0	1.043,4	108
Вишак (+) / мањак (-) основног капитала	448,9	489,0	559,4	114
Стопа основног капитала (мин. 9%)	17,5%	18,3%	19,4%	106
Редовни основни капитал	916,9	956,0	1.037,4	109
Вишак (+) / мањак (-) редовног основног капитала	560,9	601,0	674,4	112
Стопа редовног основног капитала (мин. 6,75%)	17,4%	18,2%	19,3%	106

Стопа регулаторног капитала је 20,2% и већа је за 1 процентни поен у односу на крај 2021. године (минимално прописана стопа је 12%), стопа основног капитала је 19,4% и већа је за 1,1 процентни поен (минимално прописана стопа је 9%) и стопа редовног основног капитала је 19,3% и већа је за 1,1 процентни поен у односу на крај 2021. године (минимално прописана стопа је 6,75%).

3.2. Финансијска полуга

Стопа финансијске полуге је још једна мјера адекватности капитала која је дефинисана Одлуком о израчунавању капитала банака и представља однос основног капитала и мјере укупне изложености банке на задњи дан извјештајног периода (минимално прописана стопа је 6%).

Мјера укупне изложености представља збир билансних изложености умањених за исправку вриједности и ванбилансних изложености умањених за резерве уз примјену одговарајућих фактора конверзије, а све умањено за износ одбитних ставки од основног капитала.

Стопа финансијске полуге банкарског сектора са стањем на дан 31.12.2022. године износи 10,3%, како је дато у сљедећем прегледу:

Табела 34: Стопа финансијске полуге				мил. КМ
ОПИС	2020.	2021.	2022.	Индекс 2022/2021.
1. Ставке ванбиланса са фактором конверзије	403,5	425,1	440,2	104
10%	11,0	12,6	12,8	102
20%	112,6	117,0	138,0	118
50%	275,0	290,6	285,1	98
100%	4,8	4,9	4,3	86
2. Остала имовина	8.508,6	9.551,3	9.757,2	102
3. (-) Износ одбитних ставки активе – основни капитал	-32,3	-33,2	-42,4	128
4. Изложености стопе финансијске полуге (1+2+3)	8.879,7	9.943,2	10.154,9	102
5. Основни капитал	922,9	962,0	1.043,4	108
6. Стопа финансијске полуге (5/4)	10,4%	9,7%	10,3%	

Стопа финансијске полуге на нивоу банкарског сектора Републике Српске је већа за 0,6 процентних поена у односу на крај 2021. године. Уколико посматрамо појединачне банке стопа финансијске полуге креће се у распону од 7,6% до 14,1%.

5. ЛИКВИДНОСТ

Одржавање ликвидности и управљање ризиком ликвидности је веома сложен и важан сегмент пословања сваке банке и банкарског сектора у цјелини. Од квалитета управљања ризиком ликвидности и способности одржавања ликвидне позиције, те нивоа кредитног ризика, зависи стабилност пословања сваке банке, изградња повјерења и тржишна позиција.

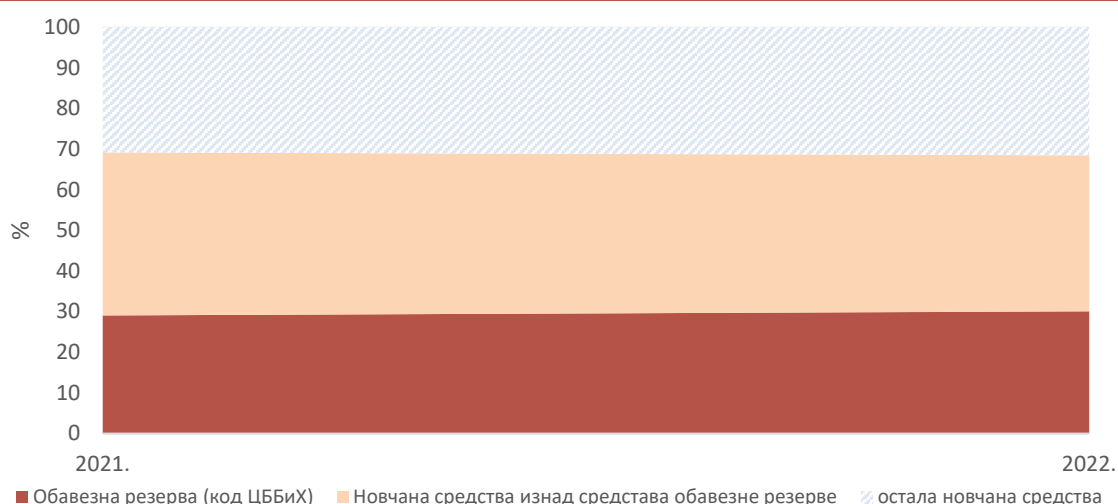
Фокус банака је усмјерен на строго држање под контролом текуће ликвидности, те повећање степена опрезности код планирања будуће позиције ликвидности. Након краткотрајног утицаја који је почетак сукоба у Украјини имао на „Sberbank“ а.д. Бања Лука и прекида плаћања због провођења мјера реструктурирања наведене банке, банкарски сектор Републике Српске је у посматраном периоду одржао ликвидност на задовољавајућем нивоу и био способан да све обавезе извршава о року доспијећа. На ликвидност банака значајан утицај има и строго постављен регулаторни оквир за одржавање и планирање ликвидности, чија је примјена под сталним надзором Агенције.

Укупна новчана средства и ХоВ (3,9 милијарди КМ) имају значајно учешће од 38,9% у укупној бруто активи.

Новчана средства на рачуну резерви код Централне банке БиХ са стањем на дан 31.12.2022. године износе 1,8 милијарди КМ или 68,5% укупних новчаних средстава и мања су за 94,4 милиона КМ или 5% у односу на крај 2021. године. Средства изнад обавезне резерве на рачуну резерви код Централне банке БиХ износе 1.013,5 милиона КМ или 56,1% укупних новчаних средстава на рачуну резерви, док средства обавезне резерве износе 793,2 милиона КМ или 43,9% укупних новчаних средстава на рачуну резерви код Централне банке БиХ (са 31.12.2021. године новчана средства рачуна резерви код Централне банке БиХ изнад средстава обавезне резерве износила су 1.103 милиона КМ или 58% укупних новчаних средстава на рачуну резерви код Централне банке БиХ, а средства обавезне резерве износила су 798,2 милиона КМ или 42% укупних новчаних средстава на рачуну резерви код Централне банке БиХ).

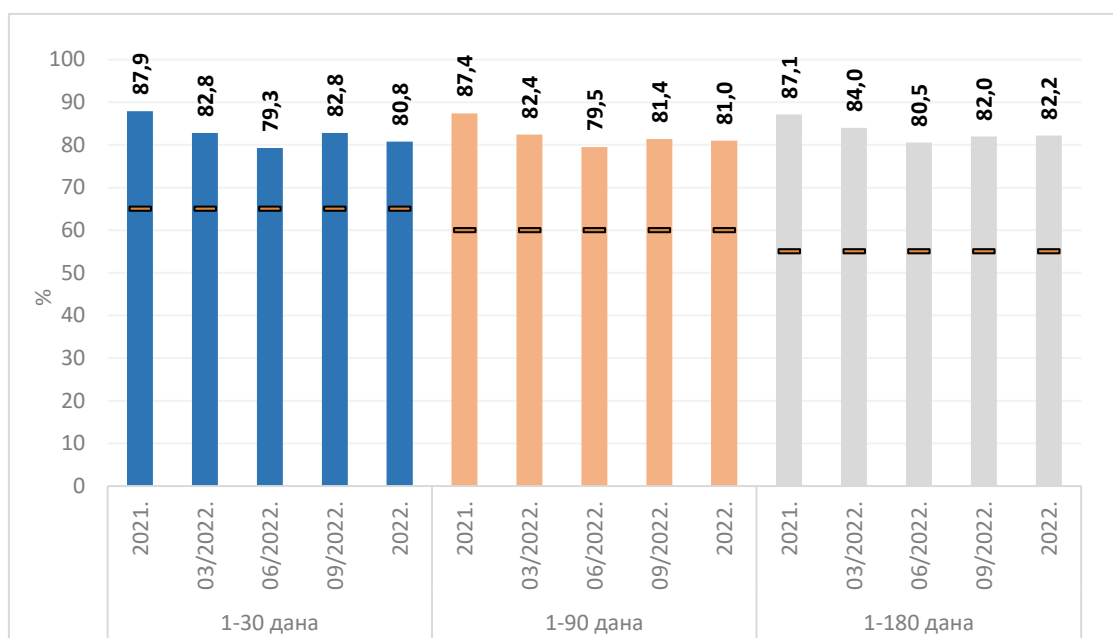
Наредним графиконом приказано је кретање укупних новчаних средстава кроз два упоредна периода.

Графикон 31: Укупна новчана средства банака

Рочна усклађеност финансијске aktive и финансијске пасиве мјерена по преосталом року доспијећа за временски период 1-30 дана, 1-90 дана и 1-180 дана на збирном нивоу за банкарски сектор показује да банкарски сектор у континуитету испуњава рочну усклађеност финансијске aktive и финансијске пасиве.

Графикон 32: Рочна усклађеност финансијске aktive и пасиве мјерена по преосталом року доспијећа

Од 31.12.2022. године, односно од почетка примјене захтјева за одржавање стабилних извора финансирања, престаје да важи захтјев за испуњавање рочне усклађености.

За преостали рок 1-30 дана рочна усклађеност износи 80,8%, мања је у односу на крај 2021. године за 7,1 процентни поен (већа је за 15,8 процентних поена од раније прописаног минимума од 65%).

За преостали рок 1-60 дана рочна усклађеност износи 81%, мања је у односу на крај 2021. године за 6,4 процентна поена (већа је за 21 процентни поен од раније прописаног минимума од 60%).

За преостали рок 1-180 дана рочна усклађеност износи 82,2%, мања је у односу на крај 2021. године за 4,9 процентних поена (већа је за 27,2 процентна поена од раније прописаног минимума од 55%).

Табела 35: Рочна структура депозита по преосталом доспијећу

мил. КМ

Депозити	2020.		2021.		2022.		Индекс 2021./2020.	Индекс 2022./2021.
	Износ	%	Износ	%	Износ	%		
1 - 7 дана	3.654,6	56,1	4.715,8	62,9	5.298,9	69,8	129	112
8 - 15 дана	19,0	0,3	26,1	0,3	22,2	0,3	138	85
16 -30 дана	80,1	1,2	103,4	1,4	68,9	0,9	129	67
31 -90 дана	455,2	7,0	378,4	5,0	384,5	5,1	83	102
91 -180 дана	381,1	5,8	365,1	4,9	331,3	4,4	96	91
181 -365 дана	928,9	14,3	891,6	11,9	557,9	7,3	96	63
1. Укупно краткорочни	5.518,8	84,7	6.480,4	86,4	6.663,7	87,7	117	103
од 1 до 5 година	972,5	14,9	989,6	13,2	922,5	12,1	102	93
Преко 5 година	23,9	0,4	28,5	0,4	9,0	0,1	119	31
2. Укупно дугорочни	996,4	15,3	1.018,1	13,6	931,5	12,3	102	91
Укупно (I + II)	6.515,2	100	7.498,6	100	7.595,2	100	115	101

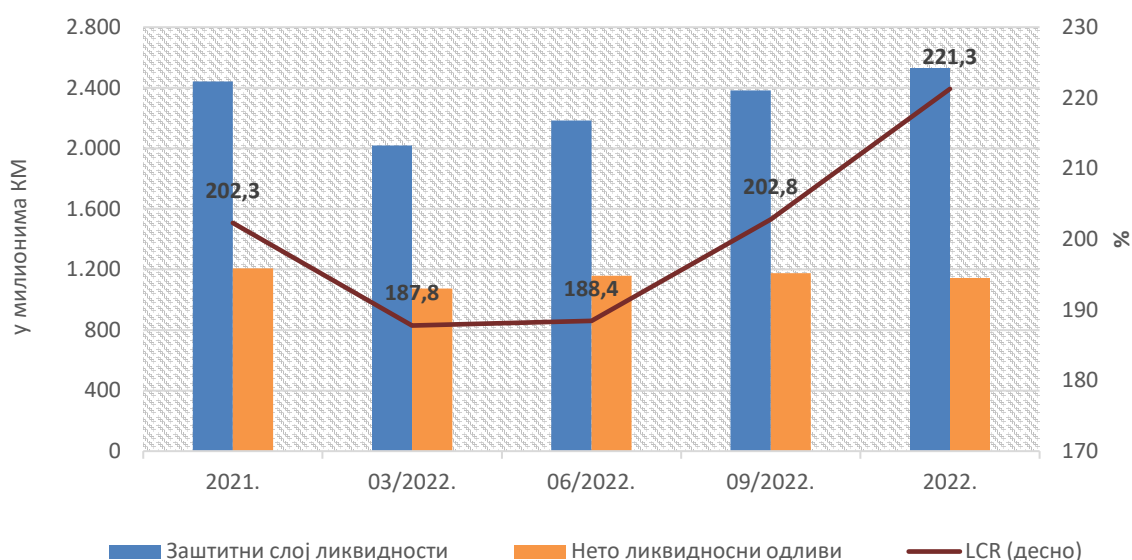
Рочна структура извора представља основ за рочну структуру пласмана, те се планирање извора и укупне ликвидносне позиције сваке банке мора ускладити са планираном кредитном политиком.

У овом извјештајном периоду дошло је до пада дугорочних депозита за 9%, док су краткорочни депозити расли за 3%. Највеће учешће од 69,8% у укупним депозитима имају депозити са преосталим роком до доспијећа од 1-7 дана и порасли су за 583,1 милион КМ или 12%. Дугорочни депозити са преосталим роком од 1 до 5 година су сљедећи по величини и учествују са 12,1% у укупним депозитима и биљеже пад од 67,1 милион КМ или 7% у односу на крај 2021. године.

С циљем обезбјеђења краткорочне отпорности банака на ризик ликвидности, банке су дужне обезбиједити одговарајући ниво заштитног слоја ликвидности, како би задовољиле потребе за ликвидношћу за сценарио стреса ликвидности од 30 календарских дана. LCR представља однос између нивоа заштитног слоја ликвидности и укупних нето ликвидносних одлива током периода стреса у трајању од 30 календарских дана (прописани минимум је 100%).

Све банке у Републици Српској имају LCR изнад прописаног минимума, а на дан 31.12.2022. године LCR на нивоу банкарског сектора износи 221,3% и већи је за 19 процентних поена у односу на крај 2021. године. Ако посматрамо појединачно по банкама LCR се креће у распону од 158,9% до 362,5%. Кретање елемената за израчунавање коефицијента покрића ликвидности и стопе LCR на нивоу банкарског сектора приказан је у сљедећем графикону:

Графикон 33: Коефицијент покрића ликвидности - LCR

На дан 31.12.2022. године заштитни слој ликвидности је већи за 3,7% у односу на крај 2021. године. Највеће учешће у структури заштитног слоја ликвидности имају средства изнад обавезне резерве на рачуну резерви код ЦБ БиХ од 40% која су мања за 8% у односу на крај 2021. године и имовина регионалних влада и локалних власти од 38,2%, која је већа за 12% у односу на крај 2021. године.

Структура заштитног слоја ликвидности и кретање кроз три упоредна периода приказана је у сљедећој табели:

Табела 36: Заштитни слој ликвидности

ОПИС	мил. КМ			Индекс 2021/2020	Индекс 2022/2021.
	2020.	2021.	2022.		
Ликвидна имовина нивоа 1	1.904,5	2.440,6	2.531,3	128	104
Кованице и новчанице	262,6	316,9	350,2	121	111
Резерве Централне банке које се могу повући	628,7	1.101,7	1.012,3	175	92
Имовина централне банке	5,8	0,0	0,0	-	-
Имовина централне владе	173,4	162,3	202,4	94	125
Имовина регионалних влада и локалних власти	834,0	859,7	966,4	103	112
Ликвидна имовина нивоа 2	0,0	0,0	0,0	-	-
Ликвидна имовина нивоа 2а	0,0	0,0	0,0	-	-
Ликвидна имовина нивоа 2б	0,0	0,0	0,0	-	-
Укупно	1.904,5	2.440,6	2.531,3	128	104

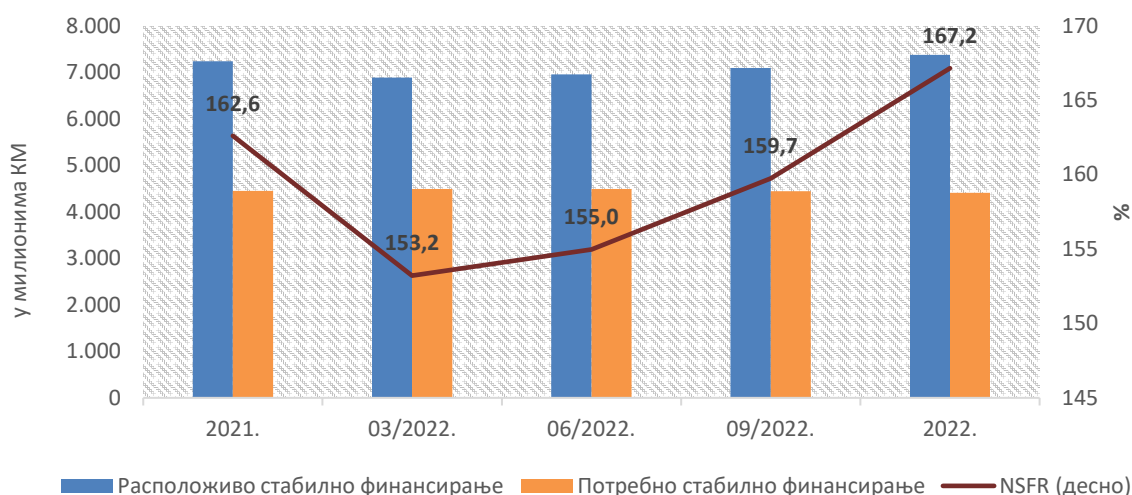
Табела 37: Нето ликвидносни одливи

ОПИС	2020.	2021.	2022.	мил. КМ	
				Индекс 2021/2020	Индекс 2022/2021.
Укупни одливи	1.399,9	1.765,5	1.787,9	126	101
Приливи на које се примјењује горња граница од 75% одлива	448,9	559,1	643,9	125	115
Нето ликвидносни одливи (1-3)	951,0	1.206,4	1.144,0	127	95

Коефицијент нето стабилних извора финансирања - NSFR представља однос између расположивог износа стабилног финансирања и потребног износа стабилног финансирања (прописани минимум је 100%). Наиме, банке су дужне обезбиједити одговарајуће финансирање дугорочне имовине банке стабилним изворима финансирања, односно одговарајућим ставкама обавеза и капитала у уобичајеним и стресним условима.

Све банке у Републици Српској имају NSFR изнад прописаног минимума, односно на дан 31.12.2022. године NSFR на нивоу банкарског сектора износи 167,2%. Ако посматрамо појединачно по банкама NSFR се креће у распону од 148,2% до 210,5%. Кретање елемената за израчунавање коефицијента нето стабилних извора финансирања и стопе NSFR на нивоу банкарског сектора приказан је у сљедећем графикону:

Графикон 34: Коефицијент нето стабилних извора финансирања - NSFR

*Банке су биле у обавези да од 31.12.2021. године достављају Агенцији Извјештај о NSFR-у, а од 31.12.2022. године и да поштују ограничење дефинисано подзаконским актом који регулише предметну област (прописани минимум је 100%).

Сходно подзаконском акту Агенције, банке су дужне да поред обезбјеђења стабилних, диверзификованих извора средстава, адекватне организације управљања ликвидношћу, јасних пословних политика, имају и планове за ванредне, односно непредвиђене случајеве са тестирањем могућих стресних ситуација.

Табела 38: Показатељи ликвидности

ОПИС	2020.	2021.	2022.
Ликвидна средства*/нето актива	22,9	28,7	27,4
Ликвидна средства*/краткорочне финансијске обавезе	33,8	40,7	38,7
Краткорочне финансијске обавезе/укупне финансијске обавезе	77,4	80,0	80,9
Кредити/(депозити и узети кредити)	76,4	69,7	69,8
Кредити/(депозити и узети кредити и субординисани дугови)	75,8	69,3	69,4

*Ликвидна средства у ужем смислу: готовина и депозити и друга финансијска средства са преосталим роком доспијећа мањим од три мјесеца, искључујући међубанкарске депозите

6. ПЛАТНИ ПРОМЕТ

Законом о унутрашњем платном промету („Службени гласник БиХ“ број 52/12, 92/12, 58/19 и 38/22) и Законом о девизном пословању („Службени гласник Републике Српске“ број 96/03, 23/06, 92/09, 20/14 и 20/18) прописано је да надзор над провођењем наведених закона у банкама, поред осталих контролних органа, у оквиру своје надлежности врши Агенција.

У платни промет Републике Српске укључене су све банке Републике Српске и банке из Федерације БиХ, путем организационих дијелова који послују у Републици Српској, а исте су на дан 31.12.2022. године имале отворених укупно 122.055 рачуна у КМ (главни рачуни, рачуни за редовно пословање, рачуни организационих дијелова, рачуни за посебне намјене, рачуни јавних прихода и рачуни без ознаке врсте рачуна) правних лица и предузетника, што је за 4,4% више у односу на 31.12.2021. године и 31.214 девизна рачуна правних лица и предузетника (6,4% више у односу на 31.12.2021. године). Од тога нерезиденти (правна лица) су имали отворених укупно 104 рачуна у КМ и 111 девизних рачуна. Од горе наведеног броја отворених рачуна правних лица и предузетника укупно је било блокираних 41.064 рачуна у КМ и 8.182 девизна рачуна.

Такође, банке су на дан 31.12.2022. године имале отворених укупно 1.056.855 рачуна физичких лица у КМ (текући/трансакциони рачуни, жиро рачуни), што је за 3,7% више у односу 31.12.2021. године и 250.049 девизних рачуна физичких лица, односно 6,1% мање у односу на 31.12.2021. године. На дан 31.12.2022. године укупан број неактивних рачуна физичких лица, износио је 172.798 рачуна.

На дан 31.12.2022. године у банкама је било укупно 2.702 корисника сефова (487 корисника сефова више у односу на 31.12.2021. године).

Сходно Закону о унутрашњем платном промету, учесници у платном промету (правна лица, предузетници и физичка лица), код банака могу имати један или више отворених рачуна.

У 2022. години, укупан обим платног промета (унутрашњи и девизни платни промет) остварен у банкама са сједиштем у Републици Српској износио је 101,9 милијарди КМ (протувриједност у КМ), што је за 20% више у односу на исти период 2021. године.

На основу достављених извјештаја банака са сједиштем у Републици Српској о трансакцијама унутрашњег и ино-платног промета, као и трансакцијама у обављању мјењачких послова, даје се табеларни преглед броја и вриједности извршених трансакција у 2022. години:

Табела 39: Унутрашњи платни промет

Период	Готовинске платне трансакције		Безготовинске платне трансакције				Укупно	
			Унутарбанкарске платне трансакције		Међубанкарске платне трансакције			
	Број трансакција	Износ (у мил. KM)	Број трансакција	Износ (у мил. KM)	Број трансакција	Износ (у мил. KM)	Број трансакција	Износ (у мил. KM)
01/2022.	1.544.132	1.232,3	1.995.340	2.142,7	1.150.950	1.916,5	4.690.422	5.291,5
02/2022.	1.672.298	1.287,3	2.186.326	2.562,0	1.271.512	2.260,6	5.130.136	6.109,9
03/2022.	1.834.036	1.541,3	2.461.577	3.324,2	1.463.944	3.068,2	5.759.557	7.933,7
04/2022.	1.727.601	1.556,4	2.378.991	3.221,2	1.410.793	2.828,6	5.517.385	7.606,2
05/2022.	1.766.766	1.657,7	2.513.057	2.957,2	1.464.478	2.750,1	5.744.301	7.365,0
06/2022.	1.799.941	1.552,5	2.545.126	3.103,1	1.457.955	2.760,6	5.803.022	7.416,2
07/2022.	1.778.420	1.977,7	2.619.375	2.961,8	1.441.033	2.650,3	5.838.828	7.589,8
08/2022.	1.798.403	2.275,7	2.637.436	2.977,8	1.491.032	2.962,9	5.926.871	8.216,4
09/2022.	1.799.573	1.792,5	2.685.702	3.117,4	1.444.318	3.147,5	5.929.593	8.057,4
10/2022.	1.871.875	1.779,5	2.624.737	2.976,4	1.449.143	2.772,2	5.945.755	7.528,1
11/2022.	1.781.279	1.691,3	2.603.575	3.025,9	1.435.651	2.800,2	5.820.505	7.517,4
12/2022.	1.854.815	1.857,2	2.779.374	3.670,6	1.539.685	3.452,1	6.173.874	8.979,9
УКУПНО	21.229.139	20.201,4	30.030.616	36.040,3	17.020.494	33.369,8	68.280.249	89.611,5

Укупан број обављених готовинских платних трансакција у 2022. години износио је 21,2 милиона трансакција, укупне вриједности 20,2 милијарде КМ. У односу на исти период 2021. године, број извршених готовинских платних трансакција мањи је за 0,7%, док је вриједност готовинских платних трансакција већа за 35%.

Укупан број обављених унутарбанкарских платних трансакција у 2022. години износио је 30 милиона трансакција, укупне вриједности 36 милијарди КМ. У односу на исти период 2021. године, број извршених унутарбанкарских платних трансакција већи је за 18,4%, док је вриједност трансакција већа за 20,2%.

У међубанкарском платном промету извршено је укупно 17 милиона платних трансакција, чија је укупна вриједност износила 33,4 милијарди КМ. У односу на исти период 2021. године број извршених међубанкарских платних трансакција већи је за 16,9%, док је вриједност трансакција већа за 22,4%.

Табела 40: Девизни платни промет (противвриједност у КМ)

Период	Одлив		Прилив		Укупно	
	Број трансакција	Износ (у мил. КМ)	Број трансакција	Износ (у мил. КМ)	Број трансакција	Износ (у мил. КМ)
1	2	3	4	5	6=2+4	7=3+5
01.01 - 31.12.2022	226.704	6.093,9	658.223	6.190,3	884.927	12.284,2

Укупна вриједност обављених трансакција (одлив/плаћање) према иностранству у 2022. години износила је 6,09 милијарди КМ (протувриједност у КМ), што је за 1,8% више у односу на 2021. годину, док је укупна вриједност обављених трансакција (прилив/наплата) из иностранства износила 6,19 милијарди КМ (протувриједност у КМ), што је за 7,5% мање у односу на исти период 2021. године. Од укупне вриједности извршених платних трансакција, учешће прилива средстава из иностранства износи 50,4%, док се на одливе средстава према иностранству односи 49,6%.

Табела 41: Мјењачки послови банака (противвриједност у КМ)

Период 01.01.-31.12.2022.	Откуп		Продаја	
	Број трансакција	Износ (у мил. КМ)	Број трансакција	Износ (у мил. КМ)
ЕУР	830.146	1.064,0	119.761	481,2
Остале валуте	138.966	143,1	61.917	76,7
УКУПНО	969.112	1.207,1	181.678	557,9

Укупна вриједност обављених мјењачких послова откупа валуте (протувриједност у КМ) у банкама у 2022. години износила је 1.207,1 милиона КМ, што је за 34,1% више у односу на исти период 2021. године, док је укупна вриједност продате валуте (протувриједност у КМ) износила 557,9 милиона КМ, што је за 39,9% више у односу на исти период 2021. године.

Поред извјештаја о извршеним мјењачким пословима банака, достављени су и извјештаји о извршеним мјењачким пословима овлашћених мјењача са којима банке имају закључене уговоре о обављању мјењачких послова. Овлашћени мјењачи су у 2022. години извршили откуп валуте (протувриједност КМ) у укупном износу од 3,3 милијарде КМ, што је за 43,5% више у односу на исти период 2021. године, док је укупна вриједност продате валуте (протувриједност КМ) износила 136 милиона КМ, што је за 52,8% више у односу на исти период 2021. године.

У 2022. години, Агенција је путем посредног и непосредног надзора банака, вршила надзор усклађености пословања банака у дијелу обављања унутрашњег платног промета и девизног пословања. Надзор је обављен уз досљедну примјену Приручника за надзор усклађености пословања банака у платном промету.

На основу извршеног надзора, те стања банака у овом извјештајном периоду, може се закључити да је функционисање платног промета у банкарском сектору Републике Српске успјешно настављено. Надзором у банкама нису утврђене значајније неусклађености у пословању везано за унутрашњи платни промет и девизно пословање.

6. ПРЕПОРУКЕ ЗА БАНКАРСКИ СЕКТОР

Полазећи од основног задатка Агенције да чува и јача стабилност банкарског сектора Републике Српске и да обезбједи законито пословање банака, активности Агенције у наредном периоду односиће се првенствено на наставак континуираног надзора банака, са посебним акцентом на:

- надзор и праћење кредитног ризика, ризика ликвидности, с посебним освртом на оцјену система управљања у банци и провјеру адекватности ECL и управљања кредитним и ликвидносним ризицима;
- континуирани надзор, посебно банака са значајним учешћем на тржишту, јер је у истим концентрисан најзначајнији дио штедње и других депозита, а све у циљу што ефикасније заштите депонената и очувања финансијске стабилности;
- праћење реализације планова капитала и инсистирању на капиталном јачању, гдје се оцијени за потребно, у смислу постизања што адекватнијих капиталних захтјева, те адекватно покриће кредитног, оперативног, тржишног ризика и каматног ризика у банкарској књижи;
- провођење тестирања отпорности на стрес, с циљем боље оцјене ризика у свакој банци и благовременог предузимања потребних мјера;
- праћење поступања банака по питању корекције каматних стопа у контексту промјене референтне каматне стопе (EURIBOR);
- надзор заштите права корисника финансијских услуга;
- надзор платног промета и праћење висине обрачунатих накнада за услуге платног промета и других трошкова које банке наплаћују за вршење услуга;
- надзор активности на спречавању прања новца и финансирања тероризма, те у том смислу унапређивање сарадње са другим надлежним институцијама.

Поред спровођења активности на континуираном надзору, Агенција ће радити на:

- стручном усавршавању властитих кадрова и јачању капацитета за вршење ефикасног надзора над банкама, те даљем континуираном унапређењу информационог система;
- континуираном праћењу промјена у законској регулативи Европске уније (базелски принципи, европске директиве, међународни рачуноводствени стандарди и сл.) и преузимању у наше законодавство с циљем постизања што веће еквивалентности са европском регулативом;
- даљем унапређивању и успостављању сарадње са надзорним тијелима других земаља, нарочито из земаља чије банке имају акционарска учешћа у банкама из Републике Српске;
- унапређивању сарадње и размјене информација са ЕЦБ и ЕБА, као и другим међународним финансијским институцијама с циљем развоја супервизорских пракси и усклађивања регулативе;
- наставку и унапређењу сарадње са спољним ревизорима;
- активном учествовању у раду Комитета за координацију финансијског сектора Републике Српске;
- наставку и унапређењу сарадње са Удружењем банака БиХ с циљем унапређења пословања банака, усклађености њиховог пословања са прописима и захтјевима тржишта;
- наставку активности на провођењу пројеката у вези са унапређењем регулаторног и супервизорског оквира у сарадњи са европским и међународним институцијама.

Због посебне улоге и значајног учешћа које банке имају у финансијском систему, достигнути ниво развијености и стабилност банкарског сектора у условима изазваним тренутном геополитичком ситуацијом, могу значајно да утичу на побољшање прилика у укупном привредном систему. У наредном периоду, од банака се очекује да своје активности усмјере на:

- адекватно управљање и дневно и унутардневно праћење ликвидности;
- обезбјеђење раста и већег учешћа дугорочних извора финансирања;

- адекватно управљање нивоом доспјелих потраживања, а посебно некавалитетних кредита, те додатне активности за ефикаснију наплату и унапређење система раног препознавања погоршања квалитета кредитног портфолија;
- унапређење властитих система управљања ризицима, прије свега кредитним ризиком и ризиком ликвидности;
- адекватно управљање ECL за ставке биланса и ванбиланса и јачање информационе подршке за наведене активности;
- побољшање управљања активом;
- јачање система унутрашњих контрола и успостављање ефикасних контролних функција;
- успостављање и унапређење стрес тестова и њихову примјену у креирању пословне политике;
- унапређење ICAAP-а и ILAAP-а у складу са новим регулаторним захтјевима;
- развој политика и процедура за адекватно управљање ризицима којима су банке изложене у свом пословању;
- у већој мјери кориштење Гарантног фонда Републике Српске и осталих погодности које су надлежни органи усвојили у Републици Српској;
- даље унапређење обављања платног промета и досљедну примјену политика и процедура за спречавање прања новца и финансирања тероризма;
- ревидирање властитих планова за ванредне ситуације и планова опоравка;
- свеобухватније информисање и адекватну едукацију с циљем боље заштите корисника финансијских услуга;
- кадровско јачање и стручно оспособљавање радника с циљем квалитетнијег и свеобухватнијег задовољавања потреба клијената банке;
- јачање информационих система и подршке при изради извјештаја, те сигурности информационих система;
- јачање заштите и развој нових процедура за електронско пословање и рад са клијентима на даљину.

Агенција за банкарство Републике Српске

Извјештај о стању у банкарском систему
Републике Српске
за период 01.01.2022 – 31.12.2022. године

III Сектор микрокредитних организација (МКО)

1. СТРУКТУРА МКО

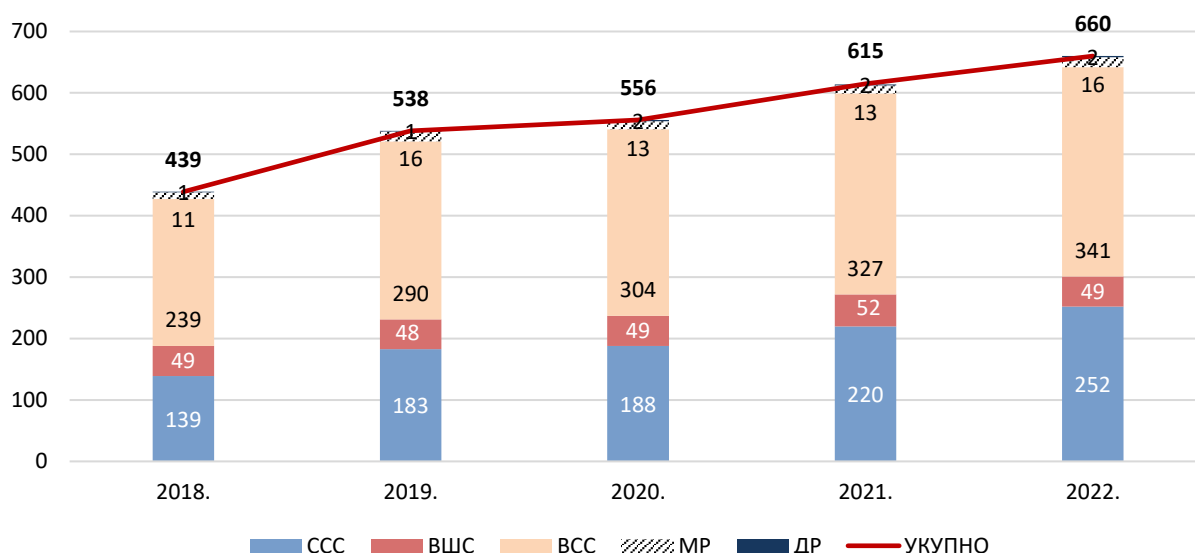
Микрокредитни сектор Републике Српске са стањем на дан 31.12.2022. године чинило је 14 МКО, које су пословале из сједишта МКО и преко 189 организационих дијелова (41 филијала и 148 осталих организационих дијелова), а односи се на 12 микрокредитних друштава (МКД) и 2 микрокредитне фондације (МКФ). Једном МКД је издата дозвола за рад у фебруару 2022. године, док је исто кредитну активност започело у јулу 2022. године.

У Републици Српској са стањем на дан 31.12.2022. године пословало је и 112 организационих дијелова МКО (5 филијала и 107 осталих организационих дијелова) у оквиру 9 МКО (7 МКФ и 2 МКД) чије је сједиште у Федерацији БиХ. Финансијски показатељи пословања ових организационих дијелова су укључени у билансе матичних МКО.

1.1. Кадрови

МКО са сједиштем у Републици Српској са 31.12.2022. године су укупно запошљавале 660 радника и у односу на крај 2021. године евидентно је повећање броја запослених за 7% или за 45 радника (3 МКД чине 73% укупног броја запослених у МКО из Републике Српске).

Графикон 35: Квалификациона структура запослених у МКО Републике Српске (2018. – 2022.)

Квалификациона структура и укупан број запослених у МКО из Републике Српске у великој мјери зависи од структуре и броја запослених у највећем МКД, које запошљава 371 радника, што чини 56% од укупно запослених у МКО из Републике Српске (са крајем 2021. године запошљавало је 353 радника или 57% укупно запослених).

Организациони дијелови МКО који послују у Републици Српској, а чије је сједиште у Федерацији БиХ, са 31.12.2022. године су запошљавали укупно 340 радника или 34% од укупно 1.000 запослених у микрокредитном сектору Републике Српске (са 31.12.2021. године исти су запошљавали 339 радника или 35,5% од укупно 954 запослена у микрокредитном сектору Републике Српске). Квалификациону структуру запослених у овим организационим дијеловима чини висока стручна спрема (44%), средња стручна спрема (42%), виша стручна спрема (12%) и звање магистра (2%).

Актива по запосленом на нивоу МКО са сједиштем у Републици Српској износи 826,5 хиљада КМ (са 31.12.2021. године иста је износила 774,2 хиљаде КМ), са растом по стопи од 6,8% у односу на крај 2021. године.

2. ФИНАНСИЈСКИ ПОКАЗАТЕЉИ ПОСЛОВАЊА МКО

Функцију надзора МКО Агенција обавља надзором на лицу мјеста у МКО (непосредни надзор) и анализом извјештаја које МКО достављају Агенцији (посредни надзор), сходно законским прописима и подзаконским актима Агенције.

Извјештајну основу чине квартални извјештаји о билансу стања, капиталу, кредитима, резервама за кредитне губитке, резултатима пословања и други извјештаји и информације о појединим сегментима пословања, те мјесечни извјештаји о просјечним пондерисаним каматним стопама.

2.1. Биланс стања МКО

У сљедећој табели је приказан биланс стања МКО са 31.12.2021. године и 31.12.2022. године.

Табела 42: Биланс стања МКО											000 КМ
О П И С	2021.					2022.					Индекс
	МКД	%	МКФ	%	Укупно	МКД	%	МКФ	%	Укупно	
АКТИВА (ИМОВИНА)											
1. Новчана средства	27.548	6	319	9	27.867	42.492	8	396	8	42.888	154
2. Пласмани банкама	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3. Кредити (брuto)	396.010	84	3.223	84	399.233	446.286	82	4.271	85	450.557	113
4. Пословни простор и остала фиксна актива	3.966	1	89	2	4.055	5.511	1	129	3	5.640	139
5. Дугорочне инвестиције	36.112	7	-	-	36.112	36.112	7	-	-	36.112	100
6. Остала актива	8.648	2	203	5	8.851	10.088	2	223	4	10.311	116
7. Укупно актива (брuto) (1+2+3+4+5+6)	472.284	100	3.834	100	476.118	540.489	100	5.019	100	545.508	115
8. Резерве (8а.+8б.)	7.230		102		7.332	5.683		37		5.720	78
8а. Резерве на ставку кредита	5.729		95		5.824	4.259		35		4.294	74
8б. Резерве на остале ставке aktive осим кредита	1.501		7		1.508	1.424		2		1.426	95
9. Укупно актива (нето: 7. - 8.)	465.054		3.732		468.786	534.806		4.982		539.788	115
ПАСИВА (ОБАВЕЗЕ)											
10. Обавезе по узетим кредитима	278.113	60	1.277	34	279.390	326.440	61	3.045	61	329.485	118
11. Остала пасива	34.999	7	1.033	28	36.032	35.025	7	313	6	35.338	98
12. Укупно капитал/улог	151.942	33	1.422	38	153.364	173.341	32	1.624	33	174.965	114
13. Укупно пасива (обавезе и капитал) (10+11+12)	465.054	100	3.732	100	468.786	534.806	100	4.982	100	539.788	115
14. Ванбилансна евиденција	68.269		215		68.484	74.461		905		75.366	110

2.1.1. Актива МКО

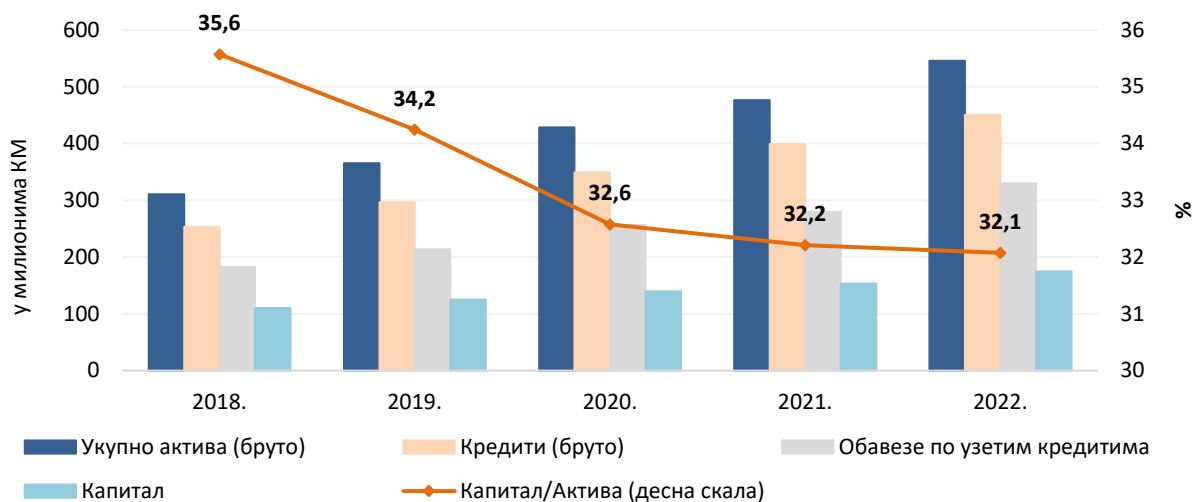
Раст укупне активе (брuto) МКО са сједиштем у Републици Српској по стопи од 15% или у износу од 69,4 милиона КМ резултат је раста укупних кредита у износу од 51,3 милиона КМ или по стопи од 13% (исти чине 83% укупне активе), те повећања новчаних средстава за 15 милиона КМ или по стопи од 54% (иста чине 7% укупне активе), затим остале активе за 1,5 милиона КМ или по стопи од 16% (иста чини 2% укупне активе) и повећања пословног простора и остале фиксне активе (1% укупне активе) за 1,6 милиона КМ или за 39%, док је вриједност дугорочних инвестиција (7% укупне активе односи се на улагање највећег МКД у акционарски капитал банке) на истом нивоу као и са стањем на дан 31.12.2021. године.

Раст кредитне активности, у односу на стање са крајем 2021. године, евидентан је код десет МКД и то код четири МКД са растом по стопи која се кретала у распону од 29% до 43%, затим код четири МКД са растом по стопи која се кретала у распону од 7% до 15%, те код два МКД евидентан је раст кредита по стопи од 2% и 4%, док је код једног МКД евидентан пад кредитне активности по стопи од 48%. Једно МКД је започело кредитне активности у јулу 2022. године (основано у фебруару 2022. године), те кредити истог чине свега 0,2% укупних кредита микрокредитног сектора Републике Српске.

Раст кредита евидентан је код једне МКФ и то по стопи од 155% (обезбјеђени нови извори финансирања и повећан број организационих дијелова), док је кредитни портфолио код друге МКФ

смањен за 35%, а све у односу на стање кредита истих са 31.12.2021. године. У укупном расту кредита МКО за 2022. годину (51,3 милиона КМ) у односу на крај 2021. године, раст истих код три МКД чини 96% укупног раста кредита МКО.

Графикон 36: Позиције биланса стања МКО Републике Српске (2018. – 2022.)

Према структури остале aktive (10,3 милиона КМ или 2% укупне aktive) најзначајније је учешће потраживања по каматама у износу од 3,2 милиона КМ (31% остале aktive) и осталих потраживања у износу од 2,8 милиона КМ или 27% остале aktive (нето имовина са правом коришћења – закуп пословног простора, аконтација пореза на добит, остала потраживања од радника и др.), затим активна временска разграничења у износу од 2,6 милиона КМ (26% остале aktive), потраживања по накнадама у износу од 0,6 милиона КМ (6% остале aktive), те средства стечена наплатом потраживања (0,7 милиона КМ или 7% остале aktive) и дати аванси (0,4 милиона КМ или 3% остале aktive).

2.1.2. Пасива МКО

У структури пасиве, обавезе по узетим кредитима/зајмовима, као основни извор финансирања МКО, износе 329,5 милиона КМ (61% пасиве) и веће су за 50,1 милион КМ или за 18% у односу на стање са крајем 2021. године.

Табела 43: Рочна структура узетих кредита/зајмова МКО													000 КМ
О П И С	2020.				2021.				2022.				Индекс 2022/2021
	МКД	МКФ	Укупно	%	МКД	МКФ	Укупно	%	МКД	МКФ	Укупно	%	
Обавезе по узетим кратк. кред./зајмовима	7.355	768	8.123	3	15.534	939	16.473	6	11.561	560	12.121	4	74
Обавезе по узетим дуг. кред./зајмовима	247.534	693	248.227	97	262.579	338	262.917	94	314.879	2.485	317.364	96	121
Укупно	254.889	1.461	256.350	100	278.113	1.277	279.390	100	326.440	3.045	329.485	100	118

У укупним обавезама по узетим кредитима/зајмовима најзначајнији кредитори микрокредитног сектора Републике Српске су: стране међународне финансијске институције са учешћем од 71% (96% обавеза према поменутиим инвеститорима односи се на највеће МКД), затим домаће банке са учешћем од 19%, фондови ИРБ Републике Српске са учешћем од 3%, остали страни инвеститори са учешћем од 2% и остали извори финансирања (зајмови од правних и физичких лица) са учешћем од 5% у укупним обавезама по узетим кредитима/зајмовима.

Остала пасива износи 35,3 милиона КМ или 6% пасиве са падом по стопи од 2% или у износу од 0,7 милиона КМ у односу на стање са крајем 2021. године, као резултат смањења „осталих обавеза“.

Са 31.12.2022. године „остале обавезе“ износе 7 милиона КМ или 20% остале пасиве са падом по стопи од 29% или у износу од 2,9 милиона КМ (исплата дивиденде). Обавезе по основу емисије обвезница веће су за 3% или за 0,3 милиона КМ, које са 31.12.2022. године чине 35% остале пасиве, односно укупно износе 12,3 милиона КМ (шест МКД). Надаље, према структури остале пасиве, обавезе по каматама и накнадама су веће за 25% или за 0,7 милиона КМ у односу на стање са крајем 2021. године, које са 31.12.2022. године износе 3,6 милиона КМ или 10% остале пасиве, док су пасивна временска разграничења износила 10,1 милион КМ или 28% остале пасиве и већа су за 12% или за 1,1 милион КМ. Обавезе према запосленима по основу зарада, пореза и доприноса укупно износе 2,1 милион КМ или 6% остале пасиве, те су веће за 4%, док су резервисања по МРС 19 и судским споровима мања за 5% (износе 0,2 милиона КМ или 1% остале пасиве), а све у односу на стање на дан 31.12.2021. године.

Ванбилансна евиденција извјештајно исказана са стањем на дан 31.12.2022. године износи 75,4 милиона КМ, те упоређујући је са стањем на дан 31.12.2021. године већа је за 10% или за 6,9 милиона КМ, углавном као резултат повећања извјештајно исказаних кредита са кашњењем у отплати преко 180 дана и њима припадајућих камата и осталих ставки активе за 5,3 милиона КМ или по стопи од 16% (раст наведених кредитних потраживања једног МКД чини 78% укупног повећања истих) и раста осталих потенцијалних обавеза за 6% или за 1,2 милион КМ (три МКД чине 92% осталих потенцијалних обавеза). Према структури ванбиланса, на овој позицији извјештајно су исказани кредити МКО са кашњењем у отплати преко 180 дана у укупном износу од 32,5 милиона КМ или 43% укупног ванбиланса, затим потраживања за камату/накнаду са кашњењем у отплати преко 180 дана у износу од 11,8 милиона КМ или 16% укупног ванбиланса (једно МКД чини 53% поменутих потраживања), потраживања по основу затезне камате и остали трошкови по кредитима у укупном износу од 13,4 милиона КМ или 18% укупног ванбиланса (углавном код једног МКД), потенцијалне обавезе за неповучена средства по основу неискориштених средстава по уговорима о оквирним или револвинг кредитима закљученим са банкама у укупном износу од 11,5 милиона КМ или 15% ванбиланса (пет МКД и једна МКФ), потенцијалне обавезе за неповучена средства из оквирних кредита одобрених клијентима МКД у износу од 6,1 милион КМ или 8% ванбиланса и по осталим основама у износу од 0,1 милион КМ (потенцијалне обавезе за исплате запосленим и сл.).

2.2. Капитал МКО (капитал МКД и улози МКФ)

Укупни капитал/улог МКО износи 174,9 милиона КМ или 32% пасиве и већи је за 21,6 милиона КМ или за 14%, што је резултат утицаја углавном раста нераспоређене добити МКД у укупном износу од 20,1 милион КМ или по стопи од 22% (осам МКД) и раста вишка прихода над расходима МКФ за 0,2 милиона КМ, те повећања основног капитала МКД за 1,2 милиона КМ или за 2% (значајнији утицај повећања основног капитала код два МКД за 1,9 милиона КМ и смањења основног капитала код једног МКД за 0,7 милиона КМ по основу стицања сопствених акција) и повећања законских резерви за 0,1 милион КМ или за 2%, а све у односу на стање са 31.12.2021. године.

Табела 44: Структура капитала / улога МКО											000 КМ
О П И С	2021.					2022.					Индекс 2022/2021
	МКД	%	МКФ	%	Укупно	МКД	%	МКФ	%	Укупно	
Оснивачки капитал/ улог	54.974	36	741	52	55.715	56.178	32	741	45	56.919	102
Емисиона ажиа	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Нераспоређена добит	92.503	61	-	-	92.503	112.598	65	-	-	112.598	122
Вишак прихода над расходима	-	-	652	46	652	-	-	848	52	848	130
Законске резерве	4.417	3	29	2	4.446	4.507	3	35	2	4.542	102
Остале резерве	48	-	-	-	48	58	-	-	-	58	121
Капитал МКД/ Улог МКФ	151.942	100	1.422	100	153.364	173.341	100	1.624	100	174.965	114

Улози МКФ у укупном износу од 1,6 милиона КМ су већи за 14% или за 0,2 милиона КМ у односу на стање са крајем 2021. године, те чине 0,9% укупног капитала/улога МКО.

Оснивачки улози двије МКФ су непромјењени у односу на стање са крајем 2021. године и укупно износе 741 хиљаду КМ (0,42% укупног капитала/улога МКО).

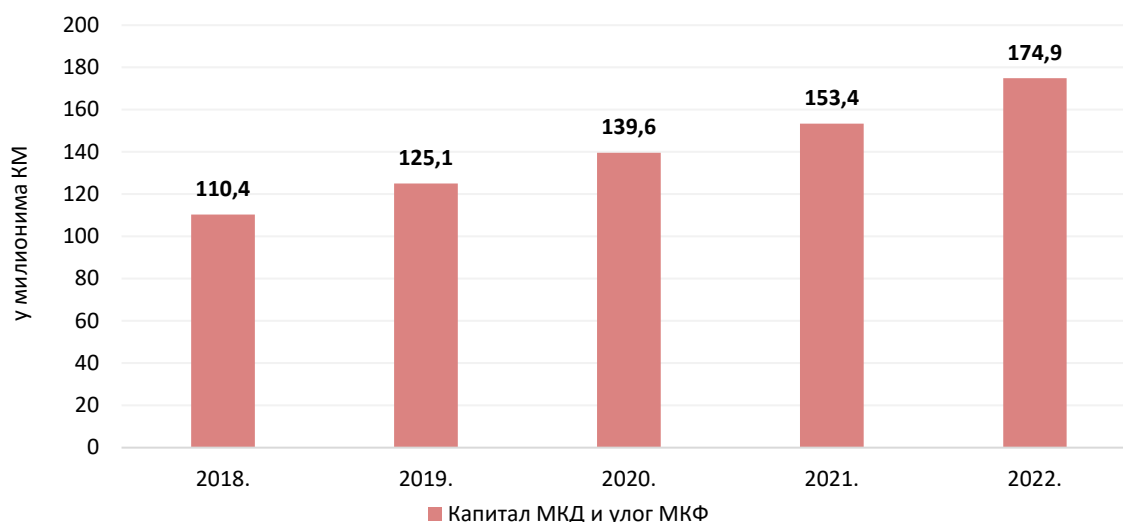
Поред оснивачког капитала/улога, значајно учешће у структури капитала МКО чини нераспоређена добит МКД (112,6 милиона КМ или 64% укупног капитала/улога), која се са стањем на дан 31.12.2022. године састоји од нераспоређене ревидиране нето добити из претходних година у укупном износу од 88,7 милиона КМ (код осам МКД нето добит из претходних година је износила 93 милиона КМ, а код једног МКД губитак је износио 4,3 милиона КМ) и извјештајно исказане нето добити МКД са стањем на дан 31.12.2022. године у укупном износу од 23,9 милиона КМ (једанаест МКД је исказало нето добит у износу од 24,4 милиона КМ, а једно МКД је исказало губитак у износу од 0,5 милиона КМ - кредитну активност започело у јулу 2022. године).

На нивоу МКФ са 31.12.2022. године евидентан је нето вишак прихода над расходима у укупном износу од 848 хиљада КМ са стопом раста од 30%, који представља ревидирани нето вишак прихода над расходима претходних година у укупном износу од 646 хиљада КМ (вишак прихода над расходима код једне МКФ у износу од 676 хиљада КМ и мањак прихода над расходима код једне МКФ у износу од 30 хиљада КМ) и нето вишак прихода над расходима са стањем на дан 31.12.2022. године у укупном износу од 202 хиљаде КМ (двје МКФ).

Законске резерве (4,5 милиона КМ или 3% укупног капитала/улога МКО) су веће за 2% у поређењу истих са крајем 2021. године (повећање код шест МКД и једне МКФ), а највећим дијелом (88%) се односи на једну МКД.

Улагања МКО у пословни простор и осталу фиксну активу и дугорочне инвестиције укупно износе 41,7 милиона КМ, а чине у просјеку 23,9% укупног капитала/улога МКО. Прописано ограничење максимално до 50% капитала/улога МКО са стањем на дан 31.12.2022. године испуњавају све МКО, осим једног МКД (капитал истог је испод прописаног минималног износа усљед исказаног губитка из претходних година, упис докапитализације овог МКД у регистар пословних субјеката код надлежног суда у Бања Луци окончан је у фебруару 2023. године, тако да након тога ово МКД испуњава прописано ограничење).

Графикон 37: Укупни капитал и улог МКО Републике Српске (2018. – 2022.)

2.3. Квалитет кредитног портфолија

Основна дјелатност МКО је пласирање микрокредита, углавном становништву и самосталним предузетницима, као циљаној групи корисника микрокредита (97,7% кредитног портфолија МКО). Укупни бруто кредити МКО са сједиштем у Републици Српској са стањем на дан 31.12.2022. године износе 450,6 милиона КМ или 83% укупне активе МКО са растом по стопи од 13% или у износу од 51,3 милиона КМ у односу на стање са крајем претходне године.

Резерве МКО за потенцијалне кредитне губитке по регулаторном захтјеву чине 0,95% бруто кредита, односно износе 4,3 милиона КМ и упоређујући стање истих са крајем 2021. године евидентно је да су исте мање за 26% или за 1,5 милион КМ (утицај раста кредита без кашњења у отплати за 14% или за 53,9 милиона КМ и истовременог пада кредита са кашњењем у отплати за 18% или за 2,6 милиона КМ).

Нето кредити, које чине укупни бруто кредити МКО умањени за износ обрачунатих резерви за потенцијалне губитке по кредитма сходно регулаторном захтјеву, приказани су у сљедећој табели:

Табела 45: Нето кредити МКО Републике Српске							000 КМ
ОПИС	2021.			2022.			Индекс 2022/2021
	МКД	МКФ	Укупно	МКД	МКФ	Укупно	
1. Кредити (бруто)	396.010	3.223	399.233	446.285	4.271	450.557	113
2. Резерве за потенцијалне кредитне губитке	5.729	95	5.824	4.259	35	4.294	74
Нето кредити (1.-2.)	390.281	3.128	393.409	442.027	4.236	446.263	113

Секторска и рочна структура кредита МКО са сједиштем у Републици Српској дата је у сљедећем прегледу:

Табела 46: Секторска и рочна структура кредита МКО									000 КМ
Микрокредити	2021.				2022.				Индекс 2022/2021
	Кратк. кредити	Дуг. кредити	Досп. потр.	Укупно	Кратк. кредити	Дуг. кредити	Досп. потр.	Укупно	
1. Правним лицима									
услугна дјелатност	831	2.941	6	3.778	695	3.131	4	3.830	101
трговина	395	1.423	3	1.821	558	1.831	12	2.401	132
пољопривреда	40	224	-	264	-	605	-	605	229
производња	506	1.379	26	1.911	497	1.902	16	2.415	126
остало	341	830	75	1.246	297	490	282	1.069	86
Укупно	2.113	6.797	110	9.020	2.046	7.959	314	10.319	114
2. Физичким лицима									
услугна дјелатност	1.283	47.229	130	48.642	1.616	55.697	78	57.391	118
трговина	590	8.834	16	9.440	719	10.282	23	11.024	117
пољопривреда	4.627	88.896	100	93.623	5.277	90.835	71	96.183	103
производња	159	5.205	33	5.397	346	5.919	5	6.270	116
стамбене потребе	424	17.707	37	18.168	413	19.068	35	19.516	107
остало	21.425	191.920	1.598	214.943	22.935	225.370	1.548	249.853	116
Укупно	28.508	359.791	1.914	390.213	31.306	407.171	1.760	440.237	113
Укупно (1.+2.)	30.621	366.588	2.024	399.233	33.353	415.130	2.074	450.557	113

Према рочној структури кредита доминантно је учешће дугорочних кредита који чине 92,1% укупних кредита и износе 415,1 милион КМ, те су већи за 13% или за 48,5 милиона КМ у односу на стање са крајем 2021. године. Краткорочни кредити (са доспјелим потраживањима) чине 7,9% укупних кредита и износе 35,5 милиона КМ и већи су за 2,8 милиона КМ или за 8,5% у односу на стање са 31.12.2021. године.

Доспјела потраживања МКО укупно износе 2,1 милион КМ или 0,46% укупних кредита са растом по стопи од 2% у односу на крај 2021. године (са 31.12.2021. године иста су чинила 0,51% укупних кредита МКО) и углавном се односе на доспјела потраживања од физичких лица (85% укупних доспјелих потраживања). Доспјела потраживања једног МКД са 31.12.2022. године чине 59% укупних доспјелих потраживања МКО.

Према секторској структури, кредити правних лица (2,3% укупних кредита) су већи за 14% или за 1,3 милиона КМ, док су кредити пласирани физичким лицима повећани за 13% или за 50 милиона КМ, а све у односу на стање са крајем 2021. године.

У укупним кредитима МКО према структури гранске концентрације и даље су највише заступљени кредити пласирани за остале намјене (кредити за пензионере, финансирање опште потрошње физичких лица, готовински ненамјенски кредити, робни кредити и слично) са учешћем у укупним кредитима од 56%, а са растом по стопи од 16% или у износу 34,7 милиона КМ. Такође, евидентан је и раст кредита за финансирање пољопривреде (21% укупних кредита) са растом по стопи од 3% или у износу од 2,9 милиона КМ, услужних дјелатности (14% укупних кредита) по стопи од 17% или у износу од 8,8 милиона КМ, затим раст кредита за финансирање стамбених потреба становништва (4% укупних кредита) по стопи од 7% или у износу од 1,3 милиона КМ, те трговинске дјелатности (3% укупних кредита) са растом по стопи од 19% или у износу од 2,2 милиона КМ и кредита за финансирање производње (2% укупних кредита) са растом по стопи од 19% или у износу од 1,4 милиона КМ, а све у односу на стање истих на дан 31.12. 2021. године.

Кредити МКО из Републике Српске пласирани повезаним лицима укупно износе 56 хиљада КМ (власницима, члановима управног одбора и вишем руководству МКО) и мањи су за 57% или за 73 хиљаде КМ од стања истих са крајем претходне године, а односе се на два МКД.

Кредити организационих дијелова МКО са сједиштем у Републици Српској који послују у Федерацији БиХ (пет МКД и једна МКФ са 66 организационих дијелова) са стањем на дан 31.12.2022. године укупно износе 158,7 милиона КМ или 35,2% укупних кредита МКО са сједиштем у Републици Српској, са растом по стопи од 16% или у износу од 22 милиона КМ (31.12.2021. године пласирали су укупно 136,7 милиона КМ или 35,2% укупних кредита МКО) и укључени су у билансе МКО са сједиштем у Републици Српској.

Кредити организационих дијелова МКО који послују у Републици Српској, а чије је сједиште у Федерацији БиХ са стањем на дан 31.12.2022. године укупно износе 200,7 милиона КМ или 30,8% укупних кредита пласираних клијентима свих МКО које послују у Републици Српској (651,2 милиона КМ), те су већи за 10% или за 18,6 милиона КМ од стања истих са 31.12.2021. године.

Табела 47: Секторска и рочна структура укупних кредита организационих дијелова МКО са сједиштем у Федерацији БиХ, а које послују у Републици Српској 000 КМ

Микрокредити	2021.				2022.				Индекс 2022/2021
	Кратк. кредити	Дуг. кредити	Досп. потр.	Укупно	Кратк. кредити	Дуг. кредити	Досп. потр.	Укупно	
1. Правним лицима									
услугне дјелатности	31	1.765	18	1.814	34	1.884	29	1.947	107
трговина	7	596	1	604	56	558	1	615	102
пољопривреду	-	67	-	67	-	65	-	65	97
производњу	-	711	-	711	-	601	3	604	85
остало	-	8	-	8	-	12	-	12	150
Укупно	38	3.147	19	3.204	90	3.120	33	3.243	101
2. Физичким лицима									
услугне дјелатности	528	18.959	66	19.553	401	12.472	67	12.940	66
трговина	99	1.822	7	1.928	82	1.599	2	1.683	87
пољопривреда	1.706	61.940	86	63.732	2.041	65.972	106	68.119	107
производња	78	2.522	12	2.612	54	1.708	2	1.764	68
стамбене потребе	910	41.425	47	42.382	1.179	54.925	71	56.175	133
остало	6.128	42.336	197	48.661	5.419	51.100	226	56.745	117
Укупно	9.449	169.004	415	178.868	9.176	187.776	474	197.426	110
Укупно (1.+2.)	9.487	172.151	434	182.072	9.266	190.896	507	200.669	110

Секторска структура кредита организационих дијелова МКО који послују у Републици Српској, а чије је сједиште у Федерацији БиХ је слична секторској структури кредита МКО са сједиштем у Републици Српској, односно кредити пласирани физичким лицима чине 98,4% са растом по стопи од 10% или у износу од 18,6 милиона КМ, док кредити правних лица чине 1,6% укупних кредита ових организационих дијелова и већи су за 1% или за 39 хиљада КМ.

Рочна структура кредита организационих јединица МКО са сједиштем у Федерацији БиХ, такође је слична рочној структури МКО са сједиштем у Републици Српској, односно дугорочни кредити чине

95% укупних кредита са растом по стопи од 11% или у износу од 18,7 милиона КМ, док краткорочни кредити, у које се укључују и доспјела потраживања (9,8 милиона КМ) чине 5% укупних кредита, те су мањи за 1% или за 0,1 милион КМ, а све у односу на стање са 31.12.2021. године.

Доспјела потраживања пословних јединица МКО са сједиштем у Федерацији БиХ износе 507 хиљада КМ или 0,25% укупних кредита, те су већа за 17% у односу на стање са крајем претходне године (434 хиљаде КМ или 0,24% укупних кредита), а углавном се односе на кредите пласиране физичким лицима (93%).

Са становишта гранске концентрације, код кредитног портфолија ових организационих дијелова евидентно је значајније финансирање пољопривреде (34% укупних кредита) са растом по стопи од 7%, затим финансирање стамбених потреба (28% укупних кредита) са растом по стопи од 33%, те осталих намјена (28% укупних кредита) са растом по стопи од 17%, док су кредити за финансирање услужних дјелатности (7% укупних кредита) мањи за 30%, а све у односу на стање са крајем 2021. године.

Укупан износ микрокредита пласираних физичким лицима за све МКО које послују у Републици Српској са 31.12.2022. године дат је у сљедећој табели:

Табела 48: Укупан износ микрокредита пласираних физичким лицима		000 КМ
О П И С		Износ
1. МКО Републике Српске		440.237
минус: пословне јединице МКО Републике Српске у Федерацији БиХ		154.041
Укупно 1.		286.196
2. Пословне јединице МКО Федерације БиХ у Републици Српској		197.426
Укупно (1.+2.)		483.622

Кредити, које су МКО које послују у Републици Српској пласирале физичким лицима са 31.12.2022. године, укупно износе 483,6 милиона КМ (са 31.12.2021. године износили су 436 милиона КМ).

МКО су дужне да сва кредитна и друга потраживања распореде у одређене групе примјеном критеријума броја дана кашњења у отплати и да за сваку групу обрачунају резерве за кредитне и друге губитке на терет трошкова пословања.

Код МКО са сједиштем у Републици Српској износ потраживања разврстаних у задане групе по данима кашњења у отплати и обрачунате резерве по тим групама са стањем на дан 31.12.2022. године види се из сљедећег приказа:

Табела 49: Потраживања МКО и одговарајућа резервисања према данима кашњења у отплати									000 КМ
Дани кашњења	Стопе резерви	Износ кредита	Камата		Износ осталих ставки активе	Резервисања			Укупна резервисања
			стопа резервисања	Износ камате		По кредитима	По доспјелим каматама	По осталим ставкама активе	
1	2	3	4	5	6	7=(2x3)/100	8=(4x5)/100	9=(2x6)/100	10=(7+8+9)
0	0%	438.626	0%	133	421	-	2	-	2
1-15	2%	3.464	2%	43	39.001	68	1	780	849
16-30	15%	3.922	100%	56	14	589	56	2	646
31-60	50%	1.472	100%	53	26	739	53	13	805
61-90	80%	873	100%	35	22	699	35	18	752
91-180	100%	2.200	100%	141	326	2.200	140	326	2.666
Укупно		450.557		461	39.810	4.294	287	1.139	5.720

Кредити без кашњења износе 438,6 милиона КМ или 97% укупних кредита, те су већи за 14% или за 53,9 милиона КМ у односу на стање са 31.12.2021. године (384,7 милиона КМ или 96,4% укупних кредита).

Значајнији износ са кашњењем у отплати кредитних потраживања евидентан је код кредита са кашњењем у отплати од 1 до 30 дана (7,4 милиона КМ или 1,6% укупних кредита), те је евидентно смањење износа ових кредита у износу од 0,7 милиона КМ или за 8% (са 31.12.2021. године исти су износили 8,1 милион КМ или 2% укупних кредита), као и смањење припадајућих резервисања за 9% у односу на стање претходне године.

Надаље, евидентно је смањење кредита са кашњењем у отплати од 31 до 180 дана (4,5 милиона КМ или 1% укупних кредита) за 30% или у износу од 1,9 милиона КМ за које су обрачунате регулаторне резерве у износу од 3,6 милиона КМ (са 31.12.2021. године поменути кредити износили су 6,5 милиона КМ за које су обрачунате резерве износиле 5,1 милион КМ).

Од укупне вриједности кредитног портфолија МКО са сједиштем у Републици Српској са стањем на дан 31.12.2022. године (450,6 милиона КМ), кредити са кашњењем у отплати од 1 до 180 дана укупно износе 11,9 милиона КМ или 3% укупних кредита, те су мањи за 18% или за 2,6 милиона КМ у односу на стање 31.12.2021. године (исти су износили 14,5 милиона КМ или 3,6% укупних кредита).

За кредитни портфолио са кашњењем у отплати са 31.12.2022. године обрачунате су резерве за покриће кредитних губитака у укупном износу од 4,3 милиона КМ или 0,95% укупних кредита или 36% вриједности укупних кредита са кашњењем у отплати од 1 до 180 дана, те су мање за 26% или за 1,5 милиона КМ у односу на резерве извјештајно исказане са стањем на дан 31.12.2021. године (5,8 милиона КМ или 1,5% укупних кредита или 40,1% укупних кредита у кашњењу са отплатом).

Резерве за потенцијалне губитке по основу потраживања за доспјеле камате са 31.12.2022. године обрачунате су у износу од 0,3 милиона КМ или 5% укупних резерви, док резерве за потенцијалне губитке по осталим ставкама активе (улагања у хартије од вриједности, накнаде и др.) износе 1,1 милион КМ или 20% укупних резерви.

Укупан износ извјештајно исказаних резерви по свим основама је 5,7 милиона КМ са падом по стопи од 22% или у износу од 1,6 милиона КМ (са 31.12.2021. године су износиле 7,3 милиона КМ).

Код МКО са сједиштем у Федерацији БиХ које послују у Републици Српској, од укупних кредита (200,7 милиона КМ), кредити без кашњења са стањем на дан 31.12.2022. године износе 196 милиона КМ или 97,7% укупних кредита са растом по стопи од 10% или у износу од 18,6 милиона КМ. Кредити код којих је евидентно кашњење у отплати од 1 дана до 180 дана укупно износе 4,6 милиона КМ или 2,3% укупних кредита, те су већи за 11% или за 0,5 милиона КМ у односу на стање истих са 31.12.2021. године (износили су 4,1 милион КМ или 2,3% укупних кредита).

Укупан износ резерви за кредитне губитке организационих дијелова МКО из Федерације БиХ по свим основама (кредитима и доспјелим каматама) је извјештајно исказан у износу од 2,2 милиона КМ или 1,1% укупних кредита или 47,7% кредита са кашњењем у отплати од 1 до 180 дана, те су веће за 15% или за 0,3 милиона КМ у односу исказане резерве са крајем 2021. године (1,9 милиона КМ или 1% укупних кредита или 46% укупних кредита са кашњењем у отплати).

* * * *

У складу са Одлуком о привременим мјерама микрокредитним организацијама за ублажавање негативних економских посљедица узрокованих вирусним обољењем „COVID-19“ („Службени гласник Републике Српске“ број 89/20, 22/21, 103/21, 121/21 и 26/22) прописана је обавеза извјештавања МКО о ефектима реализације привремених мјера (мораторијум, грејс период, продужење крајњег рока за отплату кредита и др.). На основу достављених извјештаја од стране МКО са сједиштем у Републици Српској и организационих дијелова МКО са сједиштем у Федерацији БиХ који послују у Републици Српској, МКО су за примјену свих привремених мјера одобриле 10.947 захтјева клијената из Републике Српске у укупном износу од 51,6 милиона КМ (закључно са 31.03.2022. године – помеута одлука стављена ван снаге), што са 31.12.2022. године представља 10,5% стања укупних кредита пласираних клијентима из Републике Српске (са 31.12.2022. године исти су износили 492,5 милиона КМ). Од укупног броја одобрених захтјева, са 31.12.2022. године број активних партија кредита са посебним мјерама је 1.479 чије је стање 6,5 милиона КМ, што чини 1,3% стања укупних кредита пласираних клијентима из Републике Српске (од фебруара 2023. године престала је обавеза извјештавања МКО о привременим мјерама).

* * *

Према извјештајима МКО са сједиштем у Републици Српској у периоду 01.01 - 31.12.2022. године 292 јемца/судужника је отплатио 317 хиљада КМ⁴⁹ за 276 корисника кредита физичких лица или 0,20% од укупно 137.482 партије кредита физичких лица. Код највеће МКД 208 јемаца/судужника је отплатило 230 хиљада КМ за 197 корисника кредита, што чини 0,27% од укупног броја партија кредита исте МКД. На нивоу МКО Републике Српске у периоду од 01.01-31.12.2021. године 310 јемац/судужник је отплатио укупно 271 хиљаду КМ⁵⁰ за 300 корисника кредита физичких лица или 0,22% од укупно 135.055 партија кредита физичких лица.

Према извјештајима МКО са сједиштем у Републици Српској, сходно Одлуци о ближим условима и начину поступања МКО по приговору клијената („Службени гласник Републике Српске“ број 58/10), у овом извјештајном периоду клијенти пет МКД поднијели су укупно 19 приговора (15 приговора по осталим основама, 2 приговора по основу обрачуна камате и 2 приговора јемца/судужника), од чега је 16 приговора позитивно ријешено, 2 приговора негативно ријешена, а 1 приговор је у процесу рјешавања.

2.4. Пондерисане номиналне и ефективне каматне стопе

Просјечне пондерисане номиналне и ефективне каматне стопе рачунају се на нове пласиране кредите у току календарског мјесеца, а односе се на овај извјештајни период.

Просјечне пондерисане номиналне и ефективне каматне стопе за 2021. годину и за 2022. годину МКО са сједиштем у Републици Српској и пословних јединица МКО са сједиштем у Федерацији БиХ које послују у Републици Српској дате су у сљедећој табели:

Табела 50: Просјечне пондерисане каматне стопе МКО								%
О П И С	2021				2022.			
	МКО Републике Српске		Јединице МКО Федерације БиХ у Републици Српској		МКО Републике Српске		Јединице МКО Федерације БиХ у Републици Српској	
	НКС	ЕКС	НКС	ЕКС	НКС	ЕКС	НКС	ЕКС
1. Краткорочни кредити								
услугне дјелатности	16,49	28,43	21,28	29,01	16,22	27,83	20,66	28,79
трговина	14,49	25,72	19,15	25,71	15,87	24,07	18,65	24,98
пољопривреда	16,32	19,98	21,32	26,40	15,92	19,03	21,14	26,11
производња	13,50	30,04	20,53	27,81	16,55	29,44	19,70	27,91
стамбене потребе	19,13	28,32	20,97	27,26	19,21	27,48	19,18	22,99
остало	14,85	114,43	19,49	28,48	27,55	114,76	19,67	29,25
Пондерисане каматне стопе на краткорочне кредите	15,18	91,03¹	20,02	28,01	24,33	88,77²	19,95	27,75
2. Дугорочни кредити								
услугне дјелатности	16,18	18,96	18,22	21,88	16,19	18,76	18,60	22,25
трговина	15,70	18,19	15,45	18,50	15,55	17,77	15,63	18,55
пољопривреда	15,51	17,68	18,01	20,39	15,30	17,48	17,91	20,15
производња	15,63	18,06	17,10	20,29	15,65	17,91	18,07	21,53
стамбене потребе	18,04	22,19	19,15	22,28	17,99	21,98	18,12	20,47
остало	18,08	23,35	20,48	25,45	18,22	22,74	19,75	25,51
Пондерисане каматне стопе на дугорочне кредите	17,26	21,48	19,09	22,63	17,32	21,04	18,57	22,03
Пондерисане каматне стопе на укупне кредите	16,88	34,40¹	19,21	23,33	18,62	33,65²	18,72	22,66

НКС = номиналне каматне стопе

ЕКС = ефективне каматне стопе

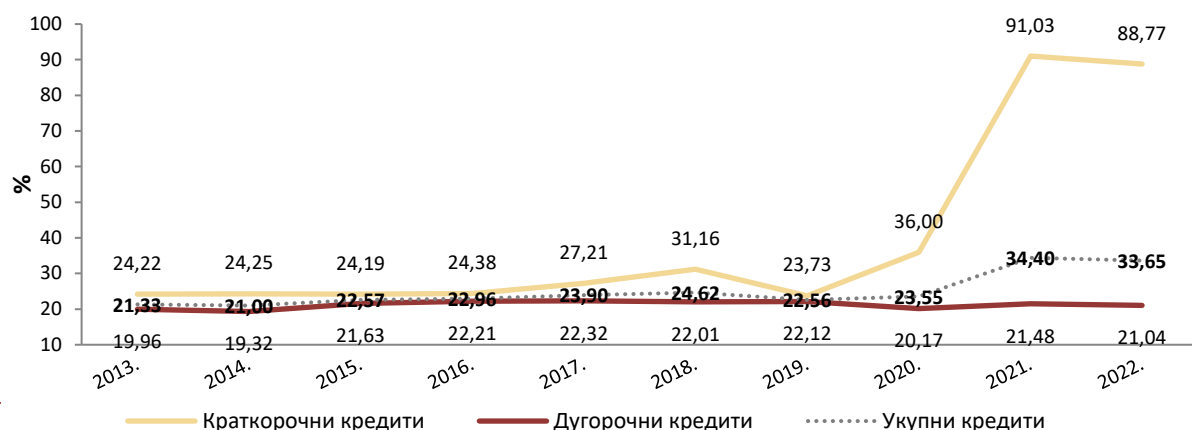
¹ Када се из обрачуна просјечне пондерисане ЕКС искључе краткорочни кредити једног МКД са појединачним износом кредита до 400 КМ и са роком отплате до 3 мјесеца, просјечна пондерисана ЕКС за 2021. годину на краткорочне кредите износи 23,58%, а просјечна пондерисана ЕКС на укупне кредите износи 21,84%.

² Када се из обрачуна просјечне пондерисане ЕКС искључе краткорочни кредити једног МКД са појединачним износом кредита до 400 КМ и са роком отплате до 3 мјесеца, просјечна пондерисана ЕКС на краткорочне кредите за 2022. године износи 34,35%, а просјечна пондерисана ЕКС на укупне кредите износи 23,32%.

⁴⁹ У износ отплате на терет јемаца/судужника су укључене све отплате јемаца умјесто дужника у извјештајном периоду, било да се ради о отплати једне или неколико рата или преузимању континуиране отплате кредита.

⁵⁰ У износ отплате на терет јемаца/судужника су укључене све отплате јемаца умјесто дужника у извјештајном периоду, било да се ради о отплати једне или неколико рата или преузимању континуиране отплате кредита.

Графикон 38: Кретање просјечне пондерисане ЕКС МКО Републике Српске (2013 – 2022)

Просјечна пондерисана ЕКС на укупне кредити МКО из Републике Српске у овом извјештајном периоду износи 33,65% и мања је за 0,75 процентних поена у односу на просјечну пондерисану ЕКС 2021. године (34,40%). У 2022. години је евидентно смањење просјечне пондерисане ЕКС на укупне краткорочне кредити и то за 2,26 процентних поена у односу на пондерисани просјек 2021. године као резултат смањења просјечне пондерисане ефикасне каматне стопе за кредити који су пласирани за финансирање одређених дјелатности (услуге, пољопривреда, трговина, производња, стамбене потребе) и истовременог повећања исте код краткорочних кредита за финансирање осталих намјена и то за 0,33 процентна поена. Такође, евидентно је смањење просјечне пондерисане ЕКС на дугорочне кредити за 0,44 процентних поена у односу на пондерисани просјек исте за 2021. годину.

Просјечна пондерисана ЕКС на укупне кредити код МКО из Републике Српске, у периоду јануар - децембар 2022. године, код десет МКО је била испод просјечне пондерисане ЕКС на укупне кредити МКО из Републике Српске. Четири МКО, у овом извјештајном периоду, су исказале просјечну пондерисану ЕКС изнад просјечне пондерисане ЕКС на укупне кредити МКО из Републике Српске.

Организациони дијелови МКО са сједиштем у Федерацији БиХ који послују у Републици Српској, у периоду јануар - децембар 2022. године су смањили просјечну пондерисану ЕКС на укупне кредити (22,66%) за 0,67 процентних поена у односу на пондерисани просјек за 2021. годину. У овом извјештајном периоду, код четири МКО просјечна пондерисана ефикасна каматна стопа на укупне кредити истих је била испод просјечне пондерисане ЕКС на укупне кредити организационих дијелова МКО са сједиштем у Федерацији БиХ који послују у Републици Српској. Пет МКО су исказале просјечну пондерисану ЕКС изнад просјечне пондерисане ЕКС на укупне кредити свих МКО са сједиштем у Федерацији БиХ који послују у Републици Српској.

2.5. Биланс успјеха

Микрокредитни сектор Републике Српске са 31.12.2022. године исказао је позитиван финансијски резултат у укупном износу од 24,1 милион КМ са растом по стопи од 30% или у износу од 5,6 милиона КМ у односу на исти период 2021. године, углавном као резултат утицаја значајнијег повећања прихода од камата и сличних прихода за 10,9 милиона КМ или за 15% у укупним приходима у односу на повећање оперативних расхода за 5,6 милиона КМ или за 16% и раста расхода по каматама за 0,8 милиона КМ или за 6% уз истовремено смањење трошкова резерви за кредитне и друге губитке за 30% или за 1,8 милиона КМ у укупним расходима, а све у односу на исказано са 31.12.2021. године.

Структура биланса успјеха МКО Републике Српске је приказана у сљедећој табели:

Табела 51: Биланс успјеха МКО сектора Републике Српске									000 КМ
О П И С	2021.				2022.				Индекс 2022/2021
	МКД	МКФ	Укупно	%	МКД	МКФ	Укупно	%	
ПРИХОДИ									
Приходи од камата и слични приходи	71.396	1.044	72.440	98	82.286	1.067	83.353	99	115
Оперативни приходи	1.058	17	1.075	1	945	16	961	1	89
Ванредни приходи	342	268	610	1	310	20	330	-	54
1. УКУПНИ ПРИХОДИ	72.796	1.329	74.125	100	83.541	1.103	84.644	100	114
РАСХОДИ									
Расходи по каматама и слични расходи	12.311	199	12.510	24	13.151	165	13.316	24	106
Оперативни расходи	33.677	683	34.360	65	39.182	747	39.929	69	116
Трошак резерви за кредитне и друге губитке	5.936	52	5.988	11	4.224	-43	4.181	7	70
Ванредни расходи	190	77	267	-	110	5	115	-	43
2. УКУПНИ РАСХОДИ	52.114	1.011	53.125	100	56.667	874	57.541	100	108
3. ДОБИТ МКД / ВИШАК ПРИХОДА НАД РАСХОДИМА МКФ ПРИЈЕ ОПОРЕЗИВАЊА (1.-2.)	20.682	318	21.000		26.874	229	27.103		129
4. ПОРЕЗ	2.501	24	2.525		3.005	27	2.032		120
5. НЕТО ДОБИТ МКД / ВИШАК ПРИХОДА НАД РАСХОДИМА МКФ (3. - 4.)	18.181	294	18.475		23.869	202	24.071		130

Према структури прихода са 31.12.2022. године, приходи од камата (72,2 милиона КМ или 86% укупних прихода) су већи за 11,7 милиона КМ или за 19% у односу на приходе од камата са 31.12.2021. године (60,5 милиона КМ или 82% укупних прихода). Остали слични приходи (углавном накнаде за обраду кредитних захтјева) са 31.12.2022. године износили су 11,1 милион КМ или 13% укупних прихода и мањи су за 7% или за 0,8 милиона КМ у односу на исте приходе са 31.12.2021. године (11,9 милиона КМ или 16% укупних прихода).

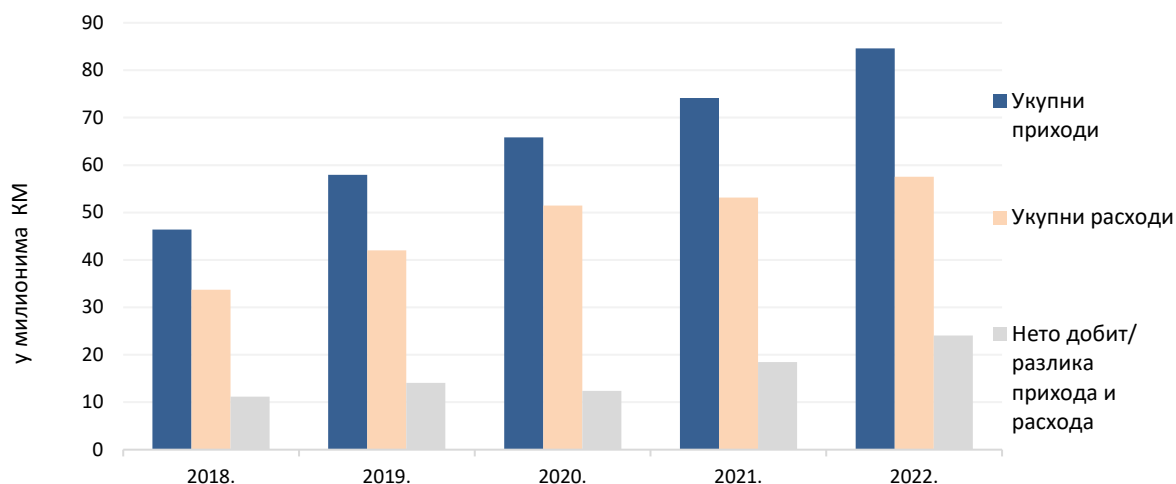
Оперативни приходи МКО (углавном провизије за извршене услуге посредовања у пословима осигурања и друге накнаде из кредитног посла) са 31.12.2022. године су мањи за 11% или за 0,1 милион КМ, те са ванредним приходима немају значајнији утицај на укупне приходе и заједно чине свега 1% укупних прихода.

Према структури расхода са 31.12.2022. године, расходи од камата износили су 11,8 милиона КМ или 20% укупних расхода са растом по стопи од 12% или у износу од 1,2 милиона КМ у односу на 31.12.2021. године (10,6 милиона КМ или 20% укупних расхода). Остали слични расходи (углавном по основу банкарских накнада) са 31.12.2022. године износили су 1,5 милиона КМ или 3% укупних расхода и мањи су за 22% или за 0,4 милиона КМ у односу на исти период претходне године.

У структури укупних оперативних расхода са 31.12.2022. године (39,9 милиона КМ или 69% укупних расхода) значајније је учешће расхода по основу плата и доприноса (23,7 милиона КМ или 41% укупних расхода или 59% укупних оперативних расхода) са растом по стопи од 18% или у износу од 3,6 милиона КМ (повећан броја запослених за 45 радника или за 7%) у односу на исти период 2021. године. Расходи пословног простора, остале фиксне активе и режија (5,6 милиона КМ или 10% укупних расхода или 14% укупних оперативних расхода) су већи за 14% или за 0,7 милиона КМ (повећан број организационих дијелова за 19% или за 30 нових организационих дијелова). Остали оперативни расходи (10,6 милиона КМ или 18% укупних расхода или 27% укупних оперативних расхода) су већи за 14% или за 1,3 милиона КМ у односу на 31.12.2021. године (трошак маркетинга, софтвера и одржавање информационог система, директни отпис потраживања, трошак закупа, амортизација, судски трошкови по основу рјешавања спорова, трошак поштанских услуга, трошак накнада регулаторних институција и сл.).

Трошак резервисања за покриће кредитних губитака са 31.12.2022. године је износио 4,2 милиона КМ или 7% укупних расхода (два МКД учествују са 84% у укупном трошку резервисања на нивоу МКО), те је мањи за 1,8 милиона КМ или за 30% у односу на 31.12.2021. године, као резултат смањења кредита са кашњењем у отплати од 1 до 180 дана за 2,6 милиона КМ или за 19%.

Графикон 39: Позиције биланса успјеха МКО сектора Републике Српске (2018. – 2022.)

На нивоу МКО Републике Српске, са 31.12.2022. године исказан је позитиван финансијски резултат у укупном износу од 24,1 милиона КМ, као резултат исказане нето добити код једанаест МКД у укупном износу од 24,4 милиона КМ и исказаног губитка код једног МКД у укупном износу од 0,5 милиона КМ, док је код двије МКФ исказан нето вишак прихода над расходима у укупном износу од 202 хиљаде КМ.

2.6. Препоруке за микрокредитни сектор Републике Српске

Показатељи пословања микрокредитног сектора у периоду јануар - децембар 2022. године указују на раст укупне активе, кредита, укупног капитала и броја запослених, а и профитабилност је значајано побољшана.

У циљу унапређења квалитета пословања и одржавања стабилности микрокредитног сектора, потребно је да микрокредитни сектор и у наредном периоду, своје активности усмјери на:

- капитално јачање као основу за одрживост и унапређење пословања;
- контролу нивоа доспјелих потраживања, а посебно кредита са кашњењем у отплати, те додатне активности за ефикаснију наплату и унапређење система раног препознавања погоршања квалитета кредитног портфолија;
- развој политика и процедура за адекватно управљање ризицима, те унапређење властитих система управљања ризицима, прије свега кредитним ризиком;
- побољшање управљања активом и адекватно издвајање резерви према регулаторном захтјеву, односно исправки вриједности сходно МРС/МСФИ;
- ажурирање планова пословања;
- успостављање адекватних политика и система планирања извора финансирања;
- успостављање ефикаснијих система унутрашњих контрола и ревизије;
- даље унапређење политика и процедура за спречавање прања новца и финансирања тероризма;
- свеобухватније информисање и адекватну едукацију с циљем боље заштите корисника микрокредита;
- кадровско јачање и стручно оспособљавање радника с циљем квалитетнијег и свеобухватнијег задовољавања потреба клијената микрокредитних организација;
- јачање информационих система и подршке у пословању и извјештавању, уз обезбјеђење сигурности информационих система и развоја нових процедура за електронско пословање и рад са клијентима на даљину;
- континуирану анализу производа који се пружају корисницима микрокредита и њихово прилагођавање тржишним условима и економској одрживости корисника.

Полазећи од основног задатка Агенције на одржавању и јачању стабилности микрокредитног сектора, задаци Агенције и у наредном периоду ће бити усмјерени на следеће:

- континуирани непосредни и посредни надзор;
- појачан надзор кредитног ризика, прије свега у смислу адекватности резерви за потенцијалне кредитне губитке, односно адекватности управљања кредитним ризицима;
- активна улога у изради новог законског и подзаконског оквира за пословање и надзор микрокредитног сектора;
- правовремено и адекватно поступање МКО у складу са мјерама Агенције;
- активна улога у надзору и на заштити права корисника микрокредита и у том смислу побољшање транспарентности пословања МКО;
- праћење активности на спречавању прања новца и финансирања тероризма, те у том смислу унапређивање сарадње са другим надлежним институцијама;
- стручно усавршавање властитих кадрова и јачање капацитета за вршење ефикасног надзора над микрокредитним организацијама;
- активно учешће у раду Комитета за координацију финансијског сектора Републике Српске;
- даље унапређивање сарадње са Агенцијом за банкарство Федерације БиХ са циљем унапређења ефикасног надзора МКО, те наставак и унапређење сарадње са спољним ревизорима;
- континуирано унапређење информационих система.

Агенција за банкарство Републике Српске

Извјештај о стању у банкарском систему
Републике Српске
за период 01.01.2022 – 31.12.2022. године

IV Сектор давалаца лизинга

У периоду јануар - децембар 2022. године није било регистрованих ДЛ са сједиштем у Републици Српској.

Са 31.12.2022. године дати су подаци о пословању ДЛ са сједиштем у Федерацији БиХ који имају дозволу Агенције за рад у Републици Српској и то за три пословне јединице ДЛ које су у саставу три друштва за послове лизинга са сједиштем у Федерацији БиХ. Такође, подаци о финансијском лизингу укључују и податке организационог дијела једне банке са сједиштем у Федерацији БиХ, који обавља послове финансијског лизинга (ДЛБ) у Републици Српској. Подаци о пословању ових организационих дијелова укључени су у билансе стања поменутих матичних друштава за послове лизинга (ДЛ) и банке (ДЛБ).

Извјештајну основу за праћење и надзор рада пословних јединица ДЛ са сједиштем у Федерацији БиХ (три пословне јединице ДЛ) и организационог дијела банке који обавља послове финансијског лизинга (ДЛБ) чине 1 мјесечни извјештај и 6 кварталних извјештаја.

У пословним јединицама ДЛ које послују у Републици Српској, а чије је сједиште у Федерацији БиХ, запослено је 7 радника, као и са крајем 2021. године. Од укупног броја запослених, са високом стручном спремом запослено је 5 радника, и по 1 радник са вишом и средњом стручном спремом.

Структура потраживања по основу финансијског и оперативног лизинга пословних јединица ДЛ и по основу финансијског лизинга ДЛБ који послују у Републици Српској се види из сљедећег приказа:

Табела 52: Структура потраживања по основу лизинга										000 КМ
О П И С	2021.					2022.				
	Лизинг РС		Јединице ДЛ/ДЛБ ФБиХ		Укупно	Лизинг РС		Јединице ДЛ/ДЛБ ФБиХ		Индекс 2022/2021
	Фин. лиз.	Опер. лиз.	Фин. лиз.	Опер. лиз.		Фин. лиз.	Опер. лиз.	Фин. лиз.	Опер. лиз.	
ПРЕМА ПРЕДМЕТУ ЛИЗИНГА										
Путничка возила	-	-	48.001	7.821	55.822	-	-	59.441	8.425	122
Возила за обављ. дјелат. (теренска и путничка)	-	-	37.722	6.095	43.817	-	-	46.140	7.528	122
Машине и опрема	-	-	31.752	53	31.805	-	-	25.764	23	81
Некретнине	-	-	23	-	23	-	-	12	-	52
Шинска возила, пловни и ваздухопловни објекти	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Апарати за домаћинство	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Остало	-	-	24	-	24	-	-	1	-	4
Укупно	-	-	117.522	13.969	131.491	-	-	131.358	15.976	112
ПРЕМА ПРИМАОЦУ ЛИЗИНГА										
Правна лица	-	-	108.286	10.179	118.465	-	-	120.700	13.612	113
Предузетници	-	-	4.452	98	4.550	-	-	5.589	63	124
Физичка лица	-	-	4.279	83	4.362	-	-	4.453	54	103
Остало	-	-	505	3.609	4.114	-	-	616	2.247	70
Укупно	-	-	117.522	13.969	131.491	-	-	131.358	15.976	112

Потраживања по основу финансијског и оперативног лизинга пословних јединица ДЛ и финансијског лизинга ДЛБ са 31.12.2022. године укупно износе 147,3 милиона КМ са растом по стопи од 12% или у износу од 15,8 милиона КМ у односу на крај 2021. године.

Потраживања по основу финансијског лизинга (ДЛ и ДЛБ) износе 131,4 милиона КМ или 89% укупног лизинга са растом по стопи од 12% или у износу од 13,8 милиона КМ. Потраживања по основу оперативног лизинга ДЛ (15,9 милиона КМ или 11% укупног лизинга) повећана су за 14% или за 2 милиона КМ, а све у односу на стање са 31.12.2021. године.

Према предмету финансијског лизинга највећа потраживања се односе на финансирање путничких возила (40% укупног лизинга) са растом по стопи од 24% или у износу од 11,4 милиона КМ, затим слиједи финансирање возила за обављање дјелатности (31% укупног лизинга) које је веће за 8,4 милиона КМ или за 22%, те финансирање машина и опреме (17% укупног лизинга) са падом по стопи од 19% или у износу од 6 милиона КМ, а све у односу на стање са 31.12.2021. године.

Потраживања финансијског лизинга према примаоцу лизинга од правних лица (120,7 милиона КМ или 82% укупног лизинга) су значајно заступљена и биљеже раст по стопи од 11% или у износу од 12,4 милиона КМ, затим од предузетника (5,6 милиона КМ или 4% укупног лизинга) са растом по стопи од 25% или у износу од 1,1 милион КМ, као и потраживања од физичких лица (4,5 милиона КМ или 3% укупног лизинга) са растом по стопи од 4% или за 0,2 милиона КМ, те потраживања по основу финансијског лизинга од осталих примаоца, такође, биљеже раст по стопи од 22% или у износу од 127 хиљада КМ, а све у односу на стање са крајем претходне године.

Према предмету оперативног лизинга (ДЛ) евидентан је раст потраживања по основу путничких возила (6% укупног лизинга) по стопи од 8% или у износу од 0,6 милиона КМ, као и потраживања по основу возила за обављање дјелатности (5% укупног лизинга), која су већа за 23% или за 1,4 милиона КМ од стања истих са крајем 2021. године.

Оперативни лизинг према примаоцу лизинга значајније је присутан код правних лица (13,6 милиона КМ или 9% укупног лизинга) и осталих корисника (2,2 милиона КМ или 1,5% укупног лизинга). Надаље, евидентан је раст оперативног лизинга код правних лица за 34% или за 3,4 милиона КМ, док код осталих корисника исти биљежи пад у износу од 1,4 милиона КМ или по стопи од 38% (пад оперативног лизинга код предузетника и физичких лица нема значајног утицаја на исти).

Просјечне пондерисане номиналне каматне стопе и ефективне каматне стопе лизинг накнаде по основу финансијског лизинга за 2021. годину и за 2022. године за организационе дијелове ДЛ и ДЛБ које послују у Републици Српској, а чије је сједиште у Федерацији БиХ дате су у сљедећој табели:

Табела 53: Просјечне пондерисане каматне стопе лизинг накнаде					%
О П И С	2021.		2022.		
	НКС	ЕЛИН	НКС	ЕЛИН	
1. Према предмету лизинга					
Путничка возила	4,28	11,37	3,89	7,60	
Возила за обављање дјелатности	3,83	10,12	4,01	8,21	
Машине и опрема	3,74	6,76	3,76	6,15	
Некретнине	-	-	-	-	
Шинска возила, пловни и ваздухпл.објекти	-	-	-	-	
Апарати за домаћинство	-	-	-	-	
Остало	-	-	-	-	
2. Према примаоцу лизинга					
Правна лица	3,82	8,92	3,86	7,21	
Предузетници	4,67	9,61	4,17	7,28	
Физичка лица	4,82	19,22	4,90	17,48	
Остало	-	-	-	-	
Укупно пондерисане каматне стопе	3,91	9,32	3,91	7,60	

НКС = номинална каматна стопа; ЕЛИН = ефективна стопа лизинг накнаде

Просјечна пондерисана ефективна каматна стопа лизинг накнаде (ЕЛИН) пословних јединица ДЛ и ДЛБ у овом извјештајном периоду је мања за 1,72 процентних поена упоређујући је са истом у 2021. години.

Агенција за банкарство Републике Српске

Извјештај о стању у банкарском систему
Републике Српске
за период 01.01.2022 – 31.12.2022. године

V Спречавање прања новца и финансирања терористичких активности

У складу са Законом о Агенцији за банкарство Републике Српске, Агенција надзире усклађеност пословања банака и микрокредитних организација са минималним стандардима спречавања прања новца и финансирања терористичких активности. Такође, Законом о спречавању прања новца и финансирања терористичких активности („Службени гласник БиХ“ број 47/14 и 46/16), прописано је да надзор над провођењем истог у банкама и микрокредитним организацијама врши Агенција.

Током 2022. године Агенција је, путем посредног и непосредног надзора, вршила надзор усклађености пословања банака и микрокредитних организација са стандардима спречавања прања новца и финансирања терористичких активности. Надзор је обављен уз досљедну примјену приручника за надзор усклађености банака и микрокредитних организација са минималним стандардима спречавања прања новца и финансирања терористичких активности.

Надзором банака је утврђено да су банке усвојиле политике о прихватљивости клијента, дефинисале који клијенти су прихватљиви за банку, да примјењују приступ клијенту који се заснива на анализи ризика који клијент може имати за банку, те да су успоставиле регистре профила клијента за правна и физичка лица. Такође, банке су усвојиле и политике о идентификацији клијента, као основни елемент стандарда „Упознај свог клијента“ и исте их примјењују код успостављања пословних односа са клијентима, као и током трајања пословног односа. У свом пословању банке примјењују и политике о сталном праћењу рачуна и трансакција клијената банке, на основу којих су успоставиле лимите трансакција по одређеним врстама рачуна и трансакција, а уз примјену информационог система омогућена је и адекватна примјена успостављених лимита у праћењу рачуна и трансакција. Надзором је код три банке, утврђено да исте нису у потпуности на адекватан начин примјењивале минималне стандарде спречавања прања новца и финансирања терористичких активности (у постконтролном поступку издата су рјешења са налозима за отклањање неправилности, а накнадним надзором утврђено је да су банке поступиле по налозима Агенције).

Надзором микрокредитних организација је утврђено да су исте усвојиле политику о прихватљивости клијента, којом су дефинисани клијенти прихватљиви за микрокредитне организације, да су успоставиле регистре профила клијента за физичка и правна лица, да у складу са политиком о идентификацији и праћењу активности клијента, код успостављања пословних односа, адекватно проводе идентификацију истих, те да редовно врше праћење клијената током трајања пословног односа. Такође, микрокредитне организације политиком о управљању ризиком од прања новца и финансирања терористичких активности су дефинисале одговорности запослених у микрокредитним организацијама, те дефинисале начин извјештавања према надлежним органима. Надзором код три микрокредитне организације, утврђено је да исте нису у потпуности на адекватан начин примјењивале минималне стандарде спречавања прања новца и финансирања терористичких активности (у постконтролном поступку издата су рјешења са налозима за отклањање неправилности, а накнадним надзором утврђено је да су микрокредитне организације поступиле по налозима Агенције).

На основу извршеног надзора, те стања банака и микрокредитних организација у претходном супервизорском циклусу, може се закључити да су исте у великој мјери усклађене са стандардима спречавања прања новца и финансирања терористичких активности. Управљање ризицима, који се у пословању могу појавити као посљедица прања новца и финансирања терористичких активности (оперативни ризик, ризик репутације, ризик концентрације, правни ризик) је на задовољавајућем нивоу.

На основу достављених извјештаја о готовинским трансакцијама од 30 хиљада КМ или више, повезаним готовинским трансакцијама од 30 хиљада КМ или више и сумњивим трансакцијама, банке су у 2022. години пријавиле Агенцији за истрагу и заштиту БиХ - Финансијско обавјештајном одјељењу укупно 132.940 трансакција у вриједности од 11,67 милијарди КМ (у односу на исти период 2021. године повећан је број пријављених трансакција за 40%, а укупна вриједност пријављених трансакција је повећана за 45%).

Банке су у 2022. години пријавиле укупно 59 сумњивих трансакција на прање новца у укупном износу од 17 милиона КМ (44% пријављених сумњивих трансакција више у односу на 2021. годину, док је укупна вриједност пријављених сумњивих трансакција већа за 45%) и 157 сумњивих клијената на прање новца (43% више у односу на 2021. године).

У овом периоду није било пријављених сумњивих трансакција, нити сумњивих клијената за финансирање терористичких активности.

Упоредни преглед броја и вриједности пријављених трансакција, пријављених сумњивих трансакција и клијената сумњивих на прање новца од стране банака у 2021. и 2022. години дат је у сљедећим табелама:

Табела 54: Пријављене трансакције мил. КМ				
Врста трансакција	12/2021.		12/2022.	
	Број	Вриједност	Број	Вриједност
Трансакције пријављене прије извршења	5	5,5	4	8,8
Трансакције пријављене у року од 3 дана	94.822	8.006,9	132.604	11.614,1
Трансакције пријављене после рока од 3 дана	56	4,5	332	42,5
УКУПНО	94.883	8.016,9	132.940	11.665,4

Табела 55: Пријављене сумњиве трансакције мил. КМ				
Врста трансакција	12/2021.		12/2022.	
	Број	Вриједност	Број	Вриједност
Трансакције пријављене прије извршења	5	5,5	4	8,8
Трансакције пријављене у року од 3 дана	29	4,6	45	6,9
Трансакције пријављене после рока од 3 дана	7	1,6	10	1,3
УКУПНО	41	11,7	59	17,0

Табела 56: Пријављени сумњиви клијенти						
Врста сумње на клијента	12/2021.			12/2022.		
	Број пријављених сумњивих клијената	за које је ФОО тражио додатне податке	за које ФОО није тражио додатне податке	Број пријављених сумњивих клијената	за које је ФОО тражио додатне податке	за које ФОО није тражио додатне податке
Клијенти сумњиви на прање новца	110	3	107	157	0	157
Клијенти сумњиви на фин. тер. активности	0	0	0	0	0	0
УКУПНО (1+2)	110	3	107	157	0	157

У 2022. години микрокредитне организације нису имале пријављених готовинских трансакција, сумњивих трансакција, нити пријављених клијената сумњивих на прање новца или финансирање терористичких активности.

Извјештавање Агенције о трансакцијама за које је прописано извјештавање било је на задовољавајућем нивоу, а банке и микрокредитне организације су извјештавање обављале сходно законској регулативи.

П Р И Л О З И

БАНКАРСКИ СЕКТОР

- Основни подаци о банкама
- Секторска структура укупних кредита

СЕКТОР МКО

- Основни подаци о МКО

Прилог 1: Основни подаци о банкама

мил. КМ

БАНКА	СЈЕДИШТЕ	АДРЕСА	ПРЕДСЈЕДНИК УПРАВЕ	2022.				
				Нето актива	Укупни капитал	Укупни кредити	Депозити	Број запослених
„Нова банка“ а.д. Бања Лука	Бања Лука	Краља Алфонса 13 бр 37А	Синиша Аџић	2.820,3	254,0	1.611,9	2.207,8	675
„NLB Banka“ а.д. Бања Лука	Бања Лука	Милана Тепића 4	Горан Бабић	1.962,1	195,7	1.056,5	1.611,0	496
„UniCredit Bank“ а.д. Бања Лука	Бања Лука	Марије Бурсаћ 7	Гордан Пехар	1.440,6	281,8	876,1	1.050,4	422
„Atos Bank“ а.д. Бања Лука	Бања Лука	Јеврејска 71	Игор Јовичић	1.046,1	151,0	653,2	809,8	371
„Addiko Bank“ а.д. Бања Лука	Бања Лука	Алеја Светог Саве 13	Срђан Кондић	968,4	160,6	655,3	767,5	345
„МФ банка“ а.д. Бања Лука	Бања Лука	Алеја светог Саве 61	Бојан Лубурић	716,8	89,4	527,5	516,1	293
„Банка Поштанска штедионица“ а.д. Бања Лука	Бања Лука	Јеврејска 69	Бошко Мекињић	519,2	58,0	255,0	401,4	160
„Наша банка“ а.д. Бијељина	Бијељина	Патријарха Павла 3	Дејан Вуклишевић	283,5	25,6	157,5	231,1	184
			УКУПНО	9.757,2	1.216,0	5.792,9	7.595,2	2.946

Прилог 2: Секторска структура укупних кредита					2022				мил. КМ и %	
Опис	Ниво кредитног ризика			Укупни кредити	ECL			Укупно ECL	Стопа NPL	Стопа покр. NPL
	1	2	3		1	2	3			
Укупни кредити правна лица	2.423,1	329,8	115,3	2.868,3	32,0	36,1	72,9	140,9	4,0	63,2
A - Пољопривреда, шумарство и риболов	64,9	4,6	3,1	72,7	1,1	0,7	2,6	4,4	4,3	85,2
B - Вађење руда и камена	35,6	9,5	0,3	45,4	0,3	1,2	0,3	1,8	0,8	100,0
C - Прерађивачка индустрија	381,7	66,9	37,3	485,9	5,7	7,2	18,9	31,8	7,7	50,6
D - Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација	160,3	25,8	0,2	186,4	1,7	3,2	0,1	5,0	0,1	54,1
E - Снабдијевање водом; канализација, управљање отпадом и дјелатности санације (ремедијације) животне средине	21,4	2,8	0,8	25,0	0,3	0,2	0,8	1,3	3,2	99,0
F - Грађевинарство	216,3	50,3	15,0	281,5	3,9	4,0	6,3	14,3	5,3	42,0
G - Трговина на велико и на мало; поправак моторних возила и мотоцикала	519,6	49,4	40,0	609,0	7,4	5,3	32,9	45,6	6,6	82,1
H - Саобраћај и складиштење	128,5	14,7	9,4	152,6	2,1	1,6	6,5	10,2	6,2	69,2
I - Дјелатности пружања смјештаја, припреме и послуживања хране; хотелијерство и угоститељство	88,0	16,9	5,7	110,7	1,0	2,2	2,0	5,1	5,2	34,3
J - Информације и комуникације	32,5	26,2	0,1	58,8	0,5	3,3	0,1	3,9	0,1	98,5
K - Финансијске дјелатности и дјелатности осигурања	104,9	5,6	0,0	110,5	0,9	2,1	0,0	3,0	0,0	-
L - Пословање некретнинама	28,4	12,7	0,0	41,2	0,4	1,3	0,0	1,7	0,1	95,3
M - Стручне, научне и техничке дјелатности	52,2	29,2	0,7	82,0	0,6	2,1	0,5	3,2	0,8	73,6
N - Административне и помоћне услужне дјелатности	15,4	3,4	0,5	19,4	0,2	0,6	0,5	1,3	2,7	92,1
O - Јавна управа и одбрана; обавезно социјално осигурање	476,8	8,9	0,5	486,1	5,1	0,9	0,5	6,5	0,1	98,9
P - Образовање	3,1	0,1	1,5	4,6	0,1	0,0	0,8	0,8	32,1	52,1
Q - Дјелатности здравствене заштите и социјалног рада	75,8	1,4	0,1	77,3	0,5	0,1	0,1	0,7	0,2	78,9
R - Умјетност, забава и рекреација	11,8	0,4	0,1	12,3	0,1	0,0	0,0	0,2	0,6	54,2
S - Остале услужне дјелатности	5,9	1,0	0,0	7,0	0,1	0,1	0,0	0,2	0,4	76,7
T - Дјелатности домаћинства као послодаваца; дјелатности домаћинства која производе различиту робу и обављају различите услуге за сопствену употребу	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-	-
U - Дјелатности екстериторијалних организација и органа	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-	-
Укупни кредити становништва	2.555,3	271,2	98,2	2.924,6	31,6	35,8	84,1	151,5	3,4	85,6
Општа потрошња	1.578,1	195,0	75,6	1.848,6	23,4	27,1	67,1	117,7	4,1	88,8
Стамбена изградња	807,0	47,0	9,8	863,8	6,0	5,3	7,2	18,6	1,1	72,7
Обављање дјелатности	170,3	29,2	12,7	212,2	2,2	3,4	9,8	15,3	6,0	76,7
Укупни кредити	4.978,4	601,0	213,5	5.792,9	63,6	71,9	156,9	292,4	3,7	73,5

Прилог 3: Основни подаци о МКО

000 КМ

МИКРОКРЕДИТНА ОРГАНИЗАЦИЈА	СЈЕДИШТЕ	АДРЕСА	ДИРЕКТОР	2022.				
				Бруто актива	Бруто кредити	Укупни капитал МКД/ Улог МКФ	Нето добит/губитак МКД и Нето вишак/мањак прихода над расходима МКФ	Број запослених
МКД "Микрофин" д.о.о. Бања Лука	Бања Лука	Васе Пелагића 22	Младен Боснић	397.995	330.299	141.343	16.631	371
МКД "FinCredit" д.о.о. Бања Лука	Бања Лука	Николе Пашића 1	Слађан Будиша	62.707	47.554	14.138	3.398	66
"Прво пензионерско микрокредитно друштво" а.д. Бања Лука	Бања Лука	Краља Петра I Карађорђевића 66	Весна Тодоровић	15.107	12.842	1.961	1.411	12
МКД "Credis " а.д. Бања Лука	Бања Лука	Књаза Милоша 3а	Драган Катана	14.287	11.230	3.431	364	35
"Брчко гас пензионерско микрокредитно друштво" а.д. Бања Лука	Бања Лука	Краља Петра I Карађорђевића 119	Бојана Теодоровић Кукрика	10.841	10.506	4.741	916	19
МКД "Про фин" д.о.о. Источно Сарајево	Источно Сарајево	Спасовданска бб	Гордана Ћорсовић	7.765	7.167	1.452	511	17
МКД "Привредник" д.о.о. Бијељина	Бијељина	Стефана Дечанског 125	Давор Пејић	6.134	5.861	1.250	227	9
МКД "Здраво" д.о.о. Бања Лука	Бања Лука	Булевар војводе Степе Степановића 175 Б	Јелица Галић	5.648	5.166	2.669	88	13
МКД "Auris" а.д. Бања Лука	Бања Лука	Вељка Млађеновића 7д	Раденко Вујић	5.183	4.132	1.317	7	10
МКД "Taurus" д.о.о. Бања Лука	Бања Лука	Радослава Лакића 40	Милорад Деспотовић	4.073	3.595	895	78	8
МКФ "Prodest" Бања Лука	Бања Лука	Досидеја Обрадовића 1	Драган Остојић	3.324	2.922	398	87	8
МКФ "Про фин" Источно Сарајево	Источно Сарајево	Спасовданска бб	Јелена Лучић	1.695	1.349	1.226	115	11
МКД "Digital Finance International" д.о.о. Бања Лука	Бања Лука	Светозара Марковића 5/11	Драган Данојевић	8.991	6.928	-282 ¹⁾	751	47
МКД "Flex Credit" д.о.о. Бања Лука	Бања Лука	Мише Ступара 3	Nikolay Penchev Penchev	1.758	1.006	426 ²⁾	-513	34
				545.508	450.557	174.965	24.071	660

АГЕНЦИЈА ЗА БАНКАРСТВО РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

Ул. Владике Платона 1/А

78000 Бања Лука

+387 51 224 079

+387 51 224 070

office@abrs.ba

www.abrs.ba